

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

OPISTOVUOSI OPPIVELVOLLISILLE TANSSIEN

Opetussuunnitelman kehittäminen kansanopistojen uuteen
koulutukseen

TEKIJÄ Johanna Stenroos

Koulutusala Kulttuuriala			
Tutkinto-ohjelma Taidepedagogiikan tutkinto-ohjelma			
Työn tekijä Johanna Stenroos			
Työn nimi Opistovuosi oppivelvollisille tanssien Opetussuunnitelman kehittäminen kansanopistojen uuteen koulutukseen			
Päiväys	1.3.2023	Sivumäärä/Liitteet	50/19
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Etelä-Pohjanmaan Opisto			
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää tanssin suuntautumisopinnot osaksi Etelä-Pohjanmaan Opiston Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelmaa. Opistovuosi on 1.8.2021 kansanopistoissa käynnistynyt valtakunnallinen koulutus, joka syntyi oppivelvollisuuslain laajentumisen myötä. Oppivelvollinen nuori voi opiskella lukuvuoden ajan Opistovuosi-koulutuksessa, jonka tavoitteena on muun muassa valmistaa nuorta toisen asteen jatko-opintoihin sekä auttaa häntä löytämään oma polku tulevaisuuteensa. Koulutus on 53 opintopisteen laajuinen sisältäen 29 opintopisteen oppilaitoskohtaisesti suunniteltavat suuntautumisopinnot.</p> <p>Kehittämistyössä laadittiin uuden Opistovuosi-koulutuksen tavoitteisiin perustuva opetussuunnitelma tanssin suuntautumisopintoihin. Tämä kirjoitettu opetussuunnitelma sisälsi viisi tanssin 6–8 opintopisteen opintokokonaisuutta, jotka koostuivat yhteensä 14:stä tanssin kurssista. Kirjoitettu opetussuunnitelma toteutettiin kokonaisuudessaan koulutuksen ensimmäisenä lukuvuonna 2021–2022. Opinnäytetyössä tutkittiin myös toteutunutta opetussuunnitelmaa laadullisella tutkimuksella, jossa tutkimusmenetelminä käytettiin havainnointia sekä teemahaastatteluja. Toteutuneen opetussuunnitelman tutkiminen antoi merkityksellistä tietoa erityisesti Etelä-Pohjanmaan Opistolle kirjoitetun opetussuunnitelman toimivuudesta suhteessa koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin.</p> <p>Opinnäytetyössä syntynyt kirjoitettu opetussuunnitelma onnistui saavuttamaan koulutukselle asetetut tavoitteet toteutuneen opetussuunnitelman tutkimuksen perusteella. Tulosten mukaan tanssin monipuolinen opetussuunnitelma tuki muun muassa yksilön henkilökohtaista kasvua, itsetuntemusta, tunnetaitoja ja luovuutta. Kehitetty opetussuunnitelma mahdollisti opiskelijoille myös oman kiinnostuksen kohteen löytymisen sekä valmisti ja auttoi nuoria eteenpäin kohti tanssin jatko-opintoja.</p>			
Avainsanat opistovuosi, oppivelvollisuus, kansanopisto, opetussuunnitelma, tanssitaide, taidepedagogiikka			

Field of Study Culture	
Degree Programme Degree Programme in Art Pedagogy	
Author Johanna Stenroos	
Title of Thesis Folk high school year for youth of compulsory education age with dance Development of the curriculum for a new study programme in folk high schools	
Date 1.3.2023	Pages/Appendices 50/19
Client Organisation /Partners South Ostrobothnia Folk High School	
<p>Abstract</p> <p>The aim of the thesis was to develop the orientation studies in dance as a part of the curriculum of the folk high school year for youth of compulsory education age at South Ostrobothnia Folk High School. Folk high school year for youth of compulsory education age (Opistovuosi) is a national study programme that started on August 1, 2021. It was born with the expansion of the Compulsory Education Act. A young person who is obliged to attend school can study for an academic year in Opistovuosi study programme, the aim of which is to prepare the young person for further studies at the secondary level and to help him find one's own future path in life. The programme is 53 credits, including 29 credits of specialisation studies designed for each educational institution.</p> <p>In the development work, a curriculum for specialisation studies was drawn up based on the goals of the new Opistovuosi study programme. The curriculum created in this thesis contained five dance study units of 6-8 credit points, which consisted of a total of 14 dance courses. The written curriculum was implemented in its entirety in the first academic year 2021-2022. A qualitative study was carried out to research the implemented curriculum. In the study, observation and thematic interviews were used as research methods. Researching the implemented curriculum gave meaningful information about the functionality of the curriculum written for South Ostrobothnia Folk High School in relation to the goals set for the programme.</p> <p>The research results showed that the written curriculum created in the thesis succeeded in achieving the goals set for the study programme. According to the results, the versatile dance curriculum supported, among other things, an individual's personal growth, self-knowledge, emotional skills and creativity. The developed curriculum enabled the students to find their own interests as well as helped and prepared young people move forward towards further studies in dance.</p>	
<p>Keywords</p> <p>compulsory education, folk high schools, curriculum, dance art, art pedagogy</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	OPPIVELVOLLISUUSLAKI JA OPISTOVUOSI-KOULUTUS	7
2.1	Oppivelvollisuuslain taustat ja tavoitteet.....	7
2.2	Opistovuosi - oppivelvollisuus kansanopistoissa.....	8
2.2.1	Opetussuunnitelma.....	8
2.2.2	Opetussuunnitelman laatiminen	9
2.2.3	Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelma.....	10
2.3	Etelä-Pohjanmaan Opisto Opistovuosi-koulutuksen toteuttajana	11
3	TAITEEN MAHDOLLISUUDET OPISTOVUOSI-KOULUTUKSESSA	13
3.1	Taiteen tehtävä.....	13
3.2	Taidepedagogiikan merkitys	14
3.3	Tanssin merkityksellisyys.....	16
3.4	Taidepedagogiikkaa grundtviglaisessa kansanopistossa.....	16
4	OPETUSSUUNNITELMAN KEHITTÄMINEN ETELÄ-POHJANMAAN OPISTOLLE.....	19
4.1	Kehittämistyön tavoite ja tutkimuskysymys.....	19
4.2	Kirjoitetun opetussuunnitelman suunnitteluprosessi.....	19
4.3	Toteutuneen opetussuunnitelman tutkimus	20
4.4	Työn eettisyys ja luotettavuus	21
5	KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET	23
5.1	Kirjoitettu opetussuunnitelma	23
5.1.1	Tanssin eri lajit.....	24
5.1.2	Tanssi ja keho.....	26
5.1.3	Taiteellinen työskentely.....	26
5.1.4	Tanssialan muu osaaminen.....	27
5.2	Toteutunut opetussuunnitelma	29
5.2.1	Motivaatio	29
5.2.2	Hyvinvointi	30
5.2.3	Aika ja tila itselle	31
5.2.4	Kokonaispersoonallisuuden ja tunneälyn kehittyminen	31
5.2.5	Vaikeuksista selviytyminen ja yksilöllisyys.....	32
5.2.6	Jatko-opinnot.....	33

5.2.7	Yhteisöllisyys	34
5.2.8	Luovuus ja opitun soveltaminen	35
5.2.9	Itsensä kehittäminen	35
6	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	37
6.1	Opetussuunnitelman kehittämisprosessi	37
6.2	Koulutuksen tavoitteiden toteutuminen	38
6.3	Opetussuunnitelman jatkokehittäminen	41
6.4	Työn merkityksellisyys	41
7	POHDINTA.....	44
	LÄHTEET	48
	LIITE 1: ETELÄ-POHJANMAAN OPISTON OPISTOVUOSI-KOULUTUKSEN OPETUSSUUNNITELMA - TANSSIOPISTO SUUNTAUTUMISOPINNOT 29 OP	51
	LIITE 2: TEEMAHAASTATTELUN RUNKO.....	65
	LIITE 3: TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ OPISKELIJALLE.....	66
	LIITE 4: TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ OPETTAJALLE.....	68

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyöni on kehittämistyö työpaikalleni Etelä-Pohjanmaan Opistolle, joka on Ilmajoella sijaitseva kansanopisto. Olen työskennellyt Etelä-Pohjanmaan Opistolla tanssinopettajana ja tanssi-
linjan vastaavana opettajana vuodesta 2015 lähtien. Tämä opinnäytetyö syntyi tarpeesta kehittää
opetussuunnitelma uuteen valtakunnalliseen ”Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan
sivistystyön koulutukseen”, joka sai Suomen Kansanopistoyhdistyksen päättämänä nimen Opisto-
vuosi-koulutus (Nyyssölä 2020). Syksyllä 2021 voimaanastunut oppivelvollisuuslain uudistus synnytti
tämän täysin uuden koulutuksen, jonka tavoitteena on muun muassa auttaa oppivelvollista löytä-
mään oma polku tarjoamalla nuorelle mahdollisuus kasvuun ja oman potentiaalini käyttöönotami-
seen (Opetushallitus 2021a). Työnantajani Etelä-Pohjanmaan Opisto lähti toteuttamaan uutta koulu-
tusta heti ensimmäisten kansanopistojen joukossa. Sain olla mukana työpaikallani kehittämässä
uutta opetussuunnitelmaa ja myöhemmin Opistovuosi-koulutuksen alkaessa toimia koulutuksen vas-
taavana opettajana. Pidän tätä hienona mahdollisuutena, en ainoastaan siksi, että pääsen kehittä-
mään kokonaan uutta opetussuunnitelmaa, vaan saan olla myös edistämässä tanssitaidetta osana
uutta valtakunnallista koulutusta.

Tässä kehittämistyössä suunnittelen Etelä-Pohjanmaan Opistolle Opistovuosi-koulutuksen opetus-
suunnitelmaan tanssin suuntautumisopinnot kokonaisuuden 29 opintopistettä, joka on merkittävä
kokonaisuus koko opintojen 53 opintopisteen laajuudesta. Kehittämäni opetussuunnitelman lähtö-
kohtana ovat koulutukselle asetetut tavoitteet, jotka pohjaavat oppivelvollisuuslain uudistukseen.
Kirjoitetun opetussuunnitelman laatimisen lisäksi tutkin opinnäytetyössäni toteutunutta opetussuun-
nitelmaa, joka tanssin suuntautumisen osalta toteutettiin ensimmäisenä koulutuksen lukuvuonna
2021-2022 tekemäni opetussuunnitelman pohjalta. Toteutin laadullisen tutkimuksen selvittääkseni
toteutuneen opetussuunnitelman toimivuutta koulutukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.
Keräsin tässä tutkimuksessa aineistoa osallistavalla havainnoinnilla ja teemahaastatteluilta, joita tein
sekä opiskelijalle että Opistovuosi-koulutuksen opettajakollegalleni.

2 OPPIVELVOLLISUUSLAKI JA OPISTOVUOSI-KOULUTUS

Uusi oppivelvollisuuslaki astui voimaan 1.8.2021. Lakiin säädettiin oppivelvollisuuden laajentuminen, joka tarkoittaa oppivelvollisuusiän kohoamista 18 vuoteen tai oppivelvollisuuden jatkumista siihen asti, kunnes nuori on suorittanut toisen asteen tutkinnon. Lakiuudistuksen myötä toisen asteen koulutuksesta tuli maksutonta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, julkaisuaika tuntematon a.) Hakeutumisvelvoite astui voimaan 1.1.2021, mikä tarkoitti keväällä 2021 peruskoulun 9. luokan päättävien oppilaiden velvoitetta hakea ja jatkaa toisen asteen koulutuksiin (Opetushallitus 2022a).

2.1 Oppivelvollisuuslain taustat ja tavoitteet

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa vuonna 2019 yhtenä strategisena osa-alueena oli luku "Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi" (Valtioneuvosto, julkaisuaika tuntematon). Hallitusohjelmassa sanottiin seuraavasti: "Tasa-arvoisen yhteiskunnan tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuudet kouluttautua niin pitkälle kuin rahkeet riittävät" (Valtioneuvosto, julkaisuaika tuntematon). Ohjelmassa nostettiin esiin Suomen korkeatasoista koulutusta uhkaavan erityisesti eriarvoisuus, oppimiserot ja syrjäytyminen. Myös alueelliset, sosioekonomiset ja sukupuolten väliset oppimiserot näkyvät kouluttautumisessa. Hallitusohjelman mukaan "toisen asteen tutkintoa vaille jää 16 prosenttia ikäluokasta, vaikka nyky-yhteiskunnassa työllistymisen ja osallistumisen vaatimuksena on tunnustettu minimissään toisen asteen tutkinto kaikille." (Valtioneuvosto, julkaisuaika tuntematon.) Osa-alueen 1 tavoitteena oli, että "koulutus- ja osaamistaso nousevat kaikilla koulutusasteilla, oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy" (Valtioneuvosto, julkaisuaika tuntematon). Hallitusohjelmassa merkittävänä toimenpiteenä tähän tavoitteeseen pääsemiseen pidettiin oppivelvollisuusiän korottamista 18 ikävuoteen, jotta varmistetaan jokaisen peruskoulun päättävän toisen asteen koulutuksen suorittaminen (Valtioneuvosto, julkaisuaika tuntematon).

Talouspolitiikan arviointineuvoston tekemän raportin "Pitäisikö oppivelvollisuusikä nostaa 18 vuoteen?" (Seuri, Uusitalo, Virtanen 2018, 37) mukaan oppivelvollisuuden pidentäminen kasvattaisi merkittävästi toisen asteen tutkinnon suorittavia. Vaikkei analyysi ole täysin varma, vaikuttaisi raportin mukaan siltä, että tutkinnon suorittavien määrän lisääntyminen toisi oppivelvollisille merkittäviä hyötyjä myöhemmälle työllisyydelle ja tuloille. Pidemmällä aikavälillä tämä näyttäytyisi olevan hyödyksi julkisen talouden menojen lisäksi myös tuloille, joten sitä voidaan pitää budjettineutraalina. Uudistus toisi kuitenkin eniten hyötyä nuorille, jotka jäädessään koulutuksen ulkopuolelle ovat ikäisiään heikommassa asemassa koko elämän. (Mts. 37.) Raportissa todetaan näin: "Oppivelvollisuusiän nostaminen olisi suoraviivainen, hyvin kohdentuva ja kustannustehokas tapa parantaa tämän ryhmän työmarkkina-asemaa (Mts. 37)."

Kansanopistojen uuden Opistovuosi-koulutuksen syntymisen kannalta oli olennaista myös, että Marinin hallitusohjelman toimenpiteinä mainittiin seuraavasti: "Rakennetaan oppivelvollisuuden sisään erilaisia opinto- ja tukimuotoja, jotka voidaan sisällyttää toisen asteen tutkintoihin, esimerkiksi kymppiluokat, kansanopistot, työpajatoiminta, kuntoutus, valmentavat koulutukset." (Valtioneuvosto, julkaisuaika tuntematon).

Lopulta oppivelvollisuuslaki (1214/2020) eteni eduskunnan käsittelyyn, ja se hyväksyttiin 15.12.2020 (Eduskunta 2021). Oppivelvollisuuslaki uudistettiin 30.12.2020 (Finlex 2022) ja lain tavoitteena on muun muassa turvata elämässä tarvittava perusosaaminen ja sivistys kaikille sekä parantaa yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään. Lain tavoitteena on myös ”nostaa koulutus- ja osaamista-soa, kaventaa oppimiseroja ja lisätä koulutuksellista yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja lasten ja nuorten hyvinvointia (Finlex 2022).”

2.2 Opistovuosi - oppivelvollisuus kansanopistoissa

Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä kehitettiin uusi ”Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutus” yhdeksi mahdollisuudeksi suorittaa oppivelvollisuutta (Opetushallitus 2021a). Suomen Kansanopistoyhdistys antoi tälle koulutukselle nimeksi Opistovuosi. Tällä selkeämmällä ja lyhyemmällä nimellä pystyttiin markkinoimaan ja tekemään koulutusta tunnetuksi valtakunnallisesti. (Nyyssölä 2020.) Kansanopistot ovat kokopäiväistä opetusta tarjoavia sisäoppilaitoksia, jotka päättävät itse opetuksensa tavoitteista ja kuuluvat vapaan sivistystyön oppilaitoksiin. Vapaan sivistystyön tehtävänä on tukea elinikäistä oppimista tarjoamalla kaikille avointa opetusta, joka muun muassa tukee tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta. Opetuksessa korostuu erityisesti yhteisöllisyys ja osallisuus. (Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998, 1 luku 1 §.) Vapaan sivistystyön koulutuksen tavoitteena on lain mukaan ”edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista” (Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998, 1 luku 1 §). Kansanopistot voivat yleissivistävän koulutuksen lisäksi järjestää ammatillista koulutusta. Vapaan sivistystyön lain lisäksi kansanopistojen toimintaa määrittää usein niiden oma arvopohja. Suomen kansanopistoyhdistyksen mukaan Suomessa on 82 kansanopistokampusta, joissa opiskelee yli 18 000 opiskelijaa päätoimisesti vuosittain. (Suomen Kansanopistoyhdistys 2022b.)

Kansanopistojen Opistovuosi-koulutus oppivelvollisille perustuu Opetushallituksen laatimiin opetussuunnitelman perusteisiin, jotka julkaistiin 11.1.2021 (Opetushallitus 2022b). Koulutus on yhden lukuvuoden mittainen ja sen tavoitteena on auttaa oppivelvollista oman polun löytämisessä sekä valmistautumisessa toisen asteen koulutukseen. Opistovuoden tarkoituksena on vahvistaa nuoren opiskelutaitoja ja tarjota mahdollisuus kasvuun sekä oman potentiaalinsa käyttöönottamiseen, joka luo pohjan nuoren tulevaisuudelle ja elinikäiselle oppimiselle. Koulutus koostuu kaikille yhteisistä opinnoista sekä oman mielenkiinnon mukaan valittavista sisällöistä. Kansanopistot ovat kokonaisvaltaisia ja yhteisöllisiä oppimisympäristöjä, joille olennaista on myös asuminen internaatissa eli sisäoppilaitoksessa. (Suomen Kansanopistoyhdistys 2022c.)

2.2.1 Opetussuunnitelma

Kansanopistoissa vapaan sivistystyön parissa opiskelu ei ole tutkintoon johtavaa eikä sen sisältöjä säädellä lainsäädännössä. Koulutusten tavoitteista ja sisällöistä päättävät oppilaitosten ylläpitäjät, kuten kunnat, kuntayhtymät, yhdistykset, säätiöt tai osakeyhtiöt. (Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisuaika tuntematon b.) Oppivelvollisuuslain uudistumisen myötä kansanopistokoulutukselle määritettiin kansalliset opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2021b). Opetussuunnitelman perus-

teet ovat Opetushallituksen valtakunnallisesti määräämä asiakirja, jonka mukaan opetussuunnitelmat laaditaan paikallisesti (Opetushallitus 2022c). Opetussuunnitelman perusteista käy ilmi opetusta koskevat tavoitteet, keskeiset sisältöalueet sekä arvioinnin linjaukset. Kansanopistojen oppivelvollisuusikäisiä koskevat uudet opetussuunnitelman perusteet astuivat voimaan 1.8.2021. (Opetushallitus 2021b.)

Opetussuunnitelmat ovat hallinnollisia asiakirjoja, joihin kirjataan opetuksen tavoitteet, opetettavat sisällöt, opetustavat, opetukseen ja oppimiseen käytettävä aika, opiskelijalta vaadittava toiminta sekä arvioinnin perusteet (Antikainen, Rinne, Koski 2021, 196). Opetussuunnitelmat ovat ennalta laadittuja kokonaisuuksia, joista käy ilmi kaikki toimenpiteet, joilla pyritään toteuttamaan koulutukselle asetettuja tavoitteita. Opetussuunnitelmat ovat olleet 1970-luvulta lähtien koulutuspolitiikan toteuttamisen väline osana valtakunnallista suunnittelujärjestelmää. (Hellström 2008, 222-223.) Antikaisen (ym. 2021, 197) mukaan opetussuunnitelmilla on historialliset, yhteiskunnalliset, poliittiset ja taloudelliset sidokset. Opetussuunnitelmat perustuvat yhteiskunnan tilaan, tarpeisiin ja tulevaisuudesta tehtyyn analyysiin. Monet yhteiskunnan seikat, kuten aiemmat opetussuunnitelmat, kulttuuriperinne, koulutusjärjestelmän jatkuvuus koulutusasteelta toiselle, säätelevät opetussuunnitelmia. Erityisesti peruskoulun opetussuunnitelmasta selviää, mitä jokaisen yksilön ja kansalaisen tulee tietää ja osata. (Jyrhämä, Hellström, Uusikylä & Kansanen 2016, 44; Antikainen ym. 2021, 196-197.) Institutionaalisen ja vapaamuotoisen koulutuksen ero ilmenee juuri opetussuunnitelmissa. Yhteiskunta valvoo institutionaalista opetusta usein juuri opetussuunnitelmien kautta. (Kansanen 2004, 25.) Koska opetussuunnitelmia säätelevät yhteiskunnalliset käytänteet, on myös opetussuunnitelmien laatiminen ja uudistaminen yhteydessä yhteiskunnalliseen käytäntöön ja sen kehittämiseen (Jyrhämä ym. 2016, 44). Näin tapahtui myös oppivelvollisuuslain uudistumisen myötä, mikä synnytti täysin uuden Opistovuosi-koulutuksen ja tarpeen kehittää koulutukselle opetussuunnitelma.

2.2.2 Opetussuunnitelman laatiminen

Jyrhämän (ym. 2016, 73) mukaan opetussuunnitelman rakenne on yleensä hierarkkinen niin, että yläkäsitteenä pidetään opetussuunnitelman tarkoitusta. Tätä sitten tarkastellaan sisällön eli opiskelutavien asioiden sekä muodon avulla. Kun puhutaan varsinaisesta opetustoiminnasta tai muusta oppilaitoksen toiminnasta, käytetään termiä toteutuva opetussuunnitelma. Jokainen opettaja toteuttaa opetussuunnitelmaa omalla tavallaan siten kuin se suunnitelman puitteissa on mahdollista. Opetussuunnitelma on ohje opettajalle ja hänen työnsä sisällölle, jotta oppilaalle opiskelussa asetetut tavoitteet saavutetaan. (Jyrhämä ym. 2016, 73-79.) Opetussuunnitelman tavoitteiden pohjalta opettaja valmistee opetuksensa. Opetusta suunnitellessaan opettaja voi laatia oppimiselle lähitavoitteita, välitavoitteita ja etätavoitteita. Suunnitelmallisuus on tärkeää, jotta opetus on selkeää ja oppilasta motivoivaa. Opetussuunnitelmatyöskentely edellyttää usein myös yhteistyötä oppilaiden kanssa. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuuksia osallistua opetussuunnitelman valmisteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Tärkeää on myös keskustella huoltajien kanssa opetussuunnitelmasta ja oppimistavoitteista. Erityisesti nivelvaiheen opetuksessa ja oppilaan siirtyessä koulusta toiseen on tärkeää tehdä yhteistyötä kodin ja koulun välillä. (Jyrhämä ym. 2016, 84-87.)

Hellströmin mukaan (2008, 224) Erkki Kangasniemi käytti opetussuunnitelman toteuttamiseen kolmetasoista jakoa: kirjoitettu eli tarkoitettu opetussuunnitelma, toimeenpantu opetussuunnitelma ja toteutunut opetussuunnitelma. Myös peruskoulun ensimmäisessä opetussuunnitelmassa käytettiin samansuuntaista jakoa (Hellström 2008, 224). Käytän myös tässä kehittämistyössäni samaista jakoa ja keskityn tarkastelemaan opetussuunnitelmaa sekä kirjoitetun että toteutuneen suunnitelman osalta.

2.2.3 Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelma

Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun Opistovuosi-koulutuksen ensimmäiset opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2021a) määrittävät koulutuksen tavoitteet pohjautuen vapaan sivistystyön lakiin oppivelvollisille suunnatun koulutusta koskevan pykälän (Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta 1219/2020, 25 a §) mukaisesti: ”Koulutuksen tavoitteena on edistää opiskelijan omaehtoista oppimista ja antaa opiskelijalle valmiudet opintojen jatkamiseen perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa. Koulutuksen tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden elämänhallintaitoja ja antaa opiskelijoille valmiuksia itsensä jatkuvaan kehittämiseen.”

Opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2021a) listataan koulutuksen yleiset tavoitteet seuraavasti: ”Opetuksen yleisinä tavoitteina on tukea opiskelijaa

- hyödyntämään omaa potentiaaliaan jatko-opinnoissa, työelämässä ja laajemmin elämässään
- pitämään yllä motivaatiota jatko-opiskeluun, jatkuvaan oppimiseen ja itsensä kehittämiseen
- soveltamaan oppimaansa ongelmien ratkaisemiseen ja kokeilemaan erilaisia luovia menetelmiä
- jäsentämään omaa elämäkatsomustaan
- antamaan ajan ja tilan itselle
- hyväksymään itsensä sellaisena kuin on ja saamaan rohkeutta olla oma itsensä
- kehittämään kokonaispersoonallisuuttaan ja tunneälyään
- selviytymään vaikeuksista kuten aiemman koulukiusaamisen aiheuttamista vaikutuksista
- toimimaan kestävällä tavalla yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.”

Opetussuunnitelman perusteissa määritetään koulutuksen keston olevan vähintään 34 opiskelijaviikkoa. Yksi opiskelijaviikko on opiskelijan viiden työpäivän mittainen opiskelujakso, jolloin hän on saanut ohjattua opetusta keskimäärin vähintään viisi tuntia päivässä. Koulutuksen laajuus on vähintään 53 opintopistettä, ja se koostuu seuraavista osaamiskokonaisuuksista:

- Arjen taidot ja elämänhallinta (vähintään 4 opintopistettä)
- Opiskelu-, itsetuntemus- ja työelämätaidot (vähintään 4 opintopistettä)
- Vuorovaikutus- ja viestintätaidot (vähintään 4 opintopistettä)
- Matemaattiset perustaidot ja ongelmanratkaisutaidot (vähintään 4 opintopistettä)
- Aktiivinen kansalaisuus (vähintään 4 opintopistettä)

- Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot (vähintään 4 opintopistettä)
- Valinnaiset suuntautumisopinnot (29 opintopistettä)
(Opetushallitus 2021a.)

Koulutuksen suurin osaamiskokonaisuus on 29 opintopisteen valinnaiset suuntautumisopinnot. Koska kaikki koulutuksen ylläpitäjät laativat opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti paikallisen opetussuunnitelman, keskittyy opinnäytetyöni juuri suuntautumisopintojen osaamiskokonaisuuden kehittämistä Etelä-Pohjanmaan Opistolle. Opetussuunnitelman perusteissa on annettu muista kuin suuntautumisopintojen osaamiskokonaisuuksista tarkat ohjeet opetuksen tavoitteista ja osaamisen arvioinnista. Valinnaisista suuntautumisopinnoista sanotaan perusteissa (Opetushallitus 2021a) seuraavaa: ”Valinnaiset suuntautumisopinnot laaditaan kunkin kansanopiston painopisteistä ja vahvuuksista osaksi paikallista opetussuunnitelmaa. Suuntautumisopinnot tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden itselleen mielekkäiden sisältöjen valitsemiseen ja oman osaamisen monipuolistamiseen.” (Opetushallitus 2021a.) Tämä suuntautumisopintojen kokonaisuus on siis hyvin vapaasti päätettävissä kansanopistokohtaisesti, mikä tarkoittaa, että tämä kokonaisuus tulee jokaisen opiston suunnitella osaksi omaa opetussuunnitelmaansa. Kyseessä on laaja kokonaisuus koko koulutuksesta, minkä takia opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää tehdä opetuskokonaisuus, joka tukee koko koulutuksen tavoitteita. Jokainen koulutuksen järjestäjä laatii itse tähän 29 opintopisteen kokonaisuudelle osaamistavoitteet ja osaamisen arvioinnin kohteet vastaavalla tavalla kuin muihin osaamiskokonaisuuksiin on perusteissa laadittu (Opetushallitus 2021a).

Tässä työssä kehittämäni suuntautumisopinnot keskittyvät tanssin opintoihin. Opistovuosi-koulutuksen jälkeen tanssiin suuntautuvilla opiskelijoilla on mahdollisuus hakeutua opiskelemaan ammatilliseen koulutukseen suorittamaan tanssialan perustutkintoa. Näin ollen käytän opetussuunnitelmaa suunnitellessani apunani tanssialan perustutkinnon tutkinnon perusteita. Nämä tutkinnon perusteet ovat tulleet voimaan 1.8.2018 ja tutkinnon suoritettuaan opiskelija valmistuu tanssijan ammattiin. Tutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä, ja se sisältää 145 osaamispistettä ammatillisia tutkinnon osia. Ammatilliset tutkinnon osat ovat laajuudeltaan 50–15 osaamispistettä, ja tutkinnon perusteissa niissä jokaisessa on kuvattuna ammattitaitovaatimukset, arviointi sekä ammattitaidon osoittamistavat. (Opetushallitus 2018.)

2.3 Etelä-Pohjanmaan Opisto Opistovuosi-koulutuksen toteuttajana

Etelä-Pohjanmaan Opisto on Ilmajoella toimiva grundtviglainen kansanopisto, jolle keskeinen toiminta-ajatus on elävä sana ja elävä vuorovaikutus (Etelä-Pohjanmaan Opisto 2021a). Tämä tarkoittaa, että toiminnassa kieli on yhteinen väline ja ihminen aktiivinen toimija vuorovaikutuksessa kulttuurin ja yhteisön kanssa (Niemelä 2011, 97). Etelä-Pohjanmaan Opiston toiminta perustuu sosio-konstruktiviseen oppimiskäsitykseen, jossa korostuu vuorovaikutus, kokemuksellisuus ja henkilökohtaistaminen. (Etelä-Pohjanmaan Opisto 2021a.) Opistolla opiskelee vuosittain noin 400 opiskelijaa ja se on yksi Suomen vanhimmista ja suurimmista kansanopistoista. Etelä-Pohjanmaan Opisto on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton oppilaitos. (Etelä-Pohjanmaan Opisto 2021b.)

Oppivelvollisuuslakivalmisteluiden myötä myös Etelä-Pohjanmaan Opistossa aloitettiin syksyllä 2020 valmistautuminen uuteen kansanopistokoulutukseen. Ensimmäiset luonnokset opiston tarjonnasta oppivelvollisille suunnattuun koulutukseen syntyivät lokakuussa 2020 työnimellä KOPS-opistovuosi oppivelvollisille (Etelä-Pohjanmaan Opisto 2020). Joulukuussa 2020 varmistui Suomen Kansanopistoyhdistyksen päättämä nimi uudelle koulutukselle eli Opistovuosi. Tällöin aloitettiin myös Etelä-Pohjanmaan Opistolla hahmottelemaan ensimmäistä opetussuunnitelman runkoa. (Nyyssölä 2020.) Keiväällä 2021 Opetussuunnitelman perusteiden julkaisun myötä opetussuunnitelmatyöskentely tiivistyi ja Opistovuosi-koulutusta alettiin markkinoida opiskelijoille. Opistovuosi-koulutuksen suuntautumisvaihtoehtoja olivat kokkiopisto, meikkiopisto, tanssiopisto ja turvaopisto (Etelä-Pohjanmaan opisto 2021c). Elokuussa 2021 uuden oppivelvollisuuslain astuessa voimaan käynnistyi Etelä-Pohjanmaan Opistossa ensimmäinen Opistovuosi-koulutus oppivelvollisille, jossa toteutettiin suuntautumisvaihtoehtoina meikki-, tanssi- ja turvaopisto.

3 TAITEEN MAHDOLLISUUDET OPISTOVUOSI-KOULUTUKSESSA

Jotta taide voidaan nähdä osana uutta koulutusta, on sitä hyvä katsoa ensin hieman laajemmin yhteiskunnallisessa merkityksessä ja pohdittava ylipäätään, mihin taidetta tarvitaan. Kysymykseen mikä on taiteen tehtävä, ei ole olemassa yhtä oikeaa, lopullista vastausta. Tässä luvussa käsittelemme taiteen tehtävän lisäksi taidepedagogiikan mahdollisuuksia suhteessa uuteen koulutukseen sekä sen yhteensopimiseen Etelä-Pohjanmaan Opistolla harjoitettavan pedagogiikan kanssa. Esittelen myös tanssin tutkittuja hyötyjä, joilla voidaan perustella tanssin merkityksellisyttä ja käyttämistä osana Opistovuosi-koulutusta.

3.1 Taiteen tehtävä

Kuvataiteen professori Teemu Mäen (2017, 42–121) mukaan taiteen neljä perustehtävää ovat nautinto, keskustelu, viisauden tavoittelu sekä tunne-elämän kehittäminen. Taiteen parissa vietetyn ajan tulee olla jollain tavalla itselle mielekäästä niin kokijana kuin tekijänä. Taiteellinen nautinto voidaan jakaa kahteen erilaiseen: todellisuuspakoiseen ja todellisuushakuiseen. Todellisuuspakoinen taide auttaa unohtamaan huolet ja murheet; se vie hetkeksi pois todellisesta arjesta. Todellisuushakuisessa eli kriittisessä taiteessa ihminen voi kohdata itsensä tai yhteiskunnan ongelmat. Tämä todellisuuden kohtaaminen voi olla hyvin voimallista ja nautinnollista, vaikka sen kautta paljastuisikin jotakin synkkää ja pahaa. Tietäminen ja ymmärtäminen voivat tuottaa yhtä lailla iloa kuin todellisuudesta irtaantuminen. (Mts. 47–49.) Nämä nautinnon vastakohtat eivät sulje kuitenkaan pois toisiaan vaan usein sekoittuvat myös käytännössä toisiinsa. Riippuu aina ihmisestä, kuinka hän taideteoksen kokee. Mäki kirjoittaa osuvasti: ”Ihminen hakee taiteesta usein sekä suloista unohdusta, irtiottoa arjesta, että samaan aikaan myös mahdollisuutta ymmärtää ja muuttaa maailmaa ja minää (Mäki 2017, 52).” Myös Venkula (2003, 44) kirjoittaa taiteen edistävän persoonallisuuden harmonisoinnista sen myötä, että oivallamme yhä syvällisemmin kuuluvamme maailmaan ja ymmärtävämmekin myös sitä, miten siihen kuulumme.

Toinen Mäen (2017, 60–62) esittämä taiteen tehtävä, keskustelu, on yleisesti suosittu funktio tänä päivänä taiteesta puhuttaessa. Usein taiteeseen liitetään ajatus, että taide herättää tarpeellisesta keskustelua ja innostaa ajattelemaan. Ihmiset haluavat yhä enemmän ajatella itse, päättää asioistaan itse sekä keskustella. Tämä tuo taiteeseen myös sen, että taiteen kuluttajat ovat kiinnostuneita yhä enemmän osallistumaan vuorovaikutteisempaan taiteeseen. Keskustelua taide pystyy parhaimmillaan herättämään silloin, kun se onnistuu horjuttamaan yleisöä tavalla tai toisella ja tönäisemään ihmisen sellaiseen epätasapainoon, että hän joutuu reagoimaan löytääkseen tasapainon uudelleen. (Mts. 60–62, 66.)

”Taiteen pitää etsiä tai luoda viisautta”, kirjoittaa Mäki (2017, 84) taiteen kolmannesta tehtävästä. Mäen mukaan viisauden tavoittelu taiteessa tarkoittaa seuraavaa: ”Taide on parhaimmillaan filosofian ja politiikan erityisen joustava, laajennettu ja kokonaisvaltainen muoto (Mäki 2017, 85).” Taiteen ei tarvitse vain kysyä kysymyksiä, vaan se voi parhaimmillaan antaa myös niihin vastauksia. Taide voi synnyttää, testata ja jakaa tietoa, joka tunnustetaan tiedoksi ja jota voidaan sanallistaa ja välittää täsmällisesti. Kaiken tulkinnanvaraisuuden lisäksi taide voi olla myös tehokasta viestintää ja

se voi levittää sanallistettavaa tietoa hyvin iskevässä muodossa. Erityisen tärkeää taide on ratkaisevammien ongelmien käsittelyssä. Elämässä on paljon kysymyksiä ja ongelmia, joihin ei ole olemassa vastauksia, mutta niiden kanssa on pystyttävä elämään. Taide voi sekä vähentää kärsimystä että opettaa elämään ja keskustelemaan sen kanssa. (Mäki 2017, 87–88, 116–118.) Taide luo myös hiljaista, kehollista ja kokemuksellista tietoa, joka ei ole aina sanallistettavissa. Mäen mukaan (2017, 108) taiteen suurin voima on ajattelun laajentaminen sanallistetun järjelyn tuolle puolen. Erityisesti tanssi sanattomana taidemuotona tarjoaa paljon mahdollisuuksia juuri ajattelun laajentamiseen järjellisyden ulkopuolelle.

Mäki (2017, 121) esittelee neljäntenä taiteen tehtävänä tunne-elämän kehittämisen, jolla hän tarkoittaa kokemusmaailman monipuolistamista ja vahvistamista erityisesti tunne-elämän kautta. Tämä on yksi merkittävä tehtävä myös taideopetuksen kontekstissa sekä uuden Opistovuosi-koulutuksen tavoitteissa (Opetushallitus 2021a). Taiteella on tutkitusti monia positiivisia, sosiaalisia vaikutuksia, joilla voidaan vaikuttaa myös nuorten elämään. Taiteellinen toiminta voi lisätä sosiaalista vuorovaikutusta auttaen vähentämään nuoren yksinäisyyttä ja sosiaalista eristyneisyyttä (Laitinen 2017). Taiteella voidaan mahdollistaa kokemuksia hyväksytyksi tulemisesta ja kuulumisesta yhteisöön sekä laajemmin koko yhteiskuntaan. Yhteisöllinen ja osallistava taidetoiminta voi puolestaan parantaa yksilön sosiaalisia ja vuorovaikutustaitoja. Empatiakyvyn ja muita kunnioittavan asenteen lisääntyminen on yksi taiteen hyödyllisistä vaikutuksista. Taidetoiminnan on tutkittu myös vahvistavan syrjäytymisen ehkäisyä, mikä on puolestaan Opistovuosi-koulutuksen kannalta erittäin merkittävää. (Laitinen 2017.) Taiteen avulla voidaan vahvistaa ihmisessä kykyä ymmärtää erilaisuutta ja samanlaisen ilmiön moninaista tulkintaa. Tällöin kehittyä yhteiskunnalle erittäin tärkeää suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden kunnioittamista. (Venkula 2003, 56.)

3.2 Taidepedagogiikan merkitys

Anttilan (ym. 2011a, 5–6) mukaan taidepedagogiikan lähtökohtana on, että pedagogiikka ja taide ovat molemmat ”yhtä arvokkaita ja vapaaehtoisessa suhteessa toisiinsa, vaikuttuen toisistaan”. Taidepedagogiikka edellyttää taiteen läsnäolon lisäksi aina ihmisten välistä vuorovaikutusta, jossa pyritään vaikuttamaan toiseen ihmiseen, koska taide itsessään välittyy ihmisen toiminnan kautta eikä lähtökohtaisesti sisällä kasvattavaa intentiota (mts. 5–6).

Taidetta voidaan pitää parhaimmillaan yhteiskuntamme pääomana. Luova talous on merkityksellistä ja taiteen avulla esiin nostetut asiat voivat viedä yhteiskuntaamme eteenpäin. Taiteen tekeminen heijastelee aina aikaa ja ilmiöitä eletävässä maailmassamme. Taide voi olla parhaimmillaan muuttamassa yhteiskuntaa yhä paremmaksi. Näin ollen myös taidepedagogiikka voi olla merkittävässä osassa uuden luomisessa. Tanssipedagogiikan professori Eeva Anttila (2011b, 151) kuvaa taidepedagogiikkaa ”taiteen tiedon välittämiseksi ja taiteen tiedon luomisen ohjatuksi harjoitteluksi.” Taide ravitsee toisin näkemistä. Se pitää yllä myös tarvetta välittää eteenpäin taiteen avulla saavutettuja hoitavia ja parantavia kokemuksia. (Mts. 151.) Anttila (mts. 151) kirjoittaa taiteilijan kanavoivan nämä tarpeet taiteeseen, kun taas taidepedagogi pyrkii avaamaan taiteen tekemisen mahdollisuudet toisille. Anttilan (mts. 151) mukaan yksi ihminen on usein myös molempia.

Marjo Räsänen (2011, 140) mukaan taiteen tieto on erityislaatuista, koska se kehittyy ja ilmenee toiminnassa eikä sen oleteta olevan sanallistettavissa. Aistihavainnot muutetaan ajatteluksi ja toiminnaksi, jolloin syntyy taiteen tietoa. Räsänen (mts. 140–141) kokemuksellisen taideoppimisen mallissa kokonaisvaltainen taiteellinen oppimisprosessi on havaintokokemukseen pohjautuvan reflektoinnin, käsitteellistämisen ja tuottamisen vuorovaikutusta. (Mts. 140–141). Anttila (2011b, 158) kirjoittaa, että taiteellisella toiminnalla on mahdollista tavoittaa ihmisen ei-vielä-tietoisia kokemuksia, jolloin yksilöllä on mahdollista jäsentää myös kielen ja järkipäisen ajattelun avulla vaikeasti tavoitettavia ja ilmaistavia kokemuksia. Taiteellisen toiminnan parissa kokemukset saavat ulkoisen muodon. Taide on erityisesti ihmisenä olemisen kokemusten jäsentämistä ja tulkitsemista suhteessa maailmaan. Taidepedagogiikassa harjoitetaan tätä kokemusten jäsentämistä. (Anttila 2011b, 167, 158.)

Honkalan (2018) kirjoittaman Sitran koosteen mukaan taiteen ja taiteellisten menetelmien käytön on todettu tukevan oppimista oppilaitoksissa. Honkala (2018) kirjoittaa, että ”taidetoimintaan osallistuminen voi tutkimusten mukaan tukea koulunkäyntiä, tutkinnon suorittamista ja akateemista menestystä”. Taiteellinen toiminta opettaa muun muassa itsetuntemusta, tunnetaitoja ja vuorovaikutustaitoja, jotka ovat tärkeä osa myös Opistovuosi-koulutuksen tavoitteita (Honkala 2018; Opetushallitus 2021a). Myös Houni, Turpeinen ja Vuolasto (2020, 117) kirjoittavat taidekasvatuksella olevan empiiristä näyttöä oppimiseen, hyvinvointiin ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Taidekasvatuksen on oppimisvalmiuksien vahvistumisen lisäksi todettu vaikuttavan käyttäytymisen ongelmien vähenemiseen. Siirtymät kouluasteelta toiselle lisäävät hyvinvointiin liittyviä riskejä sekä kouluvihiytyvyyteen liittyviä ongelmia. Taideaineilla voidaan vaikuttaa koulunkäyntiin liittyvään välinpitämättömyyteen ja merkityksettömyyden tunteeseen. (Houni ym. 2020, 117.)

Opetussuunnitelman perusteissa Opistovuosi-koulutuksen yhdeksi tehtäväksi määritellään nuoren tukeminen tulevaisuutta koskevien suunnitelmien teossa ja nuoren auttaminen motivaationsa löytämisessä (Opetushallitus 2021a). Nuoren sisäinen motivaatio voi olla usein yhteydessä luovuuteen, joka on myös merkittävä yhteinen nimittäjä taidepedagogiikalle ja Opistovuosi-koulutuksen tavoitteille (mt.). Kari Uusikylän (2012, 163) mukaan ”nuorten luovien harrastusten yksi ydin tehtävä on yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden tasapainon löytyminen”. Nuoret oppivat helposti miellyttämään muita ihmisiä, kuten opettajia ja vanhempia, ja jos miellyttämisestä tulee elämän tärkein tehtävä, tukahdutetaan helposti oma luovuus (mts. 163). Jotkut nuoret saattavat alkaa käyttäytymään kapinallisesti auktoriteetteja vastaan, jolloin he testaavat ympärillään olevia aikuisia siitä, hyväksyvätkö nämä heidät oikeasti ihmisinä kapinoinnista huolimatta. Nämä nuoret ovat usein luovia, mutta koulu ei välttämättä hyväksy heille tyypillisiä villedä ajatuksia ja toimintamalleja. Luovuus kehittyykin avoimessa ja luottavaisessa ilmapiirissä, jossa nuoria ei pakoteta tai heihin ei käytetä kuria. Tässä vaaditaan opettajilta luovaa asennoitumista työhön, jotta nuorten pelkojen ja alemmuuden tunteen alle piiloutunut luova potentiaali pääsee käyttöön. Luovat oppilaat ovat usein koulumaailmassa erilaisia poiketen ulkoapäin asetetuista vaatimuksista ja toiveista. Jotta he selviytyvät koulumaailmasta he kehittävät itselleen tapoja säilyä ehjinä. (Mts. 164–165.) Uusikylä (2012, 164–165.) kirjoittaa E. Susanne Richertin mukaan tällaisia tapoja kapinoinnin ja mukautumisen lisäksi olevan vetäytyminen ja itsensä toteuttaminen. Näyttäytyy ehjänä säilyminen sitten millä tahansa keinolla, on tärkeää, että nuorta ymmärretään hänen epävarmuudessaan. Riskinottamiseen ja uskaltamiseen tulisi kannustaa

sekä tarjota mahdollisuuksia toteuttaa alusta loppuun saakka omia ideoita, joissa nuori ei tule torjuttuksi. Koulumaailman kilpailullisuus saattaa osaltaan heikentää luovuutta ja estää luovien yksilöitä käyttämästä potentiaaliaan. Tuotosten arviointia ja vertailua tärkeämpää tulisi olla luovaan prosessiin pyrkiminen. (Mts. 167, 169.) ”On raskasta yrittää olla muiden vaatimuksesta jotain muuta kuin on”, Uusikylä (2012, 168) toteaa. Luova erilaisuus tarvitsee aitoa hyväksymistä. Luovuuden edistämässä ovat parhaiten onnistuneet opettajat, jotka tunnistavat myös oman epätäydellisyytensä ja kunnioittavat oppilaita. (Mts. 168, 172.)

3.3 Tanssin merkityksellisyys

Tanssitaiteella on paljon positiivisia vaikutuksia yksilöön. Tanssin tiedotuskeskus (2019) esittelee artikkelissaan WHO:n hyvinvointiraportin terveysvaikutuksia erityisesti tanssin osalta. Raportin perusteella tanssi vaikuttaa positiivisesti muun muassa keskittymiskykyyn, muistiin ja oppimiseen läpi elämän. Lisäksi tanssin on tutkittu nostavan mielialaa sekä vähentävän lapsilla ja nuorilla ahdistusta ja masennusta. Hyvinvointiraportista käy ilmi, että säännöllinen tanssiterapia lisää kehotietoisuutta ja vaikuttavaa myönteisesti kehonkuvaan sekä lisää uskoa oman kehon mahdollisuuksiin ja omiin voimavaroihin. (Tanssin tiedotuskeskus 2019.) Tanssilla on fyysisyyden myötä paljon erilaisia fysiologisia terveysvaikutuksia. Tanssi auttaa ylläpitämään kehon voimaa ja liikkuvuutta edistäen hienomotoriikkaa ja aerobista kestävyyttä. Sen on todettu vaikuttavan muun muassa kehonkoostumukseen sekä tuki- ja liikuntaelinten toimintaan. (Tanssin tiedotuskeskus 2019.)

Tanssissa ihmiseen yhdistyy myös musiikin hyvät vaikutukset. Musiikkia on tutkittu neurotieteissä jo pidemmän aikaa ja tulosten perusteella se aktivoi ihmisen syviä aivoalueita ainutlaatuisella tavalla (Poikonen 2017). Hanna Poikonen (2017) kirjoittaa näiden syvien aivoalueiden ”olevan päävastuussa tunne-elämästä, muistista ja sosiaalisesta vuorovaikutuksesta”. Poikosen (2018) väitöstutkimuksesta käy ilmi, että tanssijoiden ääni- ja liikeaivokuoret ovat kehittyneet ainutlaatuisella tavalla. Tanssi vaikuttaa ihmisen aivoissa muun muassa tunne- ja muistiprosesseihin (mt.). Poikosen (2017) mukaan ”tanssissa yhdistyvät ihmisyyden peruselementit luonnollisella tavalla”. Tanssissa yhdistyy luovuus, yhteisöllisyys, kosketus sekä koko kehon liike aina hienostuneita liikkeitä myöden (mt.). Tanssin on tutkittu vaikuttavan positiivisesti myös Parkinsonin tautia sairastavien motoriikkaan sekä aivohalvauksista kärsineiden kuntoutumiseen. Tutkimukset aivohalvauksesta kärsineiden lasten parissa näyttivät, että tanssi vaikuttaa myönteisesti tunteiden ilmaisuun ja sosiaaliseen osallistumiseen. (Tanssin tiedotuskeskus 2019.)

3.4 Taidepedagogiikkaa grundtviglaisessa kansanopistossa

Kansanopistot ovat otollisia paikkoja taideopetukselle. Ne tarjoavat monipuolisesti eri taideaineiden opetusta vuoden kestävillä vapaan sivistystyön kansanopistolinjoilla. Opiskella voi muun muassa kuvataiteita, musiikkia, teatteria, tanssia, kirjallisuutta ja kirjoittamista, elokuva-alaa, valokuvaamista ja maskeerausta (Suomen Kansanopistoyhdistys 2022a.) Etelä-Pohjanmaan Opistossa voi opiskella taideaineista tanssia, teatteria ja luovaa kirjoittamista. Kansanopistoissa harjoitettava pedagogiikka sopii hyvin yhteen taidepedagogiikan kanssa, kuten seuraavasta Etelä-Pohjanmaan Opistossa harjoitettavan pedagogiikan kuvauksesta käy ilmi.

Etelä-Pohjanmaan Opiston toimintaan on vaikuttanut tanskalaisen ja muiden Pohjolan kansanopistojen merkittävä vaikuttaja Nikolai Frederik Severin Grundtvig. Grundtvigin mukaan ihminen on kokonaisvaltainen persoona ja persoonallisuudessa on kolme pääkategoriaa: mielikuvitus, tunne ja järki. Näistä tärkeä on tunne, jolla on Grundtvigin mukaan tunnetilaa laajempi merkitys. Tunne on hänen mukaansa ihmisen suhde läsnä olevaan ja kokemus olemassaolosta. Ilman kokemusta olemassaolosta kokisimme olevamme henkisesti kuolleita. Mielikuvitus on puolestaan ihmisen hengen kykyä irrottautua tästä hetkestä. (Niemelä 2011, 96.) Tunne ja mielikuvitus ovat erittäin tärkeitä myös taideopetuksessa, jonka vuoksi taideopetus sopii hyvin myös grundtviglaiseen kansanopistoon. Grundtvigin tunnetuin iskulause ”koulu elämää varten” kuvaa koulun tehtävää elämän valistajana (mts. 96-97). Kansanopiston tehtävänä on erityisesti elämäntunteen selkeytyminen ja, se että ”sivistyessään ihminen hakee aktiivisesti ratkaisua olemassaolon ymmärtämiseen” (mts. 96-97). Grundtvigin sivistyksessä tärkeää on myös ”elävä sana”, jossa kieli on yhteinen väline, joka tulee omaksua tullakseen ihmiseksi. ”Ihminen toteuttaa itsetietoisena itseään vuorovaikutuksessa kulttuurin, yhteisön ja niiden historian kanssa” (mts. 97). Grundtvigin ”elävä sana”-pedagogiikassa olennaista on opettajan ja oppilaiden välinen dialogi ja persoonallinen tieto, jossa opettaja ei ole vain tiedon jakaja, vaan asettaa oman elämäkokemuksensa persoonalliseen dialogiin. Tasavertaisuus opetussuhteissa on olennaista sekä inhimillinen kokemus oppimisen perustana. Grundtviglaiseen kansanopistoon kuuluu olennaisesti myös opistoväen keskinäinen yhteys ja tunnelma. Yleistä on, että opistoissa lauletaan paljon, mikä osaltaan kertoo taiteen käytön merkityksestä luoda yhteyttä ja vuorovaikutusta opiston sisällä. Etelä-Pohjanmaan Opistolla on historiansa aikana myös pidetty kerhoja, esiintymisharjoituksia ja keskustelukokouksia. Jokainen oppilas on osallistunut johonkin näistä ja harjoittanut kykyjään mm. lausujana, laulajana tai näyttelijänä. (Niemelä 2011, 104, 107.)

Etelä-Pohjanmaan Opiston opetus perustuu sosiokonstruktiiiviseen oppimiskäsitykseen, johon kuuluu näkemys oppimisesta laaja-alaisena prosessina. Reijo Kauppihan (2007, 48) mukaan kyseisessä oppimiskäsityksessä ”oppiminen konstruoidaan eli rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa”. Vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet ovat olennaisia, koska ne edistävät ja strukturoivat oppimista. Kuitenkin oppijan oma ajattelu ja itseohjautuvuus on keskeisintä. Tiedonmuodostus ja oppiminen on yksilöllistä, mutta sosiaalinen vuorovaikutus ja jaettu ymmärtäminen aktivoi ja syventää oppimista. Sosiokonstruktiiiviseen oppimiskäsitykseen perustuvassa opetuksessa korostuvat yhteistoiminnalliset ja käytännölliset menetelmät. (Mts. 51-52.) Kansanopistossa sosiokonstruktiiiviseen oppimiskäsitykseen perustuva opetus on hyvin luonnollista. Oppimista tapahtuu paljon muuallakin kuin opetustunneilla. Ruokailut ja opistolla asuminen ovat olennainen osa kansanopisto-opiskelua. Mahdollisuuksia sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja kokonaisvaltaiseen oppimiseen on tarjolla paljon päivän aikana koko opistolla oloaikana. Internaattimuotoisen opetuksen mahdollistama kokonaisvaltainen pedagogiikka on mainittu myös Opistovuosi-koulutuksen perusteissa (Opetushallitus 2021a). Opiskelija on yhteisön aktiivinen jäsen, ja hänelle tarjoutuu mahdollisuuksia kohdata myös muita kuin oman ryhmänsä opiskelijoita. Sosiaalinen kanssakäyminen erilaisten opiskelijoiden kanssa rikastuttaa itse-reflektiota ja identiteetin kehitystä. Taidepedagogiikassa mahdollistuu sekä grundtviglaisuus että sosiokonstruktiiivinen oppiminen. Taideopetuksessa opettajajohtoisesta opettamisesta voi muodostua yhteistä oppimista, jossa syntyy luovia tekoja ja joka laajenee taiteeksi (Saastamoinen 2011, 15). Parhaimmillaan ihminen toteuttaa itseään taiteen parissa osana kansanopistoyhteisöä. Saastamoisen

(2011, 15) mukaan taideopetus mahdollistaa myös virheiden havaitsemisen ja sallimisen. Virheiden nostaminen suorittamisen haastajaksi voisi olla myös mahdollisuus luovuuden ja omaperäisyyden kasvattamiseen yhteiskunnassa (mts. 15). Kansanopistossa jokainen ihminen nähdään ainutlaatuisena yksilönä, joka ”rakentaa omaa yksilöllistä identiteettiään sekä vastuullista toimijuuttaan yhteiskunnassa”, kuten Opistovuosi-koulutuksen tavoitteista käy myös ilmi (Opetushallitus 2021a).

Tanssi ei ole oma oppiaineensa peruskoulussa. Eeva Anttila on kuitenkin tutkinut pitkän aikaa tanssin vaikutuksia koulukontekstissa. Vuonna 2013 ilmestyi hänen julkaisunsa *Koko koulu tanssii!* -hankkeesta, jossa hän tutki kehollista oppimista. Hanke toteutettiin neljän vuoden aikana Kartanonkosken koulussa Vantaalla. Tanssi integroitiin osaksi opetussuunnitelmaa niin, että kaikki koulun oppilaat osallistuivat opetukseen. (Anttila 2013, 15.) Anttilan hankkeen yhteydessä toteuttamasta tutkimuksesta käy ilmi, että ”kehollisuudella, liikkumisella, yhteisellä luovalla toiminnalla ja tanssilla on potentiaalia käynnistää ketjureaktio tai positiivinen kierre, jossa yksilön kehollinen kokemus kietoutuu yhdessä tekemisen iloon” (Anttila 2013, 169). Tutkimuksessa nousee esiin erityisesti yhteisöllisyys, jonka merkitystä koulussa on ollut osaltaan rakentamassa yhteiset esiintymiset. Anttilan mukaan esiintyminen on ollut yhteydessä myös itseluottamuksen rakentamisessa. Esiintyminen mahdollistuu, kun on tarpeeksi itseluottamusta. Toisaalta myös esiintyminen lisää itseluottamusta entisestään. (Mts. 171.) ”Nähdyksi tuleminen mahdollistaa yhteisen kokemuksen ja esiintyminen luo yhteisen kokemuksen, jolloin yhteisöllisyys voi alkaa rakentua”, kuvailee Anttila (2013, 171) julkaisussaan. Myös kouluviihtyvyyttä voidaan edistää laadukkaalla tanssinopetuksella. Kouluviihtyvyydessä on paljon vaihtelua ja suorituspainet voivat pahimmillaan aiheuttaa psyykkisiä ongelmia. (Houni ym. 2020, 64.) Hounin (ym. 2020, 117) mukaan oppivelvollisuuden suorittaminen ei ole kaikille itsestään selvää ja sen suorittamatta jääminen voi vaikuttaa kauas aikuisikään saakka.

4 OPETUSSUUNNITELMAN KEHITTÄMINEN ETELÄ-POHJANMAAN OPISTOLLE

Tässä luvussa esittelen kehittämistyöni tavoitteet, tutkimuskysymyksen sekä työn eri vaiheita. Kukaan kaksiosaisen tutkimuskysymyksen molempien osioiden menetelmistä: kirjoitetun opetussuunnitelman suunnitteluprosessista sekä toteutuneen opetussuunnitelman laadullisesta tutkimuksesta. Lisäksi pohdin työni eettisyyttä ja luotettavuutta sekä omaa positiotani tutkijana.

4.1 Kehittämistyön tavoite ja tutkimuskysymys

Kehittämistyöni tavoitteena on valmistaa tanssin suuntautumisopinnojen 29 opintopisteen kokonaisuus uuden Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelmaan. Tavoitteena laatimalleni opetussuunnitelmalle on edistää Opistovuosi-koulutukselle asetettuja yleisiä tavoitteita, jotka pohjaavat oppivelvollisuuslain uudistukseen. Tavoitteena on kehittämistyön myötä saada toimiva työkalu, opetussuunnitelma, tukemaan omaa työtäni opettajana Etelä-Pohjanmaan Opistolla.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymys on:

Miten Opistovuosi-koulutuksen yleiset tavoitteet a) toteutuvat kirjoitetussa opetussuunnitelmassa ja b) saavutetaan toteutuneessa opetussuunnitelmassa Etelä-Pohjanmaan Opiston tanssin opetussisällöissä?

4.2 Kirjoitetun opetussuunnitelman suunnitteluprosessi

Valmistelut oppivelvollisuuslain uudistamisesta laitoivat syksyllä 2020 käyntiin myös Etelä-Pohjanmaan Opistolla valmistautumisen tulevaan uuteen koulutukseen. Kirjoitetun opetussuunnitelman varsinainen suunnittelu alkoi keväällä 2021, kun Opetushallitus julkaisi Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelman perusteet. Etelä-Pohjanmaan Opiston rehtori Kyösti Nyyssölä ohjeisti opiston opetussuunnitelmatyöskentelyä muun muassa jakamalla opetussuunnitelmapuun rungon, jonka pohjalta organisaation opetussuunnitelmaa aloitettiin työstämään (Nyyssölä 2020). Itse aloitin oman kirjoitetun opetussuunnitelman suunnitteluprosessin perehtymällä ensin opetussuunnitelman perusteisiin. Näissä opetussuunnitelman perusteissa ei määritelty valinnaisille suuntautumisopinnoille samalla tavalla tarkkoja tavoitteita opetukselle ja osaamisen arviointiin kuin muille osaamiskokonaisuuksille. Nämä tuli jokaisen kansanopisto itse laatia osaksi omaa opetussuunnitelmaa. Tämän myötä jokainen kansanopisto pystyi myös painottamaan omia vahvuuksiaan suuntautumisopinnoissa. Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti suuntautumisopinnoissa oli suunniteltavana 29 opintopisteen kokonaisuus, joka Etelä-Pohjanmaan Opiston opetussuunnitelmapuussa jaettiin viiteen kokonaisuuteen. Jokainen kokonaisuus koostui noin 5–6 opintopisteestä. Etelä-Pohjanmaan Opiston suuntautumisopinnojen suunnittelu pohjautui valtakunnallisiin koulutuksen tavoitteisiin. Lopullinen opetussuunnitelma valmistui toukokuussa 2021 (LIITE 1).

4.3 Toteutuneen opetussuunnitelman tutkimus

Elokuussa 2021 Etelä-Pohjanmaan Opistolla käynnistyi ensimmäinen valtakunnallinen Opistovuosi-koulutus. Toimin itse koulutuksen vastaavana opettajana ja sain näköalapaikan tarkastella opetussuunnitelman toteutumista käytännössä. Tästä alkoi kehittämistyöni toinen vaihe: toteutuneen opetussuunnitelman laadullinen tutkimus. Tavoitteena oli, että saisin tietoa kirjoitetun opetussuunnitelman onnistumisesta suhteessa koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin, jotta pystyisin kehittämään opetussuunnitelmaa edelleen tulevaisuudessa. Keräsin tutkimuksessani aineistoa osallistuvalla havainnoinnilla sekä teemahaastattelulla.

Opetin koko lukuvuoden ajan tanssin suuntautumiseen suunnittelemani kurseja. Tanssiin suuntautuvia opiskelijoita oli pieni ryhmä. Lukuvuoden aikana opetukseen osallistui yhteensä viisi opiskelijaa, joista yksi alle 18-vuotias ei kuulunut varsinaisesti oppivelvollisiin. Tämän ensimmäisen Opistovuosi-koulutuksen aikana toteutettiin kaikki tanssin suuntautumisen kurssit. Koska opetin itse kurssit, antoi se mahdollisuuden nähdä hyvin läheltä, miten suunnittelemani opetussuunnitelma toimi käytännössä. Pidin päiväkirjaa omista havainnoista opettajan näkökulmasta, jotta pystyin tutkimaan toteutunutta opetussuunnitelmaa käyttäen osallistuvaa havainnointia aineistonkeruumenetelmänä. Hanna Vilkan (2005, 120) mukaan osallistuvalla havainnoinnilla voidaan saada hyvin tietoa tutkittavasta niin yksilönä kuin yhteisön jäsenenä. Tässä menetelmässä tutkija havainnoi tutkittavaa ilmiötä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa. Havainnointi on hyvä tapa tutkia erityisesti silloin, kuin tutkittavasta yhteisöstä on ennestään vähän tietoa. (Vilka 2005, 120.) Havainnointi tapahtui opetusten jälkeen kirjaamalla itselle ylös erityisiä huomioita opetukseen liittyen. En kirjannut täsmällisesti jokaisen tunnin jälkeen ajan puutteen takia. Tästä johtuen kirjoitin myös syyslukukauden ja kevätlukukauden päätteeksi koontina ylös sellaisia asioita, jotka olivat itselläni nousseet merkityksellisinä esiin lukukauden aikana. Havaintopäiväkirjaani kertyi yhteensä yhdeksän sivua tekstiä Word-tiedostoon.

Havainnointimenetelmällä saadaan tietoa siitä, mitä tutkija havaitsee, mutta se ei kerro, mitä todellisuudessa tapahtuu eli mitä esimerkiksi opiskelija itse kokee (Hirsjärvi ym. 2009, 212). Omien opettajana tekemiäni päiväkirjahavaintojen lisäksi tarvitsin tietoa myös siitä, miten opiskelijat kokivat opetussisällöt. Näin ollen toteutin teemahaastattelun opetukseen osallistuville opiskelijoille saadakseni tietoa toteutuneesta opetussuunnitelmasta. Sain yhden opiskelijan osallistumaan haastatteluun, jonka toteutin 2.5.2022 Etelä-Pohjanmaan Opistolla. Nauhoitin haastattelun puhelimen nauhurilla ja litteroin haastattelun jälkeen aineiston kirjalliseen muotoon. Halusin kuitenkin saada vielä laajempaa näkökulmaa Opistovuosi-koulutuksen toteutumisesta, joten haastattelin myös opettajakollegaa. Haastateltava kollega opetti myös Opistovuosi-koulutuksessa ja oli näin ollen mielestäni pätevin työyhteisöstäni arvioimaan toteutunutta koulutusta. Hän opetti lukuvuoden aikana meikkauksen suuntautumisopinnoissa. Teimme läheisesti yhteistyötä muun muassa produktiokursseilla, joissa hän opetti myös tanssin opiskelijoita. Haastattelin häntä 1. kesäkuuta 2022 nauhoittaen haastattelun puhelimen nauhuriin, minkä jälkeen litteroin vastaukset kirjalliseen muotoon. Opiskelijan haastattelu kesti 30 minuuttia, ja litteroituna siitä syntyi seitsemän sivua Word-tiedoston tekstiä. Kollegan haastattelu kesti 25 minuuttia, ja litteroituna se oli viisi sivua tekstiä Word-tiedostossa. Toteutin sekä opiskelijalle että kollegalle teemahaastattelun, jossa molemmilla oli samat koulutukselle asetetuista tavoitteista muodostuneet teemat. (LIITE 2). Teemahaastattelulle on tyypillistä haastattelun aihepii-

rien eli teemojen selvä olemassaolo, mutta itse haastattelulla ei ole tarkkaa muotoa esimerkiksi kysymysten tai järjestyksen osalta. Teemahaastattelut ovat paljon käytettyjä muun muassa kvalitatiivisissa kasvatustieteellisissä tutkimuksissa. (Hirsjärvi ym. 2009, 208.) Haastatteluni etenivät molemmilla kerroilla teemoittain samassa järjestyksessä. Muotoilin molemmille kysymykset hieman eri tavalla ja esitin aina välissä tarkentavia kysymyksiä.

Kerättyäni tutkimusaineistoa tarkastelin merkityksiä sisällönanalyysillä. Vilkan (2005, 139–140) mukaan sisällönanalyysissä etsitään merkityssuhteita ja merkityskokonaisuuksia, jotka ilmaistaan sanallisina tulkintoina. Tutkimusaineisto jaetaan havaintoyksiköihin ja tavoitteena on löytää aineistosta jonkinlainen toiminnan logiikka tai tyypillinen kertomus. (Vilka 2005, 139–140.) Toteutin sisällönanalyysiä poimimalla litteroiduista haastatteluista samaan Excel-taulukkoon teemoittain haastattelujen vastauksia. Lisäksi etsin samaan taulukkoon omasta havainnointipäiväkirjasta teemojen alle liittyviä huomioita. Kun olin kerännyt vastaukset ja havaintoni samaan taulukkoon, etsin yhtäläisyyksiä ja merkitsin ne jokaisen teeman kohdalle värikoodein. Näin löysin haastatteluista ja omista havainnoista samoin värikoodein merkittyjä sisältöjä eli tyypillisiä samankaltaisia vastauksia.

4.4 Työn eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyöni prosessi perustuu hyvään tieteelliseen käytäntöön ja olen toiminut vastuullisena tekijänä. Olen perehtynyt hyvin aiheeseen, joka tulee suoraan työelämästä ja todellisista tarpeista kehittää omaa työtäni. Olen tehnyt sopimukset toimeksiantajan kanssa ja pyytänyt haastatteluihin osallistuneilta tarvittavat tutkimusluvut (LIITE 3). Koska haastateltava opiskelija oli alaikäinen, tiedotin asiasta myös tarvittavalla tavalla hänen huoltajalleen (LIITE 3). Tutkimusta tehdessä olen ollut avoin ja mahdollisimman puolueeton. On kuitenkin hyvä huomata, että täyttä puolueettomuutta on mahdollista saavuttaa, koska tutkimukseni kohdistuu omaan työpaikkaani ja omaan työhöni.

Olen perehtynyt työtä tehdessä henkilötietojen oikeanlaiseen käsittelyyn ja noudattanut tutkittavien yksityisyyden suojaa. Esitän haastattelut työssäni anonymiteetin varmistamiseksi nimettöminä. Olen varmistanut, ettei haastattelemaani opiskelijaa voida tunnistaa julkaisusta. Kollegani haastattelussa en pysty täysin anonymisointiin taustatietojen avaamisen takia. Tämän johdosta olen erikseen varmistanut häneltä luvan jo haastatteluvaiheessa tutkimusjulkaisuun myös nimen kanssa (LIITE 4). Kyseessä on asiantuntijan haastattelu, jonka takia nimen julkaisu olisi myös tutkimusta tehdessä mahdollista. Nimen julkaisuluvasta huolimatta puhun kuitenkin työssäni hänestä nimettömänä kollegana.

Työtä aloittaessa pohdin myös esteellisyyttä opettajana toimiessani tutkia opetussuunnitelman toteutumista. En löytänyt tälle kuitenkaan estettä, koska en opinnäytetyöni toteutusvaiheessa tutkinut opetettavia vaan opetussuunnitelmaa. Arvioin, että pystyin pitämään objektiivisuuden yllä koko työskentelyn ajan. Tiedostin myös, että opiskelijan vastauksiin haastattelussa saattoi vaikuttaa opettaja–opiskelija-asetelma. Kansanopisto pyrkii kuitenkin pedagogiikaltaan siihen, että opettaja on myös yhdenvertainen opiskelijoiden kanssa. Opistovuosi-koulutuksen perusteissa kuvaillaan myös kansanopisto opettajuuden erityisyyttä: ”Omaehtoista oppimista tukee erityisesti sisäoppilaitoksessa hyvin toteutuva kokonaisvaltainen pedagoginen suhde opettajan ja oppilaan välillä sekä pitkäaikai-

sesti toimivan vertaisryhmän keskinäinen vuorovaikutus. Näin kansanopisto voi tarjota oppivelvollisuusikäiselle nuorelle osallisuuden oppivan ja oppimisestaan vastuun kantavan ryhmän jäsenenä, jossa kehittyvä sosiaalinen pääoma edistää hänen oppimistaan. Opiskelijoita ohjataan kohtelevaan muita tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti.” (Opetushallitus 2021a.) Pitkäkestoinen, koko lukuvuoden kestävä havainnointitutkimus yhdistettynä teemahaastatteluihin antoi mielestäni luotettavaa tietoa opetussisällöistä ja niiden toimivuudesta. Tutkimus toi erityisesti itselleni merkityksellistä tietoa, koska kyseessä oli omaan työhöni liittyvää kehittämistä.

5 KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET

Tämä luku koostuu kehittämistyöni kahden eri osion tulosten esittelystä: kirjoitetusta ja toteutuneesta opetussuunnitelmasta. Esittelen ensin suunnittelemaani kirjoitettua opetussuunnitelmaa ker-toen työskentelystäni opetussuunnitelman parissa sekä siitä, mihin valitsemani ratkaisut uuden ke-hittämisessä perustuivat. Tämän jälkeen esittelen toteutuneen opetussuunnitelman tutkimisesta saa-tuja tuloksia.

5.1 Kirjoitettu opetussuunnitelma

Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2021 toimivat perustana opetussuunnitelman kehittämisessä (Opetushallitus 2021a). Näi-den pohjalta Etelä-Pohjanmaan Opistolle laadittiin opetussuunnitelma, johon kehitin tanssiopiston suuntautumisopinnot. Oma työskentelyni perustui yleisiin opetussuunnitelman tavoitteisiin sekä opis-ton laatimaan ohjeistukseen opetussuunnitelman rakenteesta (Nyysölä 2020). Koska opetussuunni-telman perusteissa ei suuntautumisopinnoille määritelty valmiiksi tarkkoja tavoitteita opetukseen ja osaamisen arviointiin, laadin nämä itse opetussuunnitelman jokaiselle kurssille (LIITE 1).

Koulutuksen yleisissä tavoitteissa korostui jatko-opinnot niin motivaation ylläpitämisen kuin oman osaamisen hyödyntämisen kautta. Tanssin opetussuunnitelman suunnittelun kannalta tämä tarkoitti perehtymistä jatko-opintokoulutuksiin, joissa opiskelija pystyisi jatkamaan tanssinopiskelua Opisto-vuoden jälkeen. Näistä jatko-opintopaikoista perehdyin eniten tanssialan perustutkintoon, jota pys-tyy suorittamaan viidessä eri oppilaitoksessa ympäri Suomea (Opintopolku 2022). Tanssialan perus-tutkinnon lisäksi apuna suunnittelussa käytin taidelukioiden opetussisältöjä. Perehtymällä taidelukioi-den sisältöihin sain tarpeellista tietoa siitä, minkälaisia asioita opetuksessa painotetaan ja mistä voi olla hyötyä opiskelijalle hänen mahdollisesti jatkaessa Opistovuoden jälkeen tanssipainotteiseen tai-delukioon. Taustamateriaalina käytin Kallion lukion (Helsingin kaupunki 2021a) sekä Sibelius-lukion (Helsingin kaupunki 2021b) opetussuunnitelmien tanssin sisältöjä. Myös Etelä-Pohjanmaan Opiston tanssilinjan vanhat opetussuunnitelmat antoivat pohjaa suunnittelulle. Luotin myös omaan ammatti-taitooni ja usean vuoden kokemuksiini kansanopiston tanssilinjan vastaavana opettajana.

Suunniteltuani kokonaisuuden siitä mistä kaikista kursseista opetussuunnitelma koostuisi, aloitin kurssien sisältöjen tarkemman suunnittelun. Itselläni oli jo ennestään hyvä kokemus monien kurs-sien sisällöistä aivan käytännöntasoa myöden. Näin ollen kursseihin valittavat sisällöt tulivat hyvin luonnostaan. Käytin apuna myös jo olemassa olevia vapaan sivistystyön tanssilinjan kurssikuvauksia. Tässä suunnittelun vaiheessa pohdin erityisesti Opistovuosi-koulutukselle asetettuja tavoitteita, jotta ne toteutuisivat mahdollisimman hyvin. Kurssien sisällön suunnittelu kurssikuvausten osalta eteni melko hitaasti, koska opetussuunnitelmat tuli laatia osaamisperusteisuuden mukaisesti. Tämä ei ollut itselleni ennestään tuttua, joten minun piti perehtyä ensin osaamisperusteisuuteen. Osaamisperus-teisuudessa olennaista on, että osaamista voidaan hankkia monella eri tavalla ja aiempi osaaminen tunnustetaan sekä tunnustetaan koulutuksessa. Vapaan sivistystyön siirtyminen osaamisperusteisuu-teen tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että opiskelijan hankittua osaamista voidaan tunnistaa ja tunnus-taa myös muissa oppilaitoksissa nykyistä laajemmin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.) Lopulli-nen osaamisperusteinen tanssin suuntautumisopinnojen kokonaisuus valmistui toukokuussa 2021, ja

se liitettiin osaksi koko opiston Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelmaa. Toukokuu oli työnantajan asettama raja opetussuunnitelman valmistumiselle, jotta lain astuessa elokuun alussa voimaan olisi opetussuunnitelma valmiina toteutukseen.

Suunnittelin opetussuunnitelmaan tanssiopiston suuntautumiseen seuraavanlaisen 29 opintopisteen kokonaisuuden (LIITE 1):

Tanssin eri lajit 1 (6 opintopistettä)

- Nykytanssi 1 (2 op)
- Nykytanssi 2 (2 op)
- Jazztanssi (2 op)

Tanssin eri lajit 2 (5 op)

- Showtanssi (2 op)
- Street dance (2 op)
- Tanssin eri muodot (1 op)

Tanssi ja keho (4 op)

- Luova tanssi ja liikeimprovisaatio (2 op)
- Kehonhuolto (2 op)

Taiteellinen työskentely (8 op)

- Produktio 1 (3 op)
- Produktio 2 (3 op)
- Produktio 3 (2 op)

Tanssialan muu osaaminen (6 op)

- Taidetietous (2 op)
- Tanssin ohjaaminen (2 op)
- Liikeanalyysi ja koreografia (2 op)

5.1.1 Tanssin eri lajit

Tanssin eri lajit 1 ja 2 kokonaisuudet sisältävät yhteensä kuusi tanssilajeihin keskittyvää kurssia. Tanssialan perustutkinnon perusteissa (Opetushallitus 2018) ei ole nimettyä mitään tiettyä tanssilajia, jota tutkinnossa opetetaan. Ammattivaatimukset tutkinnon perusteissa ovat enemmän sidoksissa kokonaisvaltaiseen tanssijan työssä valmistautumiseen sekä ammatissa työskentelyyn. Nämä sopivat lähes lajiin kuin lajiin, koska kaikissa tarvitaan muun muassa kehonhallintaa, ilmaisua, liikkumisen sopeuttamista tilaan, aikaan ja musiikkiin. Perusteissa on kuitenkin määritelty, että opiskelija osaa käyttää esimerkiksi teokseen tarvittavaa tekniikkaa ja että hän osaa tunnistaa eri tanssilajeja ja tyyliä. (Opetushallitus 2018.) Etelä-Pohjanmaan Opiston aikaisemmat vapaaseen sivistystyöhön perustuvat tanssilinjan opetussuunnitelmat ovat pohjautuneet tanssilajeissa länsimaiseen taidetanssiin: balettiin, jazztanssiin ja nykytanssiin. Näin ollen oli luontevaa jatkaa samoilla linjoilla ja valita opetussuunnitelman tanssilajeiksi nykytanssi ja jazztanssi.

Tanssialan perustutkinnon perusteissa (Opetushallitus 2018) ei määritellä tiettyä tanssilajia, joten Opistovuoden opetussuunnitelmasta mahdollisimman monipuolisen eri tanssilajien suhteen. Näiden eri tanssilajien harjoittamisen myötä jokainen opiskelija pystyy vahvistamaan tanssijana tarvitsemaansa teknistä osaamista sekä kaikkiin lajeihin olennaisesti liittyviä tanssillisuutta ja ilmaisullisia asioita. Tein tanssilajeihin monipuolisen tarjonnan myös siksi, että kaikilla olisi mahdollisuus löytää omat vahvuutensa sekä tutustua moniin eri lajeihin oppien samalla arvostamaan tanssia laaja-alaisesti. Haasteena opetussuunnitelman suunnittelussa lajien suhteen oli kuitenkin se, että kokonaislaajuus 29 opintopistettä tuntui suunnitellessa melko suppealta, eikä sitä kaikkea voinut käyttää pelkästään tanssilajeihin. Näin ollen päätin ottaa opetussuunnitelmaan kaksi laajempaa kokonaisuutta, tanssin eri lajit 1 ja 2, jotka sisältäisivät eri tanssilajeja yhteensä yhdeksän opintopisteen verran. Painotin nykytanssia kahdella eri kurssilla, koska oman tanssinopettajakokemukseni perusteella nykytanssi sopii erityisen hyvin kansanopistossamme harjoitettavaan pedagogiikkaan. Nykytanssilla pystytään hyvin myös edistämään Opistovuosi-koulutukselle asetettuja tavoitteita, kuten itsetuntemuksen parantamista. Nykytanssi on usein myös innostavaa tässä hetkessä elävää taidetanssia ja sen avulla pystytään tarjoamaan onnistumisen kokemuksia myös hyvin eri lähtötasoisille opiskelijoille. Nykytanssi oli myös hyvin esillä Kallion lukion opetussuunnitelmassa (Helsingin kaupunki 2021a) sekä Sibeliuksen lukion opetussuunnitelmassa (Helsingin kaupunki 2021b), jossa oli tarjolla nykytanssista jopa kuusi erillistä kurssia.

Suunnittelemani opetussuunnitelma sisältää yhden kurssin jazztanssia, jota oli tarjolla myös Kallion lukiossa (Helsingin kaupunki 2021a). Sibeliuksen lukion opetussuunnitelma sisälsi balettia yhtä paljon kuin nykytanssia (Helsingin kaupunki 2021b). Sen sijaan Kallion lukiossa baletin kurseja ei ollut tarjolla ollenkaan (Helsingin kaupunki 2021a). Jätin klassisen baletin kurssin pois opetussuunnitelmasta, koska en näe, että potentiaaliset Opistovuosi-opiskelijat tulisivat jatkamaan koulutuksen jälkeen Suomen Kansallisoppperan balettioppilaitokseen tanssialan perustutkintoon. Todennäköisesti baletin pariin haluava opiskelija on jo niin pitkällä lajin opinnoissa, ettei yhdellä kurssilla olisi hänelle mitään annettavaa. Klassisen baletin taustainen opiskelija hyötyy Opistovuosi-koulutuksessa varmasti enemmän muista lajeista. Lisäksi baletin kurinalaisuus ja lähtökohtaisesti mallioppimiseen perustuva opetus ei tue samoissa määrin Opistovuoden tavoitteita kuin esimerkiksi improvisointiin perustuvat tekniikat. Halusin kuitenkin sisällyttää balettia jollakin tavalla opetukseen, ja niinpä kehitin tanssilajeihin yhden opintopisteen kurssin nimeltä tanssin eri muodot. Tämä kurssi sisältää tutustumista niin balettiin kuin muihin tanssilajeihin, joista ei ole omaa kurssia. Tanssin eri muodot -kurssi antaa opetussuunnitelmalle väljyyttä ja joustoa, kun kurssin myötä pystytään tutustumaan eri lajeihin. Kurssi voi vaihdella toteutukseltaan vuosittain hyödyntäen esimerkiksi erilaisia lyhytkursseja. Erityisen hyvää tässä kurssissa on myös se, että sen toteutuksessa voidaan aidosti kuunnella opiskelijoita ja heidän toiveitaan kiinnostavista tanssilajeista.

Suunnittelin Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelmaan tanssin eri lajit 2 -osioon myös kurssit showtanssista ja street dancesta. Showtanssi on monipuolisuutensa takia hyvä tanssilaji täydentämään opetussuunnitelmaa. Se voidaan tänä päivänä laskea osaksi länsimaista taidetanssia, koska sitä tehdään näyttämölle esitettäväksi ja siinä käytetään usein myös jazz- ja nykytanssia. Showtanssi tuo opetussuunnitelmaan opiskelijoille myös hyvää esiintymisharjoitusta ja antaa heille tietoa ja taitoa kaupallisella alalla tanssimisestä. Street dancen valitsin yhdeksi lajiksi osittain sen suosion takia

mutta myös siksi, että opiskelijat saavat kokemusta ja ymmärrystä myös lajista, joka poikkeaa taide-tansseista. Mielestäni on tärkeää, että katutanssilajien historia ja kulttuuritaustat tulevat tietoisuuteen ja näin ymmärrys näistä tanssilajeista laajenee. Street dance -kurssi on myös hyvä kurssi lisäämään yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta, jota oppivelvollisille suunnatun koulutuksen perusteiden tavoitteissa myös nostetaan esiin (Opetushallitus 2021a).

5.1.2 Tanssi ja keho

Tanssi ja keho -opetuskokonaisuus koostuu kahdesta, yhteensä 4 opintopisteen kurssista. Luova tanssi ja liikeimprovisaatio on ehkä yksi merkittävimmistä kursseista tukemaan Opistovuosi-koulutuksen yleisiä tavoitteita. Kurssilla keskitytään itsensä kuuntelemiseen ja tavoitteena on kurssin jälkeen muun muassa suhtautua hyväksyvästi ja arvostavasti itseensä ja ympäristöön. Kurssi edesauttaa tunnistamaan omia tuntemuksia, omaa kehoa ja liikettä. Se rohkaisee myös opiskelijaa heittäytymään ja huomaamaan oman kehonsa mahdollisuudet. Yksi opetussuunnitelman perusteissa koulutukselle asetettu tavoite on nimenomaan ”tukea opiskelijaa hyväksymään itsensä sellaisena kuin on ja saamaan rohkeutta olla oma itsensä” (Opetushallitus 2021a). Tanssialan perustutkinnon perusteissa tulee esiin myös improvisaation sekä oman liikemateriaalin työstämisen hallinta osana tanssijan työtä (Opetushallitus 2018). Perustutkinnossa (Opetushallitus 2018) on myös esillä kehonhuollon osaaminen, jonka otin toiseksi kurssiksi Tanssi ja keho -kokonaisuuteen. Kehonhuolto on olennainen osa tanssijan ammattia, joten jo jatko-opintoja ajatellen tämä kurssi on ehdoton osa opetussuunnitelmaa. Kehonhuolto lisää myös opiskelijan hyvinvointia ja hyvinvoiva opiskelija on tärkeä osa hyvinvointiyhteiskuntaa. Kehonhuolto -kurssin jälkeen opiskelija osaa ottaa käyttöönsä keinoja arjessa jaksamiseen ja hyvinvoivan kehon ylläpitämiseen.

5.1.3 Taiteellinen työskentely

Erilaisissa taiteellisissa produktioissa työskentely on olennainen osa tanssijan työtä. Tanssialan perustutkinnossa taiteellinen työskentely on yksi kokonainen tutkinnon osa (Opetushallitus 2018). Tanssin suuntautumisopinnot Taiteellinen työskentely -osiosta tuli opetussuunnitelman laajin kokonaisuus, 8 opintopistettä. Halusin painottaa tanssin suuntautumisopinnoissa juuri tätä osiota, koska olen vuosien varrella nähnyt työssäni taiteellisten produktioiden olevan hyvin merkityksellisiä opiskelijoiden kokonaisvaltaiselle kasvulle. Taiteellinen työskentely koostuu kolmesta erillisestä produktiosta, joiden sisällöt ovat muokattavissa vuosittain opiskelijoiden mukaan. Jokaisessa produktiossa opiskelijat ovat aktiivisia toimijoita, ja he kaikki ovat tärkeä osa työryhmää ja näin ollen tuotannon onnistumista. Produktioissa on opiskelijoilla selkeä tavoite, esitys, jota kohti mennään. Kun yhdessä työryhmän kanssa ensin suunnitellaan, harjoitellaan ja lopulta saavutetaan taiteellinen lopputuotos, kokee opiskelija useimmiten valtavaa onnistumista. Nuori saattaa jopa ensimmäisen kerran elämässään tuntea kuuluvansa johonkin merkitykselliseen. Hän tulee nähdyksi.

Taiteellisen työskentelyn produktiot on jaettu kolmeen erilliseen kurssiin. Yksi näistä produktio kursseista keskittyy tanssiteoksen tekemiseen koreografin johdolla. Tämän myötä opiskelija sekä harjoittaa omaa tanssijuuttaan että pääsee oppimaan, millaista on tanssijana työskentely produktioissa. Toinen produktiokurssi on yhteistyöproduktio, joka toteutetaan monitaiteisesti yhdessä opiston mui-

den taidelinjojen tai muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Tällä kurssilla kehittyy opiskelijan ymmärrys tanssitaiteella ilmaisemisen mahdollisuuksista monitaiteellisessa yhteydessä. Opiskelijan taidot monipuolistuvat ja hänen saa realistisen käsityksen taidealalla työskentelystä. Halusin tehdä opetussuunnitelman, joka mahdollistaa monitaiteisen lähestymisen opetukseen. Produktiotyöskentely on usein palkitsevin tapa työskennellä yhdessä yli taiderajojen. Omien kokemusteni perusteella monitaiteisuus edistää opiskelijoiden itseluottamusta, jonka kehittyminen on merkittävä tavoite myös Opistovuosi-koulutuksessa (Opetushallitus 2021a). Olen tehnyt vuonna 2018 Etelä-Pohjanmaan Opistolla kyselytutkimuksen kulttuurilinjan opiskelijoille, jotka opiskelivat eri taideaineita. Kyselyyn vastasi yhteensä 20 tanssin, rytmimusiikin, teatterin sekä suomen kielen ja kirjoittamisen opiskelijaa. Nämä opiskelijat osallistuivat muun muassa yhteiseen monitaiteelliseen produktioon ja kokivat vastausten perusteella poikkitaiteellisuuden mielenkiintoisena ja itselle lisäarvoa tuovana. Kyselyssä kävi ilmi, että itseensä luottaminen, rohkeus ja kokonaisvaltainen esiintyminen lisääntyivät poikkitaiteellisuuden myötä. Erityisesti uusien asioiden parissa toimiminen ja niissä onnistuminen lisäsivät itsensä voittamista. (Stenroos 2018.) Usein monitaiteellisessa produktiossa myös ryhmä on suurempi ja moninaisempi. Kyselystäni kävi myös ilmi, että ryhmän vaikutus yksilöön itseensä koettiin suurena. Turvallisessa ryhmässä uskalletaan olla omia itsejään ja heittäytyä helpommin uusiin kokemuksiin sekä antaa heikkouksien ja epävarmuuksien tulla nähdyksi. (Stenroos 2018.)

Kolmas produktiokurssi perustuu opiskelijan oman taiteellisen teoksen valmistusprosessiin sisältäen suunnittelun, harjoittelun ja teoksen esittämisen. Tässä produktiossa opiskelija valmistaa soolokoreografian tai vastaavan taiteellisen teoksen. Kurssilla nuori pääsee toteuttamaan vapaasti itseään ja omaa luovuuttaan. Kurssi on hyvin refleктоiva, ja opiskelija oppii tunnistamaan koreografisen prosessin eri vaiheita sekä omia työskentelytapojaan. Tämä oman teoksen valmiiksi saattaminen ja vielä yleisölle esittäminen kasvattaa nuoren rohkeutta. Oman teoksen tekeminen voi olla hyvin motivoivaa ja parhaimmillaan nuori käsittelee teoksessaan itselleen tärkeitä asioita sekä kokee käsitellessään voimaantumista. Produktiokursseilla on kaiken kaikkiaan merkittävä rooli opetussuunnitelman kokonaisuudessa, koska niissä laitetaan käytäntöön sitä tietoa ja taitoa, mitä muilta kursseilta on hankittu.

5.1.4 Tanssialan muu osaaminen

Tanssialan muu osaaminen -osioon kehitin kurseja, jotka tukevat tanssialan opiskelua. Taidetietous on kurssi, jossa tutustutaan tanssin kenttään ja keskeisiin käsitteisiin. Lisäksi kurssilla perehdytään länsimaisen taidetanssin historiaan. Nimesin kurssin taidetietoudeksi tanssietouden sijaan, koska halusin ottaa kurssille mukaan laajemmin taidenäkökulmaa. Kurssin painopiste on tanssissa, mutta tutustumalla myös muihin taideaineisiin ja yleisesti taiteen merkitykseen yhteiskunnassa avautuu opiskelijalle laajempi käsitys alasta ja taidealan ammattaisista. Tiedon myötä opiskelijasta tulee avarakatseisempi ja hänen kiinnostuksensa ja arvostuksensa myös muita taiteita kohtaan kasvaa. Hän saattaa innostua kurssin myötä myös muista taiteista niin, että hyödyntää niitä mahdollisesti tulevaisuuden projekteissaan. Näin täyttyy opetussuunnitelman perusteissa tavoite ”opiskelija pystyy hyödyntämään omaa potentiaaliaan jatko-opinnoissa, työelämässä ja laajemmin elämässään” (Opetushallitus 2021a). Opiskelija täyttää myös tavoitteen ”kestävällä tavalla yhteiskunnan jäsen”, kun hän ymmärtää taiteen merkittävyyden osana yhteisöä ja yhteiskuntaa (Opetushallitus 2021a).

Vaikkei hän jatkaisi tulevaisuudessa tanssin tai muun taideammatin parissa, on hänellä kurssin käytyään tietoa siitä mihin ja miksi taidetta käytetään.

Tanssiala koostuu kolmesta tanssiin liittyvästä ammatista: tanssija, koreografi ja tanssinopettaja. Nämä kietoutuvat usein yhteen, ja monet työskentelevät uransa aikana ainakin jollain tavalla kaikkien näiden kolmen parissa. Monet tanssijat toimivat myös opettajina, koska opettamistyö on usein vakaampaa ja tuo taiteen tekemiseen enemmän taloudellista turvaa. Pienemmillä paikkakunnilla edistyneet tanssinharrastajat saattavat alkaa myös itse ohjaamaan tanssia esimerkiksi lapsille, koska opettajista voi olla pulaa. Kehitin opetussuunnitelmaan tanssin ohjaaminen -kurssin, koska ensinnäkin tiedon jakaminen tanssinopettajan ammatista on tärkeää, mutta toiseksi on myös tärkeää haastaa opiskelijoita ajattelemaan, millaista on hyvä tanssinopetus ja mitä siihen vaaditaan. Monet opiskelijat saattavat työskennellä tulevaisuudessa erilaisissa ohjaamistilanteissa nuorten tai lasten kanssa myös eri aloilla. Tämän kurssin myötä opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus oppia ihmisten kohtaamista ja ryhmänohjaamista sekä saada hyödyllisiä taidemenetelmiä käyttöönsä esimerkiksi lasten kanssa työskennellessä. Kurssilla opiskelijat pääsevät käytännössä kokeilemaan ohjaamista ja sen myötä löytävät omat vahvuutensa. Toisaalta nuorelle on myös tulevaisuuden ammattiaan valitessa tärkeää huomata, ettei esimerkiksi ryhmänohjaaminen tai lasten parissa työskentely sovi itselle lainkaan. Kurssi on kahden opintopisteen laajuinen, minkä takia se ei mene kovinkaan syvälle tanssin opettamiseen. Kurssin tehtävänä on lähinnä herätellä ajatusta siitä, millainen ohjaaja minä haluaisin olla ja sitä kautta innostaa opiskelijoita myös opiskelemaan lisää aiheesta. Olen opettanut aiemmin Etelä-Pohjamaan Opistolla useita tanssin ohjaaminen -kursseja tanssilinjan opetussuunnitelmassa. Kokemukseni perusteella on tärkeää, että myös edistyneet tanssin harrastajat pohtivat tanssin ohjaamiseen liittyviä asioita ennen kuin ryhtyvät opettamaan.

Tanssialalla kolmas olennainen osaaminen, joka vaatii oman kurssin suuntautumisopintoihin, on koreografia. Suunnittelin kurssin nimeltä liikeanalyysi ja koreografia, jossa tutkitaan laajasti liikettä niin, että opiskelija tunnistaa tanssiin ja koreografioihin vaikuttavia tekijöitä. Kurssilla opiskelija perehtyy myös koreografisen prosessin eri vaiheisiin, joita hän pystyy hyödyntämään omassa työskentelyssään esimerkiksi osana produktio 3 -kurssin soolokoreografiaa. Opiskelija oppii kurssilla myös huomaamaan itseään kiinnostavia liikkeellisiä ja koreografisia tekijöitä. Kurssi edistää opiskelijan kompositiotyöskentelyä ja monipuolistaa oman tanssimisensä liikkeellistä ajattelua. Kompositiotyöskentely ja tanssianalyysin hallinta ovat myös tanssin perustutkinnossa opiskeltavia asioita (Opetushallitus 2018). Koreografia kurssi löytyi myös Kallion lukion opetussuunnitelmasta (Helsingin kaupunki 2021a). Työskennellessä tanssinopettajana olen huomannut, että nuorilla tanssin harrastajilla on paljon intoa tehdä omia koreografioita. Monien nuorten koreografiat perustuvat tanssitunneilla opettajiltaan oppimien tuntisarjojen kaltaisiin kokonaisuuksiin. Vuosien varrella koreografiakursseja opettaessa olen huomannut, että monille nuorille on syntynyt kurssin myötä oivalluksia siitä, mitä kaikkea huomioitavia seikkoja koreografisen työskentely käsittää ja miten koreografioista voi tehdä persoonallisia ja omannäköisiä. Otin tämän kurssin osaksi opetussuunnitelmaa, koska mielestäni on tärkeää jo nuoresta asti kannustaa tanssijoita löytämään oma taiteellinen näkemys ja liikekieli myös koreografioita tehtäessä.

5.2 Toteutunut opetussuunnitelma

Lukuvuoden 2021–2022 aikana Etelä-Pohjanmaan Opistossa toteutettiin Opistovuosi-koulutuksessa tanssiopiston suuntautumisen opinnot kehittämäni kirjoitetun opetussuunnitelman pohjalta. Jokainen suunnittelemani kurssi toteutui käytännössä, ja toimin itse kurssien opettajana. Näin ollen pystyin opettajana tutkimaan, miten koulutukselle asetetut tavoitteet saavutettiin toteutuneessa opetussuunnitelmassa. Tein toteutuneen opetussuunnitelman tutkimiseen liittyvän haastattelun sekä opiskelijalle että kollegalle samoilla teemoilla, jotka tulivat luontevasti Opistovuosi-koulutukselle asetetuista tavoitteista (LIITE 2). Kirjoitettu opetussuunnitelma perustui koulutuksen yleisiin tavoitteisiin ja toteuttamalla opetussisältöjä pyrittiin saavuttamaan nämä asetetut tavoitteet. Koska hain tutkimuksellani vastausta tavoitteiden saavuttamiseen toteutuneessa opetussuunnitelmassa, esittelen myös tulokset tavoitteiden kautta. Kerron tavoitteiden saavuttamisesta vertaillen omia havaintoja sekä opiskelijan ja kollegan kokemuksia esiin nousseiden yhtäläisyyksien pohjalta. Huomioitavaa tässä tutkimuksessa on se, että tutkijana olen osa tutkimusta. Kyseessä on oman työni tutkimista, ja vaikka pyrin objektiivisuuteen, silti tuloksissa saattaa vaikuttaa omat arvoni ja uskomukseni tanssin merkityksellisyydestä. Tuloksia tarkasteltaessa on hyvä huomioida myös, että mukana on vain yhden opiskelijan subjektiivinen kokemus. Omat havaintoni sekä kollegan näkemykset onnistuneesta Opistovuosi-koulutuksesta perustuvat kuitenkin myös useamman opiskelijan kohtaamiseen päivittäin.

5.2.1 Motivaatio

Motivaatio on käsitteenä hyvin laaja. Tässä yhteydessä käsittelen sitä suppeasti lähinnä synonyymille kiinnostus. Vasalammen (2022, 19) mukaan motivaatio kuvaa yksilön aktiivisuutta ja sitä synnyttäviä ja ohjaavia tekijöitä. Motivaatio voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäinen motivaatio syntyy usein, kun yksilö on kiinnostunut asioista eli hän on sisäisesti motivoitunut. Asiat voivat olla motivoivia myös, jos ne koetaan hyödyllisinä, vaikkei ne itsessään olisi yksilölle kovinkaan innostavia. (Mts. 21–22.) Vasalampi (mts. 21–22) kirjoittaa myös, että motivaation ollessa sisäistä yksilö saavuttaa todennäköisemmin halutun lopputuloksen. Sisältä tuleva motivaatio tukee yksilön hyvinvointia ja terveyttä. Jotta sisäistä motivaatiota saadaan hyödynnettyä, tulisi ympäristön mahdollistaa yksilölle omaehtoisuutta sekä kokemuksia omasta osaamisesta sekä yhteenkuuluvuudesta toisten ihmisten kanssa. Ulkoisessa motivaatiossa syyt toiminnalle ovat taas lähtöisin muusta kuin itse toiminnasta. Tällöin yksilö ei pidä toimintaa kiinnostavana vaan tekee sitä saavuttaakseen jotain muuta. (Mts. 21–27.) Jos yksilö kokee jatkuvasti ulkoista painetta toimia, voi se muuttaa toimintaa passiiviseksi. Ulkoisen motivaation myötä omat toiveet ja päämäärät saattavat väistyä. Jatkuva ulkoisten paineiden ohjaamana toimiminen on henkisesti kuluttavaa ja yksilön hyvinvointia heikentävää. (Vasalampi 2022, 29.)

Tutkimukseni perusteella opetussisältöjen monipuolisuus lisää selvästi motivaatiota. Opettajana koin haastavaksi sen, että yksilöillä oli niin paljon eroja siinä, mikä heitä motivoi ja mikä ei. Vaikka opetusryhmä oli pieni ja helposti hallittavissa, toivat motivaation vaihtelut haasteita opetukseen. Myös kollegani kokemuksen mukaan motivaatio vaihteli opiskelijoilla vuoden aikana. Hänen mukaansa kaikki konkreettinen tekeminen ja itseensä liittyvä oli motivoivaa. Monipuolisella ja käytännönläheisellä sisällöllä taataan se, että ainakin jokin sisällöistä innostaa. Näin saadaan lisättyä opiskelijoiden

sisäistä motivaatiota. Omien havaintojeni mukaan produktio-opinnot innostivat ja motivoivat opiskelijoita. Tärkeää motivaation lisäämisessä on myös ryhmälähtöisyys. Ryhmälähtöisen työskentelytavan kautta opiskelijat selvästi innostuivat enemmän, kun he pääsivät vaikuttamaan asioihin ja saivat työskennellä itseään kiinnostavan aiheen parissa. Kollegani mainitsi myös innostumisen tarttumisen. Kun ryhmässä on innostuneita, saattaa motivaatio parantua myös muilla. Haastattelemani opiskelija koki kaikkien sisältöjen lisänneen yleistä motivaatiota. Juuri sisältöjen vaihtelevuus lisäsi hänen mielestään onnistumisen tunnetta. Kaikkein motivoivimpana kurssina hän mainitsi luovan tanssin ja liikeimprovisaation.

Haastattelija: Mikä luova tanssi ja liikeimprovisaatio-kurssilla on ollut susta erityisesti motivoivaa?

Opiskelija: Se ettei tarvinnut tehdä jotain oikein, tai silleen sai olla siinä ihan läsnä eikä tarvinnut koko ajan keksiä jotain uutta. Se oli jollakin tapaa pieni hengähdys mut, samaan aikaan teki tosi paljon työtä niinku itsessään.

Omien havaintojeni perusteella luova tanssi ja liikeimprovisaatio on erinomainen kurssi lisäämään opiskelijoiden itsetuntemusta, ja sillä saadaan paljon aikaan positiivista yksilöissä, jos he vaan kokevat kurssin motivoivaksi. Luovan tanssin ja liikeimprovisaation avulla voidaan konkreettisesti tuottaa opiskelijoille kokemuksia yksilöllisyydestä ja omasta osaamisesta.

Motivoinnin puutetta opiskelija mainitsi sellaisten kurssien kohdalla, jotka sijoittuivat iltapäivään, jolloin opiskelija oli jo väsynyt. Kurssien sijoittelulla voidaan siis myös vaikuttaa motivoitumiseen. Lisäksi opiskelijalta nousi esiin ajatus, että lisäämällä tietoisuutta kurssien laajuuksista ja suoritettujen kurssien merkityksistä tulevaisuuden kannalta, voidaan lisätä motivaatiota kurssin suorittamiseen. Kollegani painottaisi myös selkeitä tavoitteita ja päämääriä. Sellaista selkeää syytä, miksi asioita tehdään, sen sijaan, että tehdään, koska täytyy tehdä. Tämä kuvaa juuri hyvin sisäisen motivaation lisäämisen merkitystä ulkoisen sijaan.

5.2.2 Hyvinvointi

Haastattelun perusteella opiskelijan hyvinvointi lisääntyi opetussisältöjen myötä vuoden aikana. Haastateltava oppi erityisesti itsestään niin kehon kuin mielen kuuntelua sekä huomaamaan tunteitaan ja laittamaan itselleen omia rajoja.

Opiskelija: Mulla on ollut tosi kauan ennen tätä vuotta silleen, että mul ei oo ollut kiinnostusta hirveesti mihinkään liikkumiseen, koska yläasteen liikuntatunnit ne ei ollut oikeen mun juttu. Oli tosi vaikea löytää mitään periaattees urheilua tai tämmöstä. Niin tanssi tavallaan toi sen, että tää on oikeesti kivaa, kun mennään omilla ehdoilla.

Opiskelijan mukaan opetuksessa on ollut hyvin joustoa jaksamiseen liittyvissä asioissa, mutta jatkossa hän lisäisi opetukseen erityisesti tietoa jaksamisen lisäämisestä. Myös havaintopäiväkirjastani kävi ilmi, että opetukseen olisi hyvä lisätä psyykkisen hyvinvoinnin parantamiseen ja ylläpitämiseen liittyviä sisältöjä. Myös kollegan vastauksissa nousi esiin jaksaminen. Hän koki hyvinvoinnin lisääntyneen opistovuosiopiskelijoilla, ja se näkyi hänen mielestään muun muassa kasvuna, yhteisesti ryhmässä toimimisena, oman itsensä tuntemisena ja itsensä likoon laittamisena.

Kollega: Oman itsensä riittävyys ja sellainen oman jaksamisen ja sen, että pikkusen venyttää sitä omaa jaksamista tai omaa kykyä tehdä asioita. Ettei anna periksi.

Omien havaintojeni perusteella hyvinvoinnin osa-alueelta erityisesti ravintoon ja ruokailuun sekä keuhonhuollon kurssilla liikkuvuuden ja voiman lisäämiseen tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota.

5.2.3 Aika ja tila itselle

Opiskelijan vastausten perusteella sisällöt tukevat nuoren itsenäistymistä. Hän mainitsi opistolla asu-
misen vaikuttavan paljon itsenäistymiseen. Mutta myös tanssin sisältöjen hän on kokenut olevan merkityksellisiä itsenäistymiselle.

Opiskelija: Omalle polulle meneminen, varsinkin tässä tanssissa, siinä tarvitaan sitä heittäytymistä ja uskallusta. Okei no mä pystyn tähän, jos mä en pysty, niin sit mä harjottelen. Meen kuitenkin eteenpäin. Eikä koko ajan oo tarvinnut siitä joltakin toiselta tukea ja varmistusta, et teenhän mä tän nyt oikeen.

Myös kollega oli sitä mieltä, että itsenäistymistä on tapahtunut sisältöjen myötä. Hän pohti, että sisältöjen lisäksi kansanopisto jo ympäristönä ja siellä tapa tehdä asioita tukevat nuorten itsenäistymistä elämän murrosvaiheessa. Haastateltu opiskelija koki myös saaneensa opetuksen kautta itselleen aikaa ja tilaa erityisesti oppimalla omien rajojen laittamista itselleen. Hän oli oppinut huomioimaan enemmän tunteitaan ja kehoaan ja sitä kautta oli avautunut uudella tavalla maailmalle. Lisäksi haastattelun perusteella opiskelija koki, että opetuksessa yksilöt saivat tilaa, vaikka opettaja pitikin järjestystä yllä esimerkiksi produktio-opinnoissa. Opettajana havainnoin, että ajanhallintaan on hyvä kiinnittää erityistä huomiota. Opetussisältöjen tulee tukea opiskelijoiden vastuun ottamista omasta työskentelystään ja aikatauluista. Nämä asiat korostuivat erityisesti kursseissa, jotka sisälsivät paljon itsenäistä työskentelyä, kuten produktio 3 -kurssi, jossa tehtiin omat taiteelliset teokset. Ajanhallinnan kehittämisen lisäksi itsenäisellä taiteellisella työskentelyllä voidaan myös tukea niin ajan kuin oman tilan itselleen ottamista.

5.2.4 Kokonaispersoonallisuuden ja tunneällyn kehittyminen

Realistinen ja positiivinen minäkuva on pohjana nuoren hyvinvoinnille, kirjoittaa Uusikylä (2012, 163). Nuoren tulisi tunnistaa omat kykynsä ja uskallaa lähteä itsenäisesti kehittämään niitä. Tämä omien kykyjen ja arvon tunnistaminen ei saa kuitenkaan johtaa muiden väheksymiseen ja empatian vähenemiseen. (Uusikylä 2012, 163.) Haastateltava opiskelija koki kokonaispersoonallisuutensa kehittyneen opintojen aikana. Hänen mukaansa se näkyi varmuutena siinä, että uskallaa kertoa ja tehdä asioita, jotka itseä kiinnostaa. Lisäksi hän mainitsi tapahtuneen henkistä kasvua myös niin, ettei aina pyri miellyttämään muita. Sisällöistä hän koki eniten persoonallisuuden kehittymiseen vaikuttaneen luova tanssi ja liikeimprovisaatio -kurssin sekä myös teknisten lajien, kuten nykytanssin ja jazztanssin. Näissä lajeissa se tuli esiin hänen mukaansa erityisesti siten, että vaikka olisi tehnyt väärin, niin silti uskalsi yrittää ja sitä kautta vahvistui. Tämä kertoo myös turvallisesta oppimisilmapiiristä, jota tarvitaan, jotta itseään uskallaa haastaa pelkäämättä epäonnistumista. Kiinnostavaa on, että myös kollegani mainitsee juuri persoonallisuuden kehittymisen yhteydessä epäonnistumisen kautta tekemisen ja ajatuksen, että moka on lahja.

Omien havaintojeni mukaan opetussisällöt tukivat yksilöiden persoonallisuuden kehittymistä vuoden aikana. Yhtenä merkittävänä syynä tähän oli opetukseen syntynyt turvallinen ilmapiiri, jossa opiskelijat saivat olla oma itsensä. Vuodesta 2015 kansanopistossa opettajana toimineena olen saanut todistaa vuosien varrella monien nuorten oman persoonan vahvistumista. Useilla nuorilla kansanopistoon tullessaan on erilaisia epävarmuuksia itsensä kanssa. Heillä saattaa olla taustalla huonoja kokemuksia peruskoulusta, yksinäisyyttä tai koulukiusaamista tai he kuuluvat vähemmistöihin sukupuoli- tai seksuaaliselta suuntautumiseltaan. Koulukiusaamisesta selviytyminen on myös mainittu yhtenä merkittävänä tavoitteena Opistovuosi-koulutukselle: ”Opetuksen yleisenä tavoitteena on auttaa selviytymään vaikeuksista, kuten aiemman koulukiusaamisen aiheuttamista vaikutuksista” (Opetushallitus 2021a). Kansanopistoon tullessaan nuoret kokevat usein turvallisuutta tulla hyväksytyiksi omina persoonina, jopa ensimmäistä kertaa elämässään. Olin kirjoittanut joulukuussa 2021 havainnointipäiväkirjaani luova tanssi ja liikeimprovisaatio -kursista: ”Itsensä kohtaaminen on pelottavaa, mutta kun siinä onnistuu, ovat vaikutukset mahtavia.” Taiteen tekeminen, erityisesti tanssi, on hyvin paljon itsensä kohtaamista. Keho on työskentelyväline, joka tulee tuntea läpikotaisin. Olin kirjoittanut havaintoihini, että tanssiessa pääsee joka kerta kosketukseen itsensä kanssa, ja näin ollen se on erinomainen edistämään itsetuntemusta ja tunteiden havaitsemista. Tunteiden tunnistaminen on tärkeää empatiakyvyn lisääntymiselle. Haastateltava opiskelija koki myös empatian lisääntyneen opintojen aikana. Lisäksi hän koki tunteiden säätelyn lisääntyneen ja vaikuttaneen sitä kautta myös omaan hyvinvointiinsa.

Kollegan haastattelun vastaukset vahvistivat myös sitä, että Opistovuosi vaikuttaa positiivisesti persoonallisuuden kehittymiseen. Sisällöistä ja toimintatavoista opettajan mukaan parhaimpia tukemaan persoonallisuuden kehittymistä ovat ne, jotka lähtevät opiskelijan omista lähtökohdista, eikä opiskelijaa laiteta tiettyyn muottiin. Hän nosti esiin tärkeän huomion, että koska opetus ei ole tutkintotavoitteista, siinä voidaan edetä enemmän persoonan kautta. Tunneälystä keskusteltaessa kollega mainitsi ryhmän tuen niin, että jos opiskelijalla on huono päivä, hän uskaltaa antaa myös itkun tulla.

Haastattelija: Saa näyttää niitä tunteita?

Kollega: Kyllä, ja olla se oma itsensä. Voi olla huono päivä ja sitten siitä mennään eteenpäin.

5.2.5 Vaikeuksista selviytyminen ja yksilöllisyys

Taideopetus on usein täynnä yllättäviä, ennakoimattomia tilanteita. Erityisesti produktio -kursseihin, joissa valmistetaan esityksiä, kuuluu jatkuvaa ongelmien ratkaisemista. Omien havaintojeni perusteella nämä ovat myös niitä tilanteita, joissa nuoret oppivat haasteiden ratkaisemista ja vaikeuksien ylittämistä yhdessä toistensa ja opettajan kanssa. Muun muassa produktio 1 -kurssiin liittyi isoja vastoinkäymisiä, koska yksi opiskelija sairastui juuri kesken esityskauden, eikä pystynyt esiintymään. Havainnointipäiväkirjassani luki teksti ajankohdalta: ”tilanteessa ei luovuteta, vaan venytään ja selvitään yhdessä.” Ratkaisu löytyi sillä, että opettaja hyppäsi tasavertaisesti näyttämölle tanssimaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Yhdessä opettajan kanssa esiintyminen vahvisti tässä tilanteessa nuoria ja auttoi opiskelijat jaksamaan yli yllättävän ja stressaavan tilanteen. Taideopetuksen opetussisältöihin voi tulla helposti ennakoimattomia asioita, jotka saattavat opettaa ja kasvattaa lopulta paljon

enemmän kuin etukäteen ajatellut sisällöt. Näin ollen on tärkeää, että kurssisisällöt ovat myös tarpeeksi joustavia muutoksille.

Opettajan havainnointipäiväkirja, produktio 1 -kurssi:

Produktion tekeminen ja vieminen loppuun asti nosti itsetuntoa ja toi voimakasta onnistumisen tunnetta opiskelijoille. Lopussa tapahtui huikeaa tsemppausta ja venymistä. Opiskelijoilla ei ollut juurikaan kokemusta esiintymisestä ennestään. Lavalla syttyi oman elämänsä tähtiä.

Haastateltava opiskelija koki myös saaneensa opetussisällöistä tasapainoa vaikeuksista selviytymiseen, joka näkyi muun muassa jännityksen ja väsymyksen sietokyvyn lisääntymisenä sekä omien rajojen pitämisenä. Myös kollega oli havainnut opintojen tukevan vaikeuksista selviämistä. Hän mainitsee tämän näkyneen siinä, ettei heti anneta periksi. Lisäksi hän kokee tähän vaikuttaneen kannustavan ilmapiirin, jossa välitetään toisesta kanssakulkijasta. Hän mainitsee myös yksilöissä olevan paljon eroja; kaikki tarvitsevat vähän erilaista tukea suhteessa toisiin. Omien havaintojeni perusteella yksilön huomioiminen opetussisällöissä on sitä helpompaa, mitä pienempi ryhmä on kyseessä. Haastavaa sen sijaan on opiskelijoiden suuri vaihtelevuus taitotasossa. Kansanopistossa samassa ryhmässä saattaa olla sekä juuri tanssia aloittelevia että jo kokeneita harrastajia. Suuret vaihtelut lähtötasossa vaikeuttavat opetussuunnitelman käytännöntoteutusta. Tämän ensimmäisen Opistovuosi-koulutuksen kohdalla yksilöllisyys opetussisällöissä toteutui hyvin varmasti osittain juuri pienen ryhmän ansiosta. Myös opiskelija koki haastattelun perusteella yksilöllisyyden tulleen toteutuneeksi. Hänen mukaansa se oli näkynyt kaikissa sisällöissä. Opiskelijan mukaan opettaja oli pystynyt opettamaan yksilömäisesti, vaikka oli opettanut kaikille samaan aikaan. Hän mainitsee myös, että opetuksessa oli saanut olla omassa tilassa, vaikka ihmisiä olisi ollut paljon yhdessä jokaisen tehdessä omaa prosessiaan.

5.2.6 Jatko-opinnot

Jatko-opinnot, työelämä ja oman potentiaalin hyödyntäminen elämässä nousevat myös esiin Opistovuosi-koulutuksen tavoitteissa (Opetushallitus 2021a). Haastattelun opiskelijan mielestä toteutuneet opetussisällöt tukevat hyvin yksilön potentiaalia. Hän mainitsi, että oli oppinut koko ajan lisää, haastanut itseään ja kuitenkin nauttinut vaikeaksi ollut heti hyvä jossain.

Opiskelija: Uskaltaa heittäytyä ja uskaltaa olla ekstra.

Jatko-opintoja ajatellen opiskelija koki olleen eniten merkitystä produktiokursseilla, joista hän oli saanut hyvin hahmotusta käytännön tanssijan työstä kokonaisuutena. Omat havaintoni tukevat produktiotyöskentelyn merkityksellisyyttä jatko-opintoja ja työelämää ajatellen. Produktio-opinnoissa opiskelijat oppivat monia työelämässä tarvittavia taitoja esimerkiksi työryhmätyöskentelyä, aikatauluissa pysymistä, tavoitteellisuutta ja esiintymistaitoja. Lisäksi omien havaintojeni mukaan produktioissa oppi näkemään eri taidemuotojen yhteistyötä ja näin ollen eri taidemuotojen arvostaminen lisääntyi. Produktio-opinnot ovat kaiken kaikkiaan erinomaisia kehittämään opiskelijoiden oman taidellisen ajattelun syntymistä sekä luovuuden lisääntymistä. Produktioissa tanssilajit 1 ja 2 -kursseilla harjoitellut taidot heräsivät eloon käytännön työssä esityksinä näyttämöllä. Tätä mieltä oli myös

opiskelija, joka kertoi haastattelussa saaneensa melkein jokaisesta tanssilajista jotakin merkittävää oppia tulevaisuuteensa.

Kysyin kollegaltani, tukevatko hänen mielestään opinnot enemmän jatko-opintoihin pääsyä vai laajemmin elämää, johon hän vastasi: ”Mä ehkä näkisin, että laajemmin omaa elämää ja sitä kautta tulee sitten halu mennä eteenpäin, löytää se oma polku. Mun mielestä on näkynyt se että, missä pisteessä syksyllä ollaan, ja sitten miten keväällä, kun ollaan tavallaan elämä taas edessä, niin ne eväät sinne reppuun on lisääntynyt niin paljon. Sieltä repusta niitä sitten taas saa tulevaisuuteen ja jatko-opintoihin.”

5.2.7 Yhteisöllisyys

”Kansanopiston opetus tähtää siihen, että oppivelvollisuusikäinen nuori kasvaa yhteisön ja yhteiskunnan jäseneksi ja jäsenenä”, kirjoitetaan Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2021a). Kansanopistoissa yhteisöllisyys on merkittävää ja nuoren yhteisöön kuulumisen tunnetta pyritään tukemaan monilla eri tavoilla. Omien havaintojeni mukaan yhteisöllisyyttä tanssin suuntautumisen opetussisällöistä lisäsi erityisesti ne kurssit, joissa oli opiskelijoita laajemmin mukana eri opintolinjoilta sekä produktiokursseilla valmistetut esitykset. Esityksiin kerääntyivät sekä opiston opiskelijat että henkilökunta yhteisiin hetkiin jakamaan taiteellista kokemusta. Tanssin opiskelijoille nämä esitykset taas olivat merkityksellisiä, koska he pääsivät jakamaan yhteisölle harjoittelemansa työn tulosta. Haastateltava opiskelija koki myös yhteisöllisyyttä eniten lisääviksi ne kurssit, joissa oli oman pienen ryhmän lisäksi opiskelijoita myös muilta linjoilta.

Opiskelija: Tääl on paljon erilaisia ihmisiä, joita ei välttämättä, periaatteessa huomioi, jos ite menee näitä omia reittejä. Tavallaan et muitakin ihmisiä kiinnostaa tää, et mä en oo periaatteessa ainut.

Kysyttäessä miten opiskelija oli kokenut yhteisöllisyyden Etelä-Pohjanmaan Opistolla, nosti hän erityisesti esiin avoimuuden, erilaisuuden hyväksymisen ja uskalluksen tuoda erilaisuutta esiin.

H: Onko näistä sisällöistä ollut edesauttamaan yhteiskunnan jäsenenä toimimista?

O: Joo, mä en osaa selittää, mut tavallaan oman itsensä tutkiminen, se tuo tosi paljon ja muutenkin sietokyky asioihin. Periaattees näit perusjuttuja mitä ajatellaan. Tässä tanssissa se on vahvistunut ja tavallaan se tietoisuus, se on niin hienoa.

Kollegan vastauksista käy esiin, että opiston asuntolassa asuminen on yksi vahvasti yhteisöllisyyttä lisäävä tekijä. Hän mainitsee myös, että enemmän voisi olla eri linjojen välistä vuorovaikutusta lisäämään yhteisöllisyyttä. Tätä tukee myös opiskelijan positiiviset kokemukset kursseista, joissa oli ollut opiskelijoita eri linjoilta.

Yhteiskunnan jäsenenä toimimiseen kollega mainitsee niin sanotun hiljaisen tiedon, joka on läsnä kaikessa tekemisessä, vaikkei yhteiskunnallisia asioita suoraan pohdittaisikaan. Omien havaintojeni mukaan tanssin sisällöistä Taidetietous oli yksi tärkeä kurssi lisäämään yhteiskunnallista näkökulmaa. Kurssi herätti monia keskusteluja taiteen yhteiskunnallisesta merkityksestä ja sitä kautta myös rohkaisi nuoria oman äänen kuuluviin tuomiselle esimerkiksi taiteen keinoin.

5.2.8 Luovuus ja opitun soveltaminen

Luovuuden kehittyminen oli myös yksi merkittävä Opistovuoden aikana lisääntynyt asia. Opiskelija mainitsi luovuuden lisääntymisestä puhuttaessa erilaiset vierailut, nykytanssi-, jazztanssi-, luova tanssi ja liikeimprovisaatio- sekä produktio 3 -kurssit. Lisäksi hän mainitsi baletin, joka oli vastauksista yllättävin, koska sitä harjoiteltiin vain vähän tanssin eri muodot -kurssilla. Opiskelijalla ei ollut aiempaa kokemusta baletista, mikä saattoi tehdä siitä hänelle tuntemattoman ja sitä kautta kiinnostavan.

Haastattelija: Onko sulla luovuus kehittynyt?

Opiskelija: On. Et se on tuonut tosi paljon eri näkökulmia ja hirveesti innokkuutta tai innostumista. Joo. Tähän tanssiin ja ylipäätään niin ku taiteellisuuteen ja ylipäätään inspiraatiota elämään. Se jotenkin monilla voi olla tosi vaikeeta, et ei täällä mitään kiinnostavaa oo, mut kun saa täältä enemmän tietoa asioista, niin tulee koko ajan niitä uusia polkuja ja näkökulmia.

Opiskelijoiden innostumiseen niin tanssista, taiteesta kuin elämästä, olin kiinnittänyt huomiota myös omissa havainnoissani. Produktio 3 -kurssilla, jossa tehdään oma taiteellinen teos, näkyi erityisesti opiskelijoiden luovuuden kehittymistä. Vuosien kokemuksella opiskelijoiden omien taiteellisten teosten prosesseja ohjanneena olen huomannut, että monilla aiheet ja ideat kumpuavat omasta elämästä ja elämässään sillä hetkellä vallitsevista tilanteista. Usein vaikeissa elämäntilanteissa aiheet saattavat olla kuitenkin liian raskaita opiskelijoille käsiteltäväksi ja loppuun asti taiteelliseen muotoon vietäväksi. Parhaimmillaan nämä voivat olla kuitenkin hyvin voimauttavia ja tukea opiskelijan kasvua kaikessa, myös luovuudessa. Luovuutta tarvitaan myös oppimien asioiden viemisessä käytäntöön, mitä juuri tämä omaan taiteelliseen teokseen keskittyvä kurssi pitkälti on. Haastateltava opiskelija mainitsi myös, että hän kokee pystyvänsä soveltamaan Opistovuoden jälkeen oppimaansa tulevaisuudessa. Myös kollegani oli havainnut luovuuden kehittymistä. Hän tosin mainitsi, että monella saattoi olla suurta epävarmuutta itsestään, ja sen alle luovuus helposti hukkui. Kollegan mukaan, kun opiskelijaa tuetaan, ja päästään yli ajatuksesta, että ”en mä osaa tehdä sitä ja en mä osaa tehdä tota”, luovuuttakin alkaa tulla esille.

5.2.9 Itsensä kehittäminen

Kysymykseen itsensä kehittämisen kehittymisestä vuoden aikana opiskelija mainitsi stressinsietokyvyn, itsensä huomioimisen ja oman rajan venyttämisen sopivasti, ei liikaa. Hän kertoi tietoisuuden niin itsestään kuin muista lisääntyneen todella paljon. Hän koki myös, että tanssista ja liikkumisesta oli tullut vuoden aikana luontevampi osa elämää, ja peruskunnon ylläpitäminen jää vuoden jälkeenkin osaksi elämää. Opettajana havaitsin, että innostus itsestään huolehtimiseen lähtee pitkälti motivaation kautta. Kun opetussisällöistä innostuu ja niissä onnistuu, koetaan ne mielekkäiksi, ja silloin opittuja asioita on helpompi toteuttaa myös omassa elämässään. Se, että vuoden vietettyään tanssin parissa, tunnistaa omia rajoja ja on parantanut yhteyttä kokonaisvaltaisesti kehoon, on hyvin merkityksellistä ja tärkeää hyvinvoinnin kannalta. Paremmaksi muuttunut suhde omaan kehoon auttaa saavuttamaan Opistovuosi-koulutuksen perusteissa esiin nousevan tavoitteen: ”hyväksyy itsensä sellaisena kuin on ja saa rohkeutta olla oma itsensä” (Opetushallitus 2021a).

Kollega mainitsee "hieman määrätietoisemman ja pitkäjänteisemmän tekemisen" olevan nähtävissä Opistovuoden jälkeen. Hänen mukaansa eteneminen pienistä tavoitteista kohti suurempaa pitkäjänteisemmin, on synnyttänyt tulosta, oppimisprosessia.

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa teen yhteenvedon kehittämistyöni tuloksista, arvioin tavoitteiden toteutumista ja työn onnistumista sekä pohdin opetussuunnitelman jatkokehittämistä. Kerron myös johtopäätöksinä työn merkityksellisyydestä niin yhteiskunnan, tanssitaiteen kuin itseni kannalta.

6.1 Opetussuunnitelman kehittämisprosessi

Sanna Marinin hallituksen toimenpiteet muun muassa kansanopistoihin rakennettavista oppivelvollisuuden sisältävistä opintomuodoista synnyttivät uuden nivelvaiheen koulutuksen oppivelvollisuuden suorittamiseen (Valtioneuvosto, julkaisu-aika tuntematon). Tämä oli hyvin merkityksellistä kansanopistoille ja erityisesti omalle työlleni, koska pääsin mukaan suunnittelemaan uutta koulutusta. Jyrhämä (ym. 2016, 44) totesi opetussuunnitelmien perustuvan yhteiskunnan tilaan ja tarpeisiin, mikä tässä tapauksessa ilmeni tarpeena kehittää täysin uusi koulutus oppivelvollisuuden suorittamiseen. Lähtiessäni kehittämään sisältöä uuteen Opistovuosi-koulutukseen, ei aiempaa opetussuunnitelmaa ollut olemassa. Tämä tarkoitti, että kaikki piti kehittää alusta asti niin, että opetussuunnitelmasta tulisi ilmi kaikki ne toimenpiteet, joilla koulutukselle asetettuja tavoitteita toteutettaisiin (Hellström 2008, 222-223).

Aloitin tarkan suunnittelun, kun Opetushallitus julkaisi 11.1.2021 koulutukselle opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2021a). Työskentelyni pohjautui vahvasti näihin perusteisiin, minkä takia myös perehdyin niihin ensin, erityisesti koulutukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Lisäksi pohdin, min-kälaisista kokonaisuuksista tanssiopiston opetussuunnitelman olisi hyvä koostua Etelä-Pohjanmaan Opiston opetussuunnitelmapuun mukaisesti. Opistovuosi-koulutuksella on tarkoitus saada opiskelijoita eteenpäin koulutuspolulla, joten aloin pohtimaan myös tanssin opiskelijan mahdollisia jatko-opiskelupaikkoja toisen asteen koulutuksissa. Näin ollen hyvin luontevaksi työkaluksi osaksi suunnitteluani tulivat tanssialan perustutkinnon perusteet sekä tanssiin painottuvien taidelukioiden opetussällöt. Suunnitellessani kokonaisuutta pohdin myös omien opettajakokemusteni kautta, mitkä vapaan sivistystyön tanssilinjan sisällöistä ovat olleet toimivia ja hyödynnettävissä mahdollisesti tässä koulutuksessa. Suurimpana haasteena prosessissa oli saada suunniteltua toimiva kokonaisuus, jossa tanssin sisältöjä on monipuolisesti, mutta kuitenkin niin, että opiskelijalla tapahtuu kehittymistä vuoden aikana sekä tanssissa että itsessään. Vaativaksi tämän teki vielä se, että suuntautumisopinon laajuus oli vain 29 opintopistettä. Perinteisen lukuvuoden kestävän kansanopiston tanssilinjan laajuus on yleensä noin 50 opintopistettä. Näin ollen Opistovuoden kurseista täytyi tulla lyhyempiä ja niitä oli huomattavasti vähemmän. Tämä tarkoitti myös asioiden priorisoimista suunnitelmaan. Koska kehitin opetussuunnitelmaa työkaluksi omaan työhöni, vaikuttivat myös omat kokemukseni kansanopistossa tanssinopettajana työskentelemisestä lopullisiin valintoihini. Opettajana opetussuunnitelmatyöhön osallistuminen on kuitenkin perusteltua, koska tällöin asioihin perehtyy huolella, ja kuten Jyrhämä (ym. 2016, 73-79) kirjoittaa opetussuunnitelma on ennen kaikkea ohje opettajalle ja hänen työnsä sisällölle.

Tanssin opetussisältöjen kehittäminen osaksi Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelmaa oli puoli-vuotinen prosessi. Opetussuunnitelman perusteissa ei suuntautumisopinnoille määritelty tarkkoja tavoitteita opetukselle ja osaamisen arviointiin, vaan jokainen koulutuksenjärjestäjä sai laatia painotustensa mukaisesti suuntautumisopinnot osaksi omaa opetussuunnitelmaansa. Tämä antoi paljon vapauksia suunnitteluun, mutta toisaalta toi myös vastuuta pohtia entistä tarkemmin sisältöjä koko koulutuksen yleisten tavoitteiden pohjalta. Opetussuunnitelma tuli laatia myös osaamisperustaiseksi, joka tarkoitti jokaisen kurssin osaamistavoitteiden ja arvioinnin tarkkaa suunnittelua. Tanssin suuntautumisopinnot sisältyivät lopulta 14 kurssista, jotka jakautuivat viiteen laajempaan opintokokonaisuuteen: Tanssin eri lajit 1, Tanssin eri lajit 2, Tanssi ja keho, Taiteellinen työskentely sekä Tanssialan muu osaaminen.

Opistovuosi-koulutuksen käynnistäminen elokuussa 2021 ja tanssin suuntautumisen toteuttaminen ensimmäisenä koulutusvuonna oli tärkeää, koska sen myötä pääsin toteuttamaan käytännössä suunnittelemani opetussuunnitelmaa. Tanssin suuntautumisopinnot toteutumisen myötä mahdollistui myös toteutuneen opetussuunnitelman tutkiminen. Tutkimuksen avulla sain tietoa, miten koulutukselle asetetut yleiset tavoitteet saavutettiin Etelä-Pohjanmaan Opistolla kirjoitetun opetussuunnitelman toteutuessa käytännössä. Vaikka tanssin suuntautumisen ryhmä jäi pieneksi, ja sitä myöden myös tutkittavien määrä, oli tutkimuksesta nähtävissä opetussuunnitelman toimivuutta suhteessa koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin. Itselleni koulutuksen käynnistäminen pienelläkin ryhmällä oli todella tärkeää, koska tämän kautta syntyi mahdollisuus viedä kehitetty opetussuunnitelma ja sen parissa tehty työ omaan opetustyöhöni.

6.2 Koulutuksen tavoitteiden toteutuminen

Tutkittuani tanssin suuntautumisopinnot toteutunutta opetussuunnitelmaa pystyn toteamaan, että kirjoitettu opetussuunnitelma on onnistunut kokonaisuus. Tutkimukseni perusteella toteutuneessa opetussuunnitelmassa koulutukselle asetetut tavoitteet saavutetaan, joka kertoo myös kirjoitetun opetussuunnitelman onnistuneen tavoitteiden huomioimisessa. Kehittämäni opetussuunnitelman jokainen kurssi on perusteltu osa kokonaisuutta. Opetussuunnitelma sisältää selkeät kurssikuvaukset, joissa osaamisen tavoitteet ja arvioinnit kertovat myös koulutukselle asetettujen yleisten tavoitteiden huomioimisesta. Opetussuunnitelmaa arvioitaessa on kuitenkin huomioitava, että tavoitteisiin pääsemiseen vaikuttaa opetussuunnitelman lisäksi myös monet muut asiat, kuten ryhmä, opettaja ja käytettävät opetusmenetelmät. Tässä tapauksessa myös yhteiset 24:n opintopisteen osaamiskokonaisuudet ovat osaltaan vaikuttaneet opiskelijoiden kokonaisvaltaiseen kasvuun ja kehittymiseen. Toteutuneen opetussuunnitelman tutkimus antaa kuitenkin luotettavaa tietoa, koska se perustuu pitkäkestoiseen havainnointiin ja opetuskokonaisuuden läpi käyneen opiskelijan kokemuksiin, joita vielä täydentää opettajakollegan näkemykset. Tutkimus ei anna kuitenkaan yleistettävää tietoa opetussuunnitelmasta, vaan se kertoo ainoastaan Etelä-Pohjanmaan Opiston Opistovuosi-koulutuksen tanssiopinnot opetussisältöjen onnistumisesta lukuvuonna 2021-2022.

Kehittämistyöni tutkimuskysymyksen a-osiossa hain vastausta Etelä-Pohjanmaan Opiston Opistovuosi-koulutuksen yleisten tavoitteiden toteutumiseen kirjoitetun opetussuunnitelman opetussisällöissä. Onnistuin laatimaan tanssin suuntautumiseen opetussuunnitelmakokonaisuuden, joka pohjau-

tui koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin. Tämä opetuskokonaisuus tukee erityisesti opiskelijan tanssialan jatko-opintoihin etenemistä ja valmistautumista. Jatko-opinnot ovat koulutuksen tavoitteissa merkittävässä osassa, ja kokonaisuus on toimiva opiskelijan tulevaisuutta ajatellen sen perusteella, että suunnitteluvaiheessa perehdyin erityisen hyvin alan jatko-opintojen sisältöihin ja tein valintoja ne huomioiden.

Tutkimuskysymykseni b-osiossa hain vastausta siihen, miten koulutuksen yleiset tavoitteet saavutetaan toteutuneessa opetussuunnitelmassa. Tekemässäni tutkimuksessa nousi esiin monia koulutukselle asetettuja tavoitteita, jotka saavutettiin kirjoitetun opetussuunnitelman mukaisesti toteutetussa opetuksessa. Tutkimuksen mukaan opinnot tukevat yksilön potentiaalin kehittymistä sekä auttavat elämässä yleisesti eteenpäin ja sitä kautta edelleen jatko-opintoihin. Kysymykseen siitä, toimiiko opetussuunnitelma todellisuudessa opiskelijan kannalta positiivisesti jatko-opintoihin etenemisessä, tarvittaisiin kuitenkin tarkempaa jatkotutkimusta pidemmällä aikavälillä. Yhden lukuvuoden perusteella ei vielä pystytä näkemään opetussuunnitelman ja jatko-opintoihin siirtymisen välistä yhteyttä.

Toinen merkittävä koulutukselle asetettu tavoite kohdistuu yksilön kasvuun ja jatkuvaan kehittymiseen niin, että nuoren motivaatio ja oman osaamisen hyödyntäminen lisääntyvät. Taidemenetelmillä voidaan tukea oppimista ja edistää muun muassa itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitoja (Honkala 2018). Taide on luovuutta ja luovuus ruokkii parhaimmillaan nuoren motivaatiota niin oppimiseen kuin elämään ylipäätään. On hyvä muistaa, että luovat yksilöt ovat usein erilaisia ja poikkeavat ulkoapäin asetetuista vaatimuksista (Uusikylä 2012, 164–165). Onnistuin kehittämään opetussuunnitelmasta monipuolisen niin, että monet sisällöt tukevat yksilön luovuutta ja henkilökohtaista kasvua. Erityisesti kurssit, joissa opiskelijat pääsevät aidosti toteuttamaan itseään ja omaa taidettaan, edistävät näitä koulutukselle asetettuja tavoitteita. Tutkimuksen mukaan produktio -kurssit sekä luova tanssi ja liikeimprovisaatio ovat hyviä lisäämään opiskelijoiden sisäistä motivaatiota ja itsetuntemusta. Tutkimuksesta kävi myös ilmi, että monipuolinen ja konkreettinen tekeminen motivoi ja innostaa opiskelijoita. Monipuolinen opetussuunnitelma mahdollistaa myös opiskelijan oman kiinnostuksen löytymisen tanssin tai muun taiteen parista.

Opistovuosi-koulutuksen tavoitteena on myös itsensä jatkuva kehittäminen, joka toteutui tutkimuksen perusteella vuoden aikana muun muassa lisääntyneenä stressinsietokykyinä, itsensä huomioimisena, omien rajojen venyttämisenä sekä pitkäjänteisyyden lisääntymisenä. Myös hyvinvointi lisääntyi opetussisältöjen myötä. Tutkimuksen perusteella se näkyi erityisesti kehon ja mielen kuuntelun lisääntymisenä sekä omien tunteiden huomaamisena. Nämä ovat varmasti pitkälti tanssin synnyttämiä positiivisia vaikutuksia. Kuten lukuisista tutkimuksista käy ilmi, säännöllinen tanssiminen nostaa mielialaa ja lisää kehotietoisuutta vaikuttaen myönteisesti kehonkuvaan (Tanssin tiedotuskeskus 2019). Tässä tapauksessa on nähtävissä myös samoja vaikutuksia kuin Eeva Anttilan (2013, 169) tutkimuksessa: kehollisuus, liikkuminen ja luova toiminta voi käynnistää yksilössä positiivisen kierteen. Tutkittava opiskelija innostui tanssimisesta, vaikkei hänellä ollut aikaisemmin kiinnostusta liikkuamiseen.

Taide on yleisesti erinomaista vahvistamaan tunne-elämää ja monipuolistamaan kokemusmaailmaa, kuten Mäki (2017, 121) kirjoittaa taiteen tehtävistä. Hyvä itsetuntemus ja tunnetaitojen parantumi-

nen edistävät nuorten jaksamista, mikä nousi esiin myös toteutuneen opetussuunnitelman tutkimustuloksissa. Oman itsensä riittävyys ja sen huomaaminen auttavat myös jaksamisessa. Tutkimuksen mukaan varmuus tehdä asioita, jotka itseä kiinnostavat, olivat lisääntyneet vuoden aikana. Taideaineeseen pohjautuva opetussuunnitelma auttaa nuorta olemaan oma itsensä ja kehittämään persoonallisuuttaan. Taiteen parissa uskalletaan haastaa itseään pelkäämättä epäonnistumisia, kuten tässä tutkimuksessa kävi ilmi. Tämä kertoo taidepedagogiikan avarakatseisuudesta, jolloin sallitaan virheet ja hyväksytään aidosti Uusikylän (2012, 168, 172) peräänkuuluttamaa luovaa erilaisuutta. Taideaineiden parissa syntyy usein myös ennakoimattomia ja yllättäviä tilanteita, jotka kehittävät nuoria erityisesti vaikeuksista selviytymisissä. Tutkimuksesta kävi myös ilmi, että haastateltavan opiskelijan henkinen kasvu sekä itsevarmuus olivat lisääntyneet vuoden aikana. Koko yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että nuori voi hyvin siirtyessään toisen asteen opintoihin. Taiteella ja taidekasvatuksella voidaan yleisesti lisätä nuorten hyvinvointia, joka on mainittu myös yhtenä merkittävänä tavoitteena oppivelvollisuuslaissa (Houni ym. 2020, 117; Finlex 2022).

Opistovuosi-koulutuksen tavoitteena on, että nuori löytää oman polkunsä sekä kasvaa ja itsenäistyy vuoden aikana (Suomen Kansanopistoyhdistys 2022c). Kansanopistot ympäristönä, erityisesti sisäoppilaitoksina, vaikuttavat suuresti nuoren itsenäistymiseen. Tutkimuksen mukaan kuitenkin myös opetussuunnitelman sisällöillä oli merkitystä yksilön kasvuun. Opetuksen myötä opiskelija koki saaneensa tilaa ja aikaa itselleen. Uskallus ja rohkeus astua omalle polulle lisääntyi. Sisällöistä esiin nousivat erityisesti itsenäistä työskentelyä tukevat kurssit, joissa opiskelija joutui selvästi ottamaan vastuuta esimerkiksi omasta ajankäytöstään. Opistovuosi-koulutuksen taidesisältöjen parissa nuorille tarjoutuu myös mahdollisuuksia riskinottamiseen ja omien ideoiden toteuttamiseen, joihin Uusikylän (2012, 167, 169) mukaan koulumaailmassa tulisi entistä enemmän kannustaa. Tanssin opetussisällöistä parhaiten tätä tukee Taiteellinen työskentely -opintokokonaisuus.

Opistovuosi-koulutuksella tavoitellaan sitä, että oppivelvollinen nuori kasvaisi opintojen myötä yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Etelä-Pohjanmaan Opiston grundtviglaisessa arvopohjassa tämä on jo mukana itsessään, sillä Grundtvigin mukaan ihminen toteuttaa itseään vuorovaikutuksessa kulttuurin ja yhteisön kanssa (Niemelä 2011, 97). Toteutuneen opetussuunnitelman tutkimuksesta ilmenee, että yhteisöllisyys näkyy opistolla erityisesti avoimuutena, erilaisuuden hyväksymisenä ja uskalluksena tuoda erilaisuutta esiin. Tutkimuksesta käy myös ilmi, että yhteisöllisyyttä voitaisiin edistää entisestään lisäämällä eri linjojen välistä vuorovaikutusta esimerkiksi yhteisillä kursseilla. Tanssin opetussisällöistä yhteiskunnallisesti yleistä tietoisuutta edistää taidetietous -kurssi, joka kehittää opiskelijan kokonaisvaltaista tietämystä taidealasta. Tanssin ohjaaminen -kurssi herättää puolestaan kiinnostusta erityisesti tanssinopettamiseen ammattina. Yleisesti taiteen parissa oleminen on merkityksellistä yhteiskunnan kannalta, koska Mäen (2017, 60–62) mukaan yhtenä taiteen tehtävänä pidetään keskustelua. Taiteella voidaan herättää ihmisten ajattelua ja lisätä tarpeellista dialogia yhteiskuntaan (Mäki 2017, 60–62). Puhuttaessa Opistovuosi-koulutuksen yhteydessä yhteiskunnan jäsenenä kasvamisesta, on tärkeää huomata taidepedagogiikan positiiviset vaikutukset myös käyttäytymisen ongelmien ja koulunkäyntiin liittyvän välinpitämättömyyden vähenemisessä (Houni ym. 2020,117). Taidemenetelmät positiivisilla vaikutuksillaan voisivat näiden tulosten perusteella olla tulevaisuudessa entistä enemmän mukana estämässä nuorten eriarvoistumista ja syrjäytymistä.

6.3 Opetussuunnitelman jatkokehittäminen

Toteutuneen opetussuunnitelman tutkiminen tässä kehittämistyössä oli merkityksellistä Etelä-Pohjanmaan Opistolle, koska sen avulla pystytään kehittämään jatkossa tanssin suuntautumisen opetussuunnitelmaa entistä toimivammaksi. Jatkon kannalta tarkastelisin enemmän produktio-opintojen laajuutta, voiko niitä jopa lisätä opetussuunnitelmaan tai voiko jo joitain olemassa olevia opetussisältöjä sisällyttää produktioihin. Näin opintosisältöjä saataisiin sidottua vielä enemmän opiskelijoille mielekkääseen, konkreettiseen käytännön tekemiseen. Produktio-opinnot nousivat usein esiin merkityksellisinä myös koulutuksen tavoitteiden saavuttamisessa. Toisaalta myös treenitunteja tarvitaan eri lajeissa teknisen kehittymisen takia, ja jotta opiskelijat pääsevät paremmin jatko-opintoihin. Produktiot ovat myös hankalasti hallittavia opetuslaajuuksiltaan, varsinkin, mitä enemmän työskennellään ryhmälähtöisesti. Ryhmälähtöisyydellä pystytään vaikuttamaan enemmän opiskelijoiden motivaatioon ja sitouttamaan heitä enemmän tekemiseen. Joka vuosi koulutuksessa saattaa olla kuitenkin hyvin erilaisia opiskelijoita ja produktioiden valmistamiseen voi yllättäen mennä paljon enemmän aikaa kuin oli ajateltu. Näin ollen tarpeeksi väljä opetussuunnitelma, erityisesti produktioiden kohdalla, antaa tarvittavaa tilaa toteutukselle.

Yksi suunta opetussuunnitelman jatkokehittämiselle voisi olla myös panostaminen enemmän siihen, että tanssi on vain väline yksilön kehittymiselle ja hyvinvoinnille, eikä aiempaa tanssitaustaa tarvitsisi olla lainkaan. Näin ollen opetussuunnitelma tukisi entistä enemmän yksilöön ja hänen persoonansa kehittymiseen liittyviä tavoitteita. Tähän suuntaan mentäessä tanssin avulla saatu kasvu ja vahvistuminen ohjaisi opiskelijaa todennäköisesti enemmän muihin jatko-opintoihin kuin tanssialalle, koska aikaisempaa monen vuoden kokemusta tanssista ei tarvittaisi. Täysin ilman aikaisempaa tanssitaustaa ei vuoden aikana ehditä oppimaan sellaisia taitoja, joita jatko-opinnoissa esimerkiksi tanssialan perustutkinnossa tarvitaan. Tällaisessa tilanteessa lisäksi opetussuunnitelmaan laajemmaksi tanssi ja keho -kokonaisuutta. Tutkimuksen positiivisten vaikutusten perusteella suurempi kokonaisuus luova tanssi ja liikeimprovisaatio -kurssia olisi erityisen hyvä lisäämään yksilön kehotietoisuutta, jolloin saavutettaisiin myös entistä paremmin koulutukselle asetettuja tavoitteita. Tällaiseen kokonaisuuteen, jossa yksilön kasvua tuetaan tanssin avulla, sopisi hyvin myös esimerkiksi yhteisötanssin kurssi.

6.4 Työn merkityksellisyys

Huhtikuussa 2022 kävin läpi kaikkien ePerusteissa (Opetushallitus 2022d) nähtävillä olevien Opistovuosi oppivelvollisille koulutusten järjestäjien lukuvuoden 2021–22 suuntautumissisältöjä. Löysin Etelä-Pohjanmaan Opiston järjestämien tanssiopintojen lisäksi ainoastaan yhden neljän opintopisteen tanssin kurssin: Tanssi-ilmaisu–tanssin ja liikun luovasti -kurssi. Tämä kurssi oli Kanneljärven Opiston tarjonnassa. Sen sijaan useissa kansanopistoissa oli tarjolla lukuisia sisältöjä suuntautumisopinnoissa muista taideaineista kuten musiikista, kuvataiteesta, teatterista ja ilmaisutaidosta (Opetushallitus 2022d). Tämän perusteella työpaikalleni kehittämä opetussuunnitelma on valtakunnallisesti ensimmäinen selkeä ja laaja tanssin kokonaisuus Opistovuosi-koulutuksessa. On erittäin tärkeää, että tanssi on omana taidemuotonaan osana uutta Opetushallituksen laatimaa koulutusta. Tanssi ei ole oma oppiaineensa peruskoulussa, joten on hienoa saada se mukaan nivelvaiheen kou-

lutukseen, joka toimii ikään kuin peruskoulun jatkeena. Suuntautumisopintojen 29 opintopisteen kokonaisuus on merkittävä osa koko vuoden kestävästä koulutuksesta ja näin ollen mahdollistaa tanssin hyvien vaikutusten esiin nousemisen. Tanssilla on koulutuksen myötä positiivisia vaikutuksia nuoriin ja sitä kautta koko yhteiskuntaan. Tällä nivelvaiheen koulutuksella voidaan lisätä myös opiskelijoiden kiinnostusta jatko-opiskella ja työskennellä tanssialalla tulevaisuudessa, kun he pääsevät koulutuksen myötä tutustumaan alan opiskeluun. Kasvava kiinnostus tanssia kohtaan auttaa osaltaan myös nostamaan sitä yhä merkittävämmäksi taidemuodoksi muiden taidemuotojen rinnalle. Toisaalta koulutuksen avulla pystytään karsimaan myös opiskelijoita, jotka ehkä haaveilevat tanssialalla työskentelystä, mutta harjoiteltuaan sitä intensiivisemmin vuoden ajan ymmärtävät, ettei se olekaan ammatillisesti heitä varten. Näin he hakeutuvat vuodesta toiseen kestävästä tanssijan urasta haaveilun sijaan nopeammin muihin koulutuksiin.

Tämä kehittämistyö ei ole kansainvälisesti merkittävä, mutta tärkeä yhteiskuntamme kannalta. Kyseessä on täysin uusi koulutus, jolla vaikutetaan monien nuorten hyvinvointiin sekä kokonaisvaltaiseen kehitykseen ja sitä kautta yhteiskunnan jäsenenä toimimiseen. Motivoivat sisällöt uudessa koulutuksessa mahdollistavat elämästä innostumisen tanssin avulla ja tukevat jatkuvaa oppimista. Opistovuosi-koulutuksen tuomat hyödyt auttavat nuorta oppivelvollista eteenpäin niin yleisesti elämässään kuin jatko-opinnoissaan. Jokainen koulutuksen ansiosta toiselle asteelle siirtyvä opiskelija on pois syrjäytymisvaarasta ja tuo selvää säästöä yhteiskunnalle pidemmällä aikavälillä, kuten Seurin (ym. 2018, 37) kirjoittamasta Talouspolitiikan arviointineuvoston raportista käy ilmi. Tanssin tuomat sekä fyysiset että psyykkiset terveysvaikutukset palvelevat myös nuorta opiskelijaa pitkään, mikä näkyy varmasti osaltaan tulevaisuuden terveydenhoidossa, etenkin jos kiinnostus koulutukseen vielä kasvaa. Vaikka Opistovuosi-koulutuksen opiskelijamäärät pysyisivät pieninä myös tulevaisuudessa, on koulutuksella saavutettu merkitys yksilön kasvulle rahalla mittaamattoman tärkeää. Tällaisessa nivelvaiheen koulutuksessa on merkityksellistä, että yksikin opiskelija saa elämänsä ja jatko-opintoihinsa uutta innostusta. Vakiinnuttamalla paikkansa ensin suomalaisessa koulutusjärjestelmässä ja onnistuessaan tavoitteissa pidemmällä aikavälillä, saattaa koulutus herättää kiinnostusta myös muiden valtioiden koulutusjärjestelmissä. Kokemuksia tästä nivelvaiheen koulutuksesta voidaan jakaa helposti esimerkiksi muihin Pohjoismaihin, kuten Tanskaan ja Ruotsiin, joissa on olemassa vahvaa kansanopisto perinnettä. Suomi kuuluu Pohjoismaiseen Kansanopistoneuvostoon, jonka tavoitteena on pitää yhteyttä ja vaihtaa ajatuksia Pohjoismaissa toimivien kansanopistojärjestöjen välillä (Suomen Kansanopistoyhdistys 2023).

Uusi koulutus ja sen opetussuunnitelman kehittäminen toi itselleni uutta ammatillista haastetta ja edisti ennen kaikkea omaa osaamistani opetussuunnitelmien kehittämisen parissa. Tässä opinnäytetyössä kehitin työkalun, opetussuunnitelman, itselleni omaan työhön. Näin ollen työn merkitys on kaikkein suurimmillaan juuri itselleni. Opetussuunnitelma on opettajalla käytössä jatkuvasti ja se suuntaa työn tekemistä. Se, että itse pystyy vaikuttamaan omaan työhönsä näin suuresti, on harvinaista ja opettajana hyvin merkityksellistä. Yleensä opetussuunnitelmat ovat tarkkaan määriteltyjä opetussuunnitelmien perusteissa, mutta tässä työssä pääsin luomaan hyvin vapaalta pohjalta koko suuntautumisopintojen kokonaisuuden.

Tämän kehittämistyön myötä Etelä-Pohjanmaan Opisto sai toimivan tanssin suuntautumisopintojen kokonaisuuden uuteen opetussuunnitelmaansa. Uusi opetussuunnitelma pääsi heti ensimmäisenä koulutusvuonna käyttöön ja tässä työssä toteutuneen opetussuunnitelman tutkimisen myötä toimeksiantaja sai tarvittavaa tietoa opetussuunnitelman toimivuudesta ja tavoitteisiin pääsemisestä. Tämän työn pohjalta Etelä-Pohjanmaan Opisto pystyy jatkossa kehittämään tanssin lisäksi myös muita taideaineita Opistovuosi-koulutukseensa. Myös Suomen Kansanopistoyhdistys voi hyödyntää kehittämistyötä saaden siitä hyödyllistä palautetta Opistovuosi-koulutuksen toimivuudesta ja merkityksellisyydestä. Mahdollisesti myös muut kansanopistot voivat käyttää työtä apunaan omien taidesisältöjen opetussuunnitelmien laatimisessa.

7 POHDINTA

Uuden koulutuksen kehittäminen, vielä sen liittyessä oman työn kehittämiseen, on erittäin motivoivaa. Tuntui todella etuoikeutetulta päästä mukaan suunnittelemaan opetussuunnitelmaa valtakunnallisesti täysin uuteen koulutukseen, joka syntyi merkittävän lakimuutoksen myötä. Oppivelvollisuuden laajentuminen toi suuren muutoksen koko suomalaiseen koulutukseen, koska sen myötä oppivelvollisuuden suorittamisen velvollisuus laajeni 18 ikävuoteen. Suuret lakimuutokset aiheuttavat aina paljon mielipiteitä, ja tämänkin lain kohdalla käytiin yleisesti julkista keskustelua lain tarpeellisuudesta. Kansanopistoille lain muutos oli merkityksellinen, koska se synnytti aivan uuden koulutuksen vapaaseen sivistystyöhön kansanopistoissa toteutettavaksi. Tämän myötä nuorille syntyi mahdollisuus suorittaa oppivelvollisuutta myös kokonaisvaltaiseen oppimiseen perustuvissa kansanopistoissa. Kansanopistot juuri elämään oppimisen paikkoina yhdessä kiinnostavan opetustarjonnan kanssa mahdollistavat hyvin uuden lain tavoitteiden saavuttamisen. Uuden Opistovuosi-koulutuksen myötä kansanopistoista jatkaa eteenpäin koulutuksellisesti yhdenvertaisia ja hyvinvoivia nuoria, jotka löytävät oman paikkansa jatko-opinnoista. Koulutuksella on paikkansa oppivelvollisuuden suorittamisessa, erityisesti jos se vielä kehittyä tulevana vuosina varteenotettavammaksi opiskelupaikaksi nuoren etsiessä suuntaa tulevaisuuteen. Kansanopistoja on valtakunnallisesti laajasti, mutta edelleen niiden näkyvyyttä ja tärkeyttä erityisesti oppivelvollisten koulutuksen järjestäjänä tulisi lisätä. Monissa kansanopistoissa järjestetään ammatillista koulusta, joten on hyvin luontevaa järjestää myös nivelvaiheen koulutusta peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen välille. Opistovuosi-koulutus voisi parhaimmillaan toimia polkuna ammatillisiin opintoihin.

Opistovuosi-koulutus käynnistyi vasta vuonna 2021, joten vie vielä aikaa ennen kuin koulutus tulee laajemmin ihmisten tietoisuuteen ja vakiinnuttamaan paikkansa muiden koulutusten parissa. Aikaa vie myös koulutuksen tulosten ja tavoitteisiin pääsemisen arvioiminen. Sitä varten tarvitaan jatkossa koko koulutukseen kohdistuvaa laajaa tutkimusta. Tässä kehittämistyössäni tekemä laadullinen tutkimus toteutuneesta opetussuunnitelmasta antaa lähinnä tarvittavaa tietoa tanssin suuntautumisopinnot opetussuunnitelman onnistumisesta Etelä-Pohjanmaan Opiston tapauksessa. Se antaa tärkeää tietoa erityisesti oman työni kehittämiseen. Tekemäni tutkimus ei kuitenkaan kerro kuin pienen osan opetussisältöjen onnistumisesta. Tärkeää on huomata, että opiskelijoiden kokonaisvaltaiseen kehittymiseen vuoden aikana ovat vaikuttaneet myös monet muut asiat, kuten kaikille yhteiset opinnot sekä asuminen ja muu kansanopistolla tapahtuva toiminta ja tekeminen. Näin ollen taiteiden parissa tapahtuva yksilöllinen oppiminen ja kehittyminen on vain osatekijä kokonaisessa koulutuksessa. Taidepedagogiikalla on kuitenkin paljon annettavaa oppivelvollisille, kuten työstäni käy ilmi, mutta se ei yksinään pysty vahvistamaan nuorta omalla polullaan, vaan tarvitaan hyvää opetuskokonaisuutta koko koulutukselle.

Kehittämistyöni keskiössä oli opetussuunnitelman laatiminen. Opetussuunnitelmien laatiminen ei ollut itselleni täysin vierasta, sillä olin usean vuoden ajan työskennellyt kansanopiston tanssilinjan opetussuunnitelmien parissa. Uuden haasteen tähän kehittämiseen toi täysin uusi koulutus, jonka opetussuunnitelman perusteissa määritellyt asiat ohjasivat nyt tarkemmin työskentelyä. Lisäksi osaamisperusteisuus toi mukanaan uuden opetteluä työskentelyyn. Opetussuunnitelman kehittäminen oli minulle hyödyllistä, koska sen myötä perehdyin hyvin koulutuksen taustalla olevaan lakiin sekä itse

koulutukseen. Myöhemmin toimiessani Opistovuosi-koulutuksen vastaavana opettajana pystyin hyödyntämään muodostunutta hyvää osaamista koko koulutuksesta ja sen tavoitteista. Se, että olen ollut mukana laatimassa suunnitelmia, helpotti huomattavasti myös käytännön työtä opettajana. Opin näytetyön myötä perehdyin enemmän myös tanssialan perustutkintoon sekä muihin toisen asteen tanssiin painottuviin jatko-opintokoulutuksiin. Tästä johtuen osaan myös jatkossa ohjata opiskelijoita paremmin eteenpäin tanssialalla opiskelemaan. Voisin sanoa myös tanssietouteni lisääntyneen alasta tämän myötä entisestään.

Opinnäytetyö on mielestäni kokonaisuutena onnistunut kehittämistyö. Tässä työssä päästiin tavoitteeseen ja kehittämisen tuloksena syntyi toimiva opetussuunnitelma toimeksiantajalle. Kehittämässäni tanssin suuntautumisopinnojen opetussuunnitelmassa toteutui uudelle koulutukselle asetetut tavoitteet. Pääsin toteuttamaan suunnitellun kokonaisuuden käytännössä ensimmäisenä koulutuksen toteutusvuonna ja tekemäni tutkimuksen myötä pystyn toteamaan opetussuunnitelman olevan hyvä ja toimiva kokonaisuus. Koska toimin itse tanssinopettajana Etelä-Pohjanmaan Opistossa, olivat lähtökohdat työn toteuttamiselle helpot. Tanssinopettajana omat kokemukseni kansanopistotyöstä mahdollistivat hyvin käytännönläheiset suunnitelmat jo alusta alkaen. Toisaalta opetussuunnitelman suunnitteleminen itselle omaan työhön työkaluksi motivoi paljon työn tekemistä, mutta toisaalta se toi myös haasteita. Oman työn kehittämisessä omaan työpaikkaan täysi objektiivisuus ja puolueettomuus on hankalaa eikä se varmasti toteutunut täysin tässä työssä. Opetussuunnitelman sisällöt ovat tiedostamattani saattaneet muotoutua myös oman osaamiseni ja mieltymysteni mukaisiksi. Mielestäni pystyin kuitenkin toimimaan tässä työssä tarvittavan objektiivisesti sekä suunnitteluprosessissa että toteutuneen opetussuunnitelman tutkimisessa. Perehdyin ennen suunnittelutyöhön ryhtymistä hyvin oppivelvollisuuslain muutokseen, opetussuunnitelman perusteisiin ja siellä koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin. Kerroin tässä opinnäytetyöni kirjallisessa osiossa avoimesti suunnitteluprosessistani ja perustelin sisältöihin tekemät valinnat. Koen, että myös pitkä kokemukseni alalta toi tarvittavaa asiantuntijaosaamista omaan työskentelyyni kehittämisen parissa.

Tutkimuskysymykseni toinen osio sisälsi toteutuneen suunnitelman laadullista tutkimista. Pohdin pitkään tämän osion tarpeellisuutta koko opinnäytetyössä, koska pelkkä opetussuunnitelman laatiminen oli jo itsessään melko laaja kehittämistyöksi. Mielestäni tämä tutkimusosio toi opinnäytetyöhön kuitenkin merkityksellistä tietoa kirjoitetun opetussuunnitelman onnistumisen kannalta. Tutkimuksen myötä koulutuksen yleisten tavoitteiden saavuttamisesta ja opetussisältöjen toteutumisesta saatiin tietoa erityisesti oman työni ja Etelä-Pohjanmaan Opiston kannalta. Koska tutkimukseni aineisto jäi opiskelijoiden kohdalta hyvin pieneksi vain yhden opiskelijan osallistuessa siihen, ei tutkimus anna yleistettävää ja valtakunnallisesti merkittävää tietoa koulutuksen onnistumisesta. Tällaista olisi tietysti ollut hyvä saada näin uuden koulutuksen puitteissa, mutta valitettavasti ensimmäisen vuoden opiskelijamäärät jäivät niin pieniksi, ettei laajempaa aineistoa olisi millään kertynyt. Tämä tekemäni laadullinen tutkimus kuitenkin tukee opetussuunnitelman onnistumisen arviointia. Koska itselleni tarjoutui tämä mahdollisuus tutkia opetussuunnitelmaa vuoden ajan, en voinut olla käyttämättä tätä tilaisuutta. Mielestäni toteutuneen opetussuunnitelman tutkiminen tuo myös lisää syvyyttä koko opinnäytetyöhön, ja siitä saadut tulokset näyttävät suuntaa sisältöjen merkittävydestä suhteessa koulutuksen tavoitteisiin, vaikka ne eivät olekaan yleistettävissä.

Päättyessäni tehdä opinnäytetyöhön opetussuunnitelman kehittämisen lisäksi tutkimusosion, tiesin koko työhön käytettävän ajan lisääntyvän. Samalla pelkäsin astuvani johonkin niin suureen kokonaisuuteen mitä en hallitsisi lainkaan. Nyt olen kuitenkin tyytyväinen työhöni ja omaan työskentelyyni. Sain tehtyä työstä ehyen ja tiiviin kokonaisuuden, joka sisältää uuden kehittämistä ja tuo alalle taidepedagogiikan kannalta tärkeää sisältöä. Helppoa tämä työskentely ei missään nimessä ole ollut. Erityisesti itsensä kehittämisen opetussuunnitelman tutkiminen käytännössä ei ole ollut yksinkertainen prosessi. Oma työtä tutkiessa olen saanut tehdä jatkuvasti töitä objektiivisuuden säilyttämisen kanssa. Tutkimusosio antaa luotettavaa tietoa, koska en ainoastaan perusta sitä omiin havaintoihini, vaan siinä tuloksiin vaikuttavat omieni lisäksi myös teemahaastattelusta saadut kollegan ja opiskelijan kokemukset. Nyt jos lähtisin toteuttamaan uudelleen tutkimusosiota, osaisin havainnoida vielä enemmän hyödyllisiä asioita teemoittain, joita olisi helpompi käsitellä yhdessä haastattelujen kanssa.

Työskentely tämän kehittämistyön parissa on laittanut itseäni pohtimaan koko taideopetuksen merkitystä yhteiskunnassa erityisesti tanssin kannalta. Tanssin ja muiden taiteiden hyvinvointivaikutuksista on olemassa paljon tutkittua tietoa. Näen joka päivä työssäni taideopettajana näitä hyviä vaikutuksia. Kuitenkin edelleen tuntuu, ettei taidepedagogiikkaa ole hyödynnetty vielä tarpeeksi yhteiskunnassamme. Taiteen perusopetus ja lapsille tarjottava kulttuurikasvatus on korkeatasoista, mutta erityisesti peruskoulussa ja toisen asteen koulutuksessa taidemenetelmiä, erityisesti tanssia, tulisi hyödyntää vielä enemmän. En tarkoita tässä toisen asteen taidealan ammattihenkilöihin tähtäävää koulutusta vaan yleisesti lukiota ja muuta ammatillista koulutusta. Näihin koulutuksiin olisi hyvä lisätä enemmän mahdollisuuksia opiskella taideaineita ammattitaitoisten opettajien johdolla. Tällä hetkellä taideaineisiin voidaan usein osallistua, jos muilta opinnoilta jää aikaa. Omien kokemusteni mukaan edelleen vallitsee myös ajatuksia siitä, että taideaineita voi tarpeen tullen opettaa kuka tahansa ilman taidealan koulutusta tai pedagogista pätevyyttä. Tämä jos mikä vie taiteen arvostusta alaspäin, eikä varmasti edistä opiskelijoiden sisäistä motivaatiota taideaineita kohtaan. Opistovuosi-koulutus taidesisältöineen on toivottavasti tulevaisuuden suunnannäyttäjä antaen pitkällä aikavälillä tarvittavaa näyttöä myös taiteen hyödyllisyydestä oppivelvollisille. Onnistuneet kokemukset taideopetusta sisältävästä koulutuksesta, jossa yksilön kehittyminen, kasvu ja hyvinvointi ovat lisääntyneet, tuovat toivottavasti myös taiteaineiden kannalta merkittäviä muutoksia muihin oppivelvollisten koulutuksiin. Jokainen hyvinvoiva, luova ja motivoitunut nuori on tulevaisuudessa yhteiskunnan kannalta erittäin merkityksellinen ihminen.

Tämän työn myötä myös oma ammatillinen osaaminen ja ammattiympyräni ovat kasvaneet. Olen saanut tehdä näkyväksi merkityksellistä kehittämistyötä taiteiden parissa. Usein oman työn merkityksellisyys tanssinopettajana jää nähtäväksi lähinnä vain itsensä ja opetettavien välille, mutta nyt tämän kehittämistyön myötä pystyin nostamaan esiin tanssinopetuksen tärkeyttä ja siten koko taideopetuksen mahdollisuuksia osana valtakunnallista koulutusta. Voin todeta tämän opinnäytetyön yhdessä muun YAMK-koulutuksen kanssa olleen erittäin tärkeä osa omaa ammatillista kasvuani. Olen löytänyt itsestäni halun kehittää alaa entisestään niin, että jonain päivänä taideaineet, erityisesti tanssi, nähdään yhtä merkityksellisenä osana nuoren opiskelua kuin esimerkiksi lukuaineet. Matkaa tähän vielä on, mutta sitkeä työ taideopetuksen kehittämisen parissa voi vielä jonakin päivänä avata meille yhteiskunnan, jossa taiteen avulla saavutetut vaikutukset yksilön kasvuun ja kehitykseen nähdään uudella tavalla merkityksellisinä.

Kehittämistyöni on ollut hyödyllinen Etelä-Pohjanmaan Opistolle, joka on ottanut käyttöön tanssin suuntautumisopintojen opetussuunnitelman osaksi Opistovuosi-koulutusta. Toivon tietysti, että työni auttaa tulevaisuudessa myös muita kansanopistoja Opistovuosi-koulutuksen sisältöjen kehittämisessä erityisesti taideaineiden osalta. Tärkeää kansanopistojen kannalta on, että tämä koulutus kiinnittyy pysyväksi osaksi koulutusjärjestelmäämme. Taideaineille on myös merkityksellistä olla mukana yhä laajemmin tässä valtakunnallisessa koulutuksessa. Tätä opinnäytetyöni kirjallisen osion pohdintaa kirjoittaessa näin on jo osittain tapahtunut ja olen päässyt hyödyntämään kaikkea tässä kehittämistyössä oppimaani. Olen ollut mukana suunnittelemassa kevään ja kesän 2022 aikana Etelä-Pohjanmaan Opistolle myös teatterin suuntautumisopintojen kokonaisuutta Opistovuosi-koulutukseen. Kehittämistyön aikana asioihin perehtyminen ja positiivisten kokemusten kertyminen ovat auttaneet edelleen uuden kehittämisessä. Tässä opinnäytetyössä syntynyt luottamus taidepedagogiikan mahdollisuuksiin ajaa myös tulevaisuudessa eteenpäin työskentelyäni alalla. Toivon, että tämä työ kokonaisuudessa on antanut kuvan siitä hyödyllisyydestä, mitä taidepedagogiikan ja kansanopiston yhteisvaikutukset parhaimmillaan yksilöön ja sitä kautta koko yhteiskuntaan voivat olla. Opistovuosi oppivelvollisille syntyi tarpeesta, ja taiteet ovat yksi mahdollisuus vastata yhteiskunnan muutokseen. Jatkuva oppiminen koskee myös yhteiskuntaa, jonka tulee haastaa ja kehittää itseään uusien asioiden äärelle. Taidepedagogiikan lisääminen uusiin konteksteihin voi olla merkittävä sijoitus hyvinvoinnin lisäämiseksi tulevaisuudessa. Virheiden sallimisen ja luovan erilaisuuden hyväksyminen sekä nähdyn tulemisen lisääminen taidemenetelmien avulla on olennainen osa tulevaisuuden yhteiskuntaa. Ehkä yhteiskuntamme täytyy tulevaisuudessa ottaa enemmän mallia ensimmäisen Opistovuosi-koulutuksen tanssinopiskelijasta, joka uskaltaa heittäytyä ja uskaltaa olla ekstra.

LÄHTEET

- Antikainen, Ari, Rinne, Risto & Koski, Leena 2021. Kasvatussosiologia. 6., päivitetty painos. Keuruu: PS-kustannus.
- Anttila, Eeva 2011a. Johdanto. Teoksessa Eeva Anttila (toim.) Taiteen jälki - Taidepedagogiikan polkuja ja risteyksiä. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 40. Teatterikorkeakoulu. Helsinki: Edita Prima. 5-11.
- Anttila, Eeva 2011b. Taiteen tieto ja kohtaamisen pedagogiikka. Teoksessa Eeva Anttila (toim.) Taiteen jälki - Taidepedagogiikan polkuja ja risteyksiä. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 40. Teatterikorkeakoulu. Helsinki: Edita Prima. 151-171.
- Anttila, Eeva 2013. Koko koulu tanssii! Kehollisen oppimisen mahdollisuuksia koulu yhteisössä. ACTA SCENICA 37. Teatterikorkeakoulu. Helsinki: Edita Prima. 15, 169-171
- Eduskunta 2021. Oppivelvollisuuden laajentuminen. Verkkojulkaisu. Päivitetty 12.1.2021. https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/oppivelvollisuuden-laajentaminen.aspx. Viitattu 17.4.2022.
- Etelä-Pohjanmaan Opisto. EPO KOPS 9.10.2020. Pdf-tiedosto. Julkaistu 9.10.2020. Viitattu 24.6.2022.
- Etelä-Pohjanmaan Opisto 2021a. Arvot ja toiminta-ajatus. Verkkojulkaisu. <https://epopisto.fi/tietoa-opistosta/arvot-ja-toiminta-ajatus/>. Viitattu 24.6.2022.
- Etelä-Pohjanmaan Opisto 2021b. Tietoa meistä. Verkkojulkaisu. <https://epopisto.fi/tietoa-opistosta/>. Viitattu 24.6.2022.
- Etelä-Pohjanmaan Opisto 2021c. Webinaari. Pdf-tiedosto. Julkaistu 29.1.2021. Viitattu 24.6.2022.
- Finlex 2022. Oppivelvollisuuslaki. 1214/2020. Verkkojulkaisu. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201214>. Viitattu 20.12.2022.
- Hellström, Martti 2008. Sata sanaa opetuksesta. Keskeisten käsitteiden kirja. Juva: PS-kustannus.
- Helsingin kaupunki 2021a. Kallion lukio. Verkkojulkaisu. <https://www.hel.fi/kallil/fi/taideaineet/tanssi/>. Viitattu 3.4.2021.
- Helsingin kaupunki 2021b. Sibelius-lukio. Tanssilinja. Pdf-tiedosto. Julkaistu 16.02.2021. Verkkojulkaisu. <https://www.hel.fi/sibel/fi/tanssi/>. Viitattu 3.4.2021.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Helsinki: Tammi.
- Honkala, Nina 2018. Näkökulmia taiteen ja kulttuurin vaikutuksista oppimiseen. Sitra. Kooste. Julkaistu 7.2.2018. Verkkojulkaisu. <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-vaikutuksista-oppimiseen/>. Viitattu 28.12.2022.
- Houni, Pia, Turpeinen Isto & Vuolasto, Johanna 2020. TAIDETTA! Kulttuurihyvinvoinnin käsikirja. Helsinki: Taiteen edistämiskeskus.
- Kansanen, Pertti 2004. Opetuksen käsitteitä. Juva: PS-kustannus.
- Kauppila, Reijo A. 2007. Ihmisen tapa oppia. Johdatus sosiokonstruktiviseen oppimiskäsitykseen. Juva: PS-kustannus.

- Laitinen, Liisa 2017. Näkökulmia taiteen ja kulttuurin sosiaalisen hyvinvoinnin vaikutuksista. Sitra. Kooste. Julkaistu 21.10.2017. Verkkojulkaisu. <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-sosiaalisen-hyvinvoinnin-vaikutuksiin/>. Viitattu 27.6.2022.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>. Viitattu 16.6.2022.
- Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta 1219/2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201219#Pidm45949346763104>. Viitattu 26.6.2022.
- Mäki, Teemu 2017. Taiteen tehtävä. Esseitä. Latvia: Into Kustannus Oy.
- Niemelä, Seppo 2011. Sivistyminen. Sivistystarve, -pedagogiikka ja -politiikka pohjoismaisessa kansansivistystraditiossa. Keuruu: Kansanvalistusseura ja Snellman-instituutti.
- Nyyssölä, Kyösti 2020. Rehtori. Etelä-Pohjanmaan Opisto. Opistovuoden KOPS. Yksityinen sähköpostiviesti 9.12.2020. Viestin saaja: Johanna Stenroos.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020. Tunnista ja tunnusta – Opas vapaan sivistystyön osaamisperusteisen koulutuksen kuvaukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:7. Verkkojulkaisu. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162095>. Viitattu 27.12.2022.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisuaika tuntematon a. Oppivelvollisuuden laajentuminen. Verkkojulkaisu. <https://okm.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>. Viitattu 16.4.2022.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisuaika tuntematon b. Vapaa sivistystyö. Verkkojulkaisu. <https://okm.fi/vapaa-sivistystyo>. Viitattu 25.6.2022.
- Opetushallitus 2018. ePerusteet. Tanssialan perustutkinto. OPH-2766-2017. Verkkojulkaisu. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ammattillinen/3328282/tiedot>. Viitattu 25.7.2022.
- Opetushallitus 2021a. ePerusteet. Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2021. OPH-58-2021. Verkkojulkaisu. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/vapaasivistystyo/7512390/tiedot>. Viitattu 26.6.2022.
- Opetushallitus 2021b. Opetushallitus julkaisee opetussuunnitelman perusteet kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutukseen. Tiedote 8.1.2021. Verkkojulkaisu. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2021/opetushallitus-julkaisee-opetussuunnitelman-perusteet-kansanopistojen>. Viitattu 26.6.2022.
- Opetushallitus 2022a. Oppivelvollisuuden laajentuminen. Verkkojulkaisu. <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen-ja-kansainvalisyys/oppivelvollisuuden-laajentaminen>. Viitattu 16.4.2022.
- Opetushallitus 2022b. Kansanopistojen oppivelvollisille tarjottavan vapaan sivistystyön koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden laatiminen. Verkkojulkaisu. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kansanopistojen-oppivelvollisille-tarjottavan-vapaan-sivistystyon-koulutuksen>. Viitattu 24.6.2022.
- Opetushallitus 2022c. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Verkkojulkaisu. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>. Viitattu 26.6.2022.
- Opetushallitus 2022d. ePerusteet. Vapaasivistystyö. Paikalliset opetussuunnitelmat. Verkkojulkaisu. <https://eperusteet.opintopolku.fi/beta/#/fi/kooste/vapaasivistystyo>. Viitattu 3.4.2022.
- Opintopolku 2022. Opetushallitus. Verkkojulkaisu. <https://opintopolku.fi/konfo/fi/koulutus/1.2.246.562.13.00000000000000000049>. Viitattu 19.7.2022.

- Poikonen, Hanna 2017. Tanssijan aivot kehittyvät ainutlaatuisella tavalla. Verkkojulkaisu. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/terveempi-maailma/tanssijan-aivot-kehittyvat-ainutlaatuisella-tavalla>. Viitattu 20.10. 2022.
- Poikonen, Hanna 2018. Tanssijan aivot reagoivat nopeasti musiikin muutoksiin ja osoittavat voimakasta yhteyttä tunne- ja muistitietoon liittyvillä aivotaajuuksilla. Tiedote 4.5.2018. Helsingin Yliopisto. Verkkojulkaisu. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/tanssijan-aivot-reagoivat-nopeasti-musiikin-muutoksiin-ja-osoittavat-voimakasta-yhteytta-tunne--ja-muistitietoon-liittyvilla-aivotaajuuksilla?publisherId=3747&releaseId=67722310>. Viitattu 28.12.2022.
- Räsänen, Marjo 2011. Taiteet kognition ja kulttuurin kentällä. Teoksessa Eeva Anttila (toim.) Taiteen jälki - Taidepedagogiikan polkuja ja risteysiä. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 40. Teatterikorkeakoulu. Helsinki: Edita Prima. 121-149.
- Saastamoinen, Riku 2011. Prologi: Virhe taidepedagogiikan tehtävänä. Teoksessa Eeva Anttila (toim.) Taiteen jälki - Taidepedagogiikan polkuja ja risteysiä. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 40. Teatterikorkeakoulu. Helsinki: Edita Prima. 13-15.
- Seuri, Allan, Uusitalo, Roope & Virtanen, Hanna 2018. Pitäisikö oppivelvollisuusikä nosta 18 vuoteen? Talouspolitiikan arviointineuvosto. Verkkojulkaisu. https://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/wordpress/wp-content/uploads/2018/01/Seuri_Uusitalo_Virtanen_2018.pdf. Viitattu 19.12.2022.
- Stenroos, Johanna 2018. Poikkitaiteellisen produktion vaikutus minuuteen- taideopiskelijoiden kokemuksia. Verkkojulkaisu. Openstage verkkolehti. JAMK. <https://verkkolehdet.jamk.fi/openstage/2018/06/poikkitaiteellisen-produktion-vaikutus-minuuteen-taideopiskelijoiden-kokemuksia/>. Viitattu 27.7.2022.
- Suomen Kansanopistoyhdistys 2022a. Kansanopistot. Verkkojulkaisu. <https://www.kansanopistot.fi/koulutukset/#keyword=>. Viitattu 26.6.2022.
- Suomen Kansanopistoyhdistys 2022b. Mikä on kansanopisto? Verkkojulkaisu. <https://www.kansanopistot.fi/opiskelu-kansanopistossa/mika-on-kansanopisto/>. Viitattu 16.6.2022.
- Suomen Kansanopistoyhdistys 2022c. Opistovuosi oppivelvollisille kansanopistoissa. Verkkojulkaisu. <https://www.kansanopistot.fi/opiskelu-kansanopistossa/mita-kansanopistossa-voi-opiskella/opistovuosi/>. Viitattu 24.6.2022.
- Suomen Kansanopistoyhdistys 2023. Suomi Pohjoismaisen Kansanopistoneuvoston puheenjohtajana 2021–23. Verkkojulkaisu. <https://www.kansanopistot.fi/suomen-kansanopistoyhdistys/vaikutamme/suomi-pohjoismaisen-kansanopistoneuvoston-puheenjohtajana-2022-24/>. Viitattu 26.2.2023.
- Tanssin tiedotuskeskus 2019. WHO:n hyvinvointiraportissa tanssin terveysvaikutukset tulevat esiin lukemattomin tavoin. Verkkojulkaisu. <https://www.danceinfo.fi/artikkelit/whon-hyvinvointiraportissa-tanssin-terveysvaikutukset-tulevat-esiin-lukemattomin-tavoin/>. Viitattu 22.7.2022.
- Uusikylä, Kari 2012. Luovuus kuuluu kaikille. Juva: PS-kustannus.
- Valtioneuvosto julkaisuaika tuntematon. ”Tasa-arvoisen yhteiskunnan tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuudet kouluttautua niin pitkälle kuin rahkeet riittävät.” 3.7 Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi. Hallitusohjelma 2019. Verkkojulkaisu. <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/osaamisen-sivistyksen-ja-innovaatioiden-suomi>. Viitattu 17.4.2022.
- Vasalampi, Kati 2022. Näin motivoit oppimaan. Keuruu: PS-kustannus.
- Venkula, Jaana 2003. Taiteen välttämättömyydestä. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

LIITE 1: ETELÄ-POHJANMAAN OPISTON OPISTOVUOSI-KOULUTUKSEN OPETUSSUUNNITELMA - TANS-
SIOPISTO SUUNTAUTUMISOPINNOT 29 OP

Tanssin eri lajit 1   6 op

Opintojakson nimi	Nykytanssi 1
Laajuus	2 op
Sisältö	<p>Opiskelija harjoittaa tanssiteknisiä sekä ilmaisullisia taitojaan oman kehonsa lähtökohdista. Opiskelija luo pohjan oman liike-tyylin kehittymiselle ja sen edelleen kehittämiselle. Opiskelija harjoittaa tanssillista osaamistaan nykytanssissa.</p> <p>Perustuu seuraaviin teemoihin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valmius liikkeeseen: keskittyminen ja läsnäolo - tanssijuus: persoonallisuus, ilmaisu, esiintyminen - liiketekijät: keho, tila, dynamiikka, voima, virtaus, aika - linjaus - painovoima <p>Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - osaa nimetä nykytanssille ominaisia piirteitä - tunnistaa omaa kehonhallintaansa - hahmottaa omat keholliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa - tunnistaa liikkeeseen vaikuttavia tekijöitä - osaa käyttää nykytanssille ominaista liikekieltä tanssiessaan - osaa tulkita ja ilmaista tanssia sopivalla tavalla
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytyt suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - nimetä nykytanssille ominaisia piirteitä - hallita kehoaan tanssiessaan - kertoa omat keholliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa - nimetä liikkeeseen vaikuttavia tekijöitä - käyttää nykytanssille ominaista liikekieltä tanssiessaan - tulkita ja ilmaista tanssia sopivalla tavalla

Opintojakson nimi	Nykytanssi 2
Laajuus	2 op
Sisältö	<p>Opiskelija kehittää tanssiteknisiä sekä ilmaisullisia taitojaan nykytanssissa. Opiskelija kehittää omaa liiketyyliään ja kehotietoisuuttaan. Kurssilla</p> <ul style="list-style-type: none"> - tutustutaan oman liikkeen tuottamiseen improvisaation keinoin mm. kontakti-improvisaation avulla - harjoitetaan tekniikkaa, tanssillisuutta ja musikaalisuutta - valmistetaan esityksiä erilaisia liikemateriaaleja hyödyntäen - tutustutaan nykytanssiin katsomalla esityksiä ja tekemällä alan vierailuja <p>Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa nykytanssin merkityksen tanssin kentällä - osaa kuunnella ulkoisia ja sisäisiä impulsseja ja hyödyntää niitä omassa tanssissaan - käyttää kehoaan monipuolisesti ja lajille ominaisella tavalla - tuottaa omaa liikettä - tulkitsee ja ilmaisee liikemateriaalia - tunnistaa eri liiketekijöiden merkityksen tanssiin - hahmottaa omat keholliset ja ilmaisulliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytyt suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kertoa nykytanssin merkityksestä - tuottaa omaa liikettä hyödyntäen ulkoisia ja sisäisiä impulsseja - hallita kehoaan monipuolisesti käyttäen nykytanssille ominaista liikekieltä tanssiessaan - tulkita ja ilmaista liikemateriaalia - kertoa eri liiketekijöiden merkityksestä tanssiin - kertoa omat keholliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa

Opintojakson nimi	Jazztanssi
Laajuus	2 op
Sisältö	<p>Opiskelija harjoittaa tanssiteknisiä sekä ilmaisullisia taitojaan jazztanssissa. Kurssilla harjoitetaan tanssillista osaamista, joka perustuu seuraaviin teemoihin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jazztanssin perustekniikka - kokonaisvaltainen kehonkäyttö ja koordinaatio - dynamiikka - liikkeiden eriyttäminen eli isolointia - rytmitaju ja musikaalisuus - ilmaisu <p>Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - osaa jazztanssin perustermejä - tunnistaa omaa kehonhallintaansa - hahmottaa omat keholliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa - osaa käyttää perustekniikkaa tanssiessaan - käyttää dynaamista vaihtelua hyödyksi - tulkitsee musiikkia tanssiessaan - käyttää ilmaisua luontevana osana tanssiaan
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytyt suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - nimetä jazztanssin perustermejä - hallitsee kehoaan tanssiessaan - kertoa omat keholliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa - käyttää tanssiessaan perustekniikkaa - hyödyntää dynamiikkaa tanssiessaan - tulkita musiikkia ja ilmaista tanssia lajille ominaisella tavalla

Tanssin eri lajit 2   5 op

Opintojakson nimi	Showtanssi
Laajuus	2 op
Sisältö	Opiskelija tutustuu showtanssille ominaisiin elementteihin. Kurssilla tanssitaan monipuolisesti eri lajeja esimerkiksi show-jazzia, musikaalitanseja, afroa, balettia. Kurssi sisältää erilaisia tekniikkaharjoitteita, monipuolisia tanssisarjoja sekä esitettäväksi valmistettavia koreografioita. Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.
Osaamistavoitteet	Kurssin suoritettuaan opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - osaa määritellä showtanssille tyypilliset elementit - käyttää kehoaan monipuolisesti ja lajille ominaisella tavalla - käyttää erilaisia tanssitekniikoita tanssissaan - tuottaa luontevaa ilmaisua eri tyyllisissä tanssisarjoissa - tulkitsee musiikkia tanssiessaan
Arviointi	HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY Hyväksyty suoritus edellyttää, että opiskelija osaa <ul style="list-style-type: none"> - nimetä showtanssille tyypilliset elementit - käyttää kehoaan eri tavoin lajille tyypillisellä tavalla - käyttää erilaisia tanssitekniikoita tanssiessaan - tuottaa luontevaa ilmaisua eri tyyllisissä tanssisarjoissa - tulkita musiikkia tanssin vaatimalla tavalla

Opintojakson nimi	Street dance
Laajuus	2 op
Sisältö	Opiskelija tutustuu eri katutanssilajeihin: esim. old school ja new style hip hop, house, vogue, locking, lyrical hip hop. Kurssilla tutustutaan lajien kulttuuriin ja historiaan sekä harjoitellaan lajeille ominaisia tekniikkaharjoitteita, opetellaan tanssisarjoja ja valmistetaan esitettäviä koreografioita. Kurssilla harjoitellaan myös lajeille ominaista freestylaamista. Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.
Osaamistavoitteet	Kurssin suoritettuaan opiskelija <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa eri katutanssilajeja ja niille tyypillistä liikekieltä

	<ul style="list-style-type: none"> - osaa kertoa lajien historiasta ja kulttuurista - käyttää erilaisia street dance lajeja tanssiessaan - käyttää kehoaan monipuolisesti ja lajeille ominaisella tavalla - tuottaa luontevaa ilmaisua eri tyyllisissä tanssisarjoissa - tulkitsee musiikkia tanssiessaan - tunnistaa freestylauksen merkityksen street dance lajeissa
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytyt suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - nimetä eri katutanssilajeja ja tunnistaa niille tyyppillistä liikekieltä - kertoa lajien historiasta ja kulttuurista - käyttää vähintään yhtä street dance lajia tanssiessaan - käyttää kehoaan monipuolisesti ja lajeille ominaisella tavalla tanssiessaan - tuottaa luontevaa ilmaisua eri tyyllisissä tanssisarjoissa - tulkita musiikkia tanssin vaatimalla tavalla - kertoa freestylauksen merkityksestä street dance lajeissa ja löytää siitä mahdollisuuksia oman tanssijuuden kehittämiseen

Opintojakson nimi	Tanssin eri muodot
Laajuus	1 op
Sisältö	<p>Tutustutaan eri tanssilajeihin sekä tanssin soveltaviin menetelmiin mahdollisuuksien mukaan (esim. kansantanssit, paritanssit, latinalaistanssit, etniset tanssit, muotitanssit, yhteisötanssi).</p> <p>Kurssilla tutustutaan eri lajeihin tanssimalla, katsomalla tallenteita sekä tekemällä vierailuja.</p> <p>Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa tanssin eri lajien merkitystä - tunnistaa ja osaa kertoa tanssin laaja-alaisuudesta lajien kirjossa - arvostaa eri lajeja ja tanssin monipuolisuutta - luokittelee tanssilajeja eri tavoin - tunnistaa kurssilla perehdytyt lajit - ottaa käyttöön omaa tanssijuuttaan hyödyntäviä tekniikoita lajeista
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytyt suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - kertoa tanssin eri lajien merkityksestä sekä tanssin laaja- alaisuudesta lajien kirjossa - kertoa eri lajeista - luokitella tanssilajeja - nimetä kursilla perehdytyt tanssilajit - ottaa käyttöön omaa tanssijuuttaan hyödyntävät tekniikat
--	--

Tanssi ja keho**4 op**

Opintojakson nimi	Luova tanssi ja liikeimprovisaatio
Laajuus	2 op
Sisältö	<p>Kurssilla parannetaan kehotietoisuutta keskittymällä omaan kehoon, itsensä kuuntelemiseen sekä omaan liikkeeseen ja luovaan tanssiin. Sisältää muun muassa seuraavia teemoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oman kehotuntemuksen parantaminen - vapaan liikkeen ja tanssin saavuttaminen sisäisiä impulsseja kuunnellen - ulkoiset impulssit ja liikedialogit - aistihavainnot - luovuuden kehittyminen tutkimalla liikettä, ympäristöä, aisteja sekä muita taiteita - improvisointiin heittäytyminen <p>Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa ja oppimispäiväkirjan pitämistä.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - liikkuu ja tanssii vapaasti - kuuntelee itseään vuorovaikutuksessa toisten tanssijoiden sekä muun ympäristön kanssa - löytää sisäisten ja ulkoisten impulssien merkityksen omaan tanssiinsa ja kykenee hyödyntämään niitä oman liikkeen synnyttämisessä - löytää itselleen sopivan luonnollisen tavan liikkua ja tanssia omaa kehoaan kuunnellen - käyttää liikkeellistä improvisointia - osaa suhtautua hyväksyvästi ja arvostavasti itseensä, ympäristöön sekä muihin taiteisiin
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksyty suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää vapaata liikettä tanssiessaan - kuunnella itseään vuorovaikutuksessa toisten tanssijoiden sekä muun ympäristön kanssa - tunnistaa sisäisten ja ulkoisten impulssien merkityksen omaan tanssiinsa ja kykenee hyödyntämään niitä oman liikkeen synnyttämisessä - tunnistaa itselleen sopivan tavan liikkua ja tanssia oman kehonsa lähtökohdista - käyttää liikkeellistä improvisointia - suhtautua hyväksyvästi ja arvostavasti itseensä, ympäristöön sekä muihin taiteisiin

Opintojakson nimi	Kehonhuolto
Laajuus	2 op
Sisältö	<p>Opiskelija löytää itselleen sopivan tavan huoltaa kokonaisvaltaisesti itseään ja kehoaan. Opiskelija perehtyy kehon anatomiaan oman liikkumisensa lähtökohdista sekä hyvän ja terveellisen ravitsemuksen perusteisiin. Lisäksi kurssilla pohditaan omia voimavaroja psyykkisen hyvinvoinnin kannalta. Kurssilla tutustutaan erilaisiin kehonhuoltomenetelmiin kuten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jooga ja pilates - kuntosaliharjoittelu - erilaiset rentoutusmenetelmät ja hengitys - dynaamiset venytykset ja kehon vahvistamisharjoitukset <p>Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa ja itsestä työkentelyä.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - ottaa käyttöön keinoja arjessa jaksamiseen ja hyvinvoivan kehon ylläpitämiseen - osaa nimetä oman liikkumisen kannalta tärkeitä kehon osia ja osaa käyttää näihin tarvittavia huoltavia harjoituksia - tunnistaa omaa kehonhuollollista tarvetta - ottaa käyttöön terveelliset ruokailutavat omaan ravitsemukseensa
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytyt suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa keinoja arjessa jaksamiseen ja hyvinvoivan kehon ylläpitämiseen - nimetä oman liikkumisen kannalta tärkeitä kehon osia ja osaa käyttää näihin tarvittavia huoltavia harjoituksia - kertoa omista kehonhuollollisista tarpeistaan - tunnistaa omat ruokailutavat ja niiden terveellisyyden

Taiteellinen työskentely**8 op**

Opintojakson nimi	Produktio 1
Laajuus	3 op
Sisältö	<p>Kurssilla valmistetaan ryhmäkoreografia, jonka työstämisprosessiin opiskelija osallistuu aktiivisena työryhmän jäsenenä koreografin johdolla. Opiskelija osallistuu ryhmäkoreografian suunnitteluun, harjoitteluun, markkinointiin, puvustukseen sekä koreografian esityksiin.</p> <p>Produktio-opinnoissa opiskelija saa realistisen käsityksen tanssijan työstä sekä taidealan työryhmätyöskentelystä. Opiskelijan ymmärrys tanssitaiteella ilmaisemisen eri mahdollisuuksista kehittyy.</p> <p>Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa tanssijan työhön liittyvää osaamista - toteuttaa tanssitaiteella ilmaisemisen mahdollisuuksia - soveltaa ilmaisuaan harjoiteltavaan liikemateriaaliin tai työstettävänä olevaan teokseen - ottaa käyttöön produktiivista työskentelystä saamaansa tietoa ja taitoa - toteuttaa omaa tanssijuuttaan
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytyt suoritukset edellyttävät, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kertoa tanssijan työhön liittyvästä osaamisesta - käyttää tanssitaiteen ilmaisemisen mahdollisuuksia - käyttää ilmaisuaan harjoiteltavaan liikemateriaaliin tai työstettävänä olevaan teokseen - toteuttaa produktiivista työskentelyyn vaadittavaa osaamista - ottaa käyttöön omaa tanssijuuttaan

Opintojakson nimi	Produktio 2
Laajuus	3 op
Sisältö	<p>Kurssilla valmistetaan esitys, jossa hyödynnetään monitaiteisuutta. Opiskelija osallistuu produktiotyöskentelyyn aktiivisena työryhmän jäsenenä.</p> <p>Produktio-opinnoissa opiskelija saa realistisen käsityksen tanssijan työstä sekä muusta taidealalla työskentelystä. Opiskelijan ymmärrys tanssitaiteella ilmaisemisen mahdollisuuksista monitaiteellisessa yhteydessä kehittyy.</p> <p>Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa tanssijan työhön liittyvää osaamista - toteuttaa tanssitaiteella ilmaisemisen mahdollisuuksia - soveltaa ilmaisuaan harjoiteltavaan liikemateriaaliin tai työstettävänä olevaan esitykseen - ottaa käyttöön produktiotyöskentelystä saamaansa tietoa ja taitoa - toteuttaa omaa tanssijuuttaan
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytty suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kertoa tanssijan työhön liittyvästä osaamisesta - käyttää tanssitaiteen ilmaisemisen mahdollisuuksia - käyttää persoonallista ilmaisua harjoiteltavaan liikemateriaaliin tai työstettävänä olevaan esitykseen - toteuttaa produktiotyöskentelyyn vaadittavaa työskentelyä - käyttää omaa tanssijuuttaan esityksissä

Opintojakson nimi	Produktio 3
Laajuus	2 op
Sisältö	<p>Opiskelija suunnittelee, harjoittelee ja esittää oman soolokoreografian tai vastaavan taiteellisen teoksen. Pohjana kurssille toimii Liikeanalyysi ja koreografia- kurssi. Omat sooloteokset voidaan valmistaa myös osaksi yhteistä esitystä.</p> <p>Produktio-opinnoissa opiskelija saa realistisen käsityksen tanssijan työstä sekä muusta taiteella työskentelemisestä.</p> <p>Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa sekä itsenäistä työskentelyä.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa omia työskentelytapojaan - tunnistaa koreografisen prosessin eri vaiheita - toteuttaa itseään ja omaa luovuuttaan - toteuttaa tanssilla tai muulla taiteella ilmaisemisen mahdollisuuksia - tuottaa persoonallista liikettä ja ilmaisua omaan teokseensa - toteuttaa omaa tanssijuuttaan
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytyt suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kertoa omasta työskentelystään - kertoa koreografisen prosessin eri vaiheista - käyttää luovuutta ja omaa taiteellista ajattelua sooloteoksen valmistamisprosessissa - käyttää tanssin tai muun taiteen ilmaisemisen mahdollisuuksia - käyttää persoonallista liikettä ja ilmaisua omaan teokseensa - toteuttaa omaa tanssijuuttaan sekä koreografian valmistamisessa, että esiintymisessä

Tanssialan muu osaaminen

6 op

Opintojakson nimi	Taidetietous
Laajuus	2 op
Sisältö	<p>Kurssilla tutustutaan tanssin sekä muiden taidemuotojen yhteiskunnalliseen merkitykseen. Taidetietoudessa keskitytään erityisesti tanssin kenttään ja sen keskeisiin käsitteisiin unohtamatta monitaiteellisuuden mahdollisuuksia. Opiskelija perehtyy länsimaiseen taidetanssiin aina historiasta nykypäivään. Kurssilla tutustutaan myös taidealan ammatteihin tanssialaa painottaen.</p> <p>Taidetietous sisältää teoriaopiskelua sekä työelämävierailuja mahdollisuuksien mukaan tanssin ja muun taiteen parissa.</p> <p>Kurssin suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - osaa kertoa eri taiteista osana taide- ja kulttuurialaa - kuvailee tanssin ja muun taiteen merkitystä yhteiskunnassa - tunnistaa länsimaisen taidetanssin kehityksen kannalta tärkeimmät historian kohdat - arvostaa eri taidemuotoja ja monitaiteisuutta - nimeää taidealan, erityisesti tanssin, ammatteja ja tunnistaa oman jatko-opiskelu mahdollisuutensa taidealalla
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksyty suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuvailla taide- ja kulttuurialaa - kertoa tanssin ja muun taiteen merkityksestä yhteiskunnassa - kertoa länsimaisen taidetanssin kehityksen kannalta tärkeimmät historian kohdat - näyttää arvostusta eri taidemuotoja ja monitaiteisuutta kohtaan - nimetä taidealan, erityisesti tanssin, ammatteja ja kertoa jatko-opiskelu mahdollisuuksista

Opintojakson nimi	Tanssin ohjaaminen
Laajuus	2 op
Sisältö	<p>Tanssin ohjaaminen sisältää tanssikasvatukseen tutustumista ja ryhmän ohjaamisen perehtymistä. Kurssilla käsitellään tanssin ohjaamisessa huomioitavia yleisiä asioita, kuten tuntirakennetta ja sisältöä. Kurssi keskittyy lastentanssiin ja siinä erityisesti huomioitaviin asioihin. Kurssilta saa käytännön harjoitteita lasten tanssituntien ohjaamiseen.</p> <p>Kurssi sisältää sekä teoria opiskelua että käytännön harjoittelua ja sen suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.</p>
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa mitä on tanssikasvatus ja osaa kertoa siihen liittyvistä asioista - tunnistaa hyvän tanssituntin rakenteen ja sisällön - tunnistaa tanssin ohjaamisen erityispiirteitä erityisesti lasten tanssin osalta - käyttää oppimaansa omassa ohjaamisessa - arvioi omaa ryhmänohjaamistaan
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytyt suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kertoa tanssikasvatuksesta - nimetä hyvän tanssituntin rakenteeseen ja sisältöön liittyviä käytänteitä - kertoa tanssin ohjaamiseen liittyvistä erityispiirteistä erityisesti lasten tanssin osalta - ottaa käyttöön oppimaansa omaan ohjaukseen - nimetä vahvuuksiaan ja kehittämistarpeita omassa ryhmänohjaamisessa

Opintojakson nimi	Liikeanalyysi ja koreografia
Laajuus	2 op
Sisältö	<p>Kurssilla tutkitaan liikettä ja siihen vaikuttavia tekijöitä liikeanalyysin pohjalta. Perehdytään koreografisiin prosesseihin tutustumalla monipuolisesti koreografioihin sekä etsimällä ja tuottamalla omaa liikettä muun muassa erilaisten kompositio -harjoitusten avulla.</p>

	Kurssi antaa valmiuksia Produktio 3 soolokoreografian valmistamiseen. Kurssi sisältää sekä teoria opiskelua että käytännön harjoittelua ja sen suorittaminen edellyttää aktiivista läsnäoloa.
Osaamistavoitteet	<p>Kurssin suoritettuaan opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa koreografisen prosessin eri vaiheet - tarkastelee liikettä laajasti tunnistuen liikkeeseen vaikuttavia tekijöitä tanssissa ja koreografioissa - hyödyntää oppimaansa Produktio 3 opinnoissa - löytää itseään kiinnostavia tekijöitä koreografioista
Arviointi	<p>HYVÄKSYTTY/ HYLÄTTY</p> <p>Hyväksytyt suoritus edellyttää, että opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kertoa koreografisen prosessin eri vaiheista - kertoa liikkeeseen ja koreografioihin vaikuttavista tekijöistä - ottaa käyttöön oppimiaan asioita - nimetä itseään kiinnostavia tekijöitä koreografioista

LIITE 2: TEEMAHAASTATTELUN RUNKO

Teemahaastattelu

Tutkimuskysymys:

Miten Opistovuosi-koulutuksen yleiset tavoitteet a) toteutuvat kirjoitetussa opetussuunnitelmassa ja b) saavutetaan toteutuneessa opetussuunnitelmassa Etelä-Pohjanmaan Opiston tanssin opetussisällöissä?

Haastattelun teemat on poimittu Opistovuosi-koulutukselle asetetuista tavoitteista

Motivaatio

Hyvinvointi

Aika ja tila itselle

Kokonaispersoonallisuuden ja tunneällyn kehittyminen

Vaikeuksista selviytyminen

Yksilöllisyys

Jatko-opinnot

Yhteisöllisyys

Itsensä kehittäminen

Muuta opsin kehittämiseen liittyvää:

Mitä kehittäisit tanssin opetussisällöistä? Miten?

Mihin olet ollut erityisen tyytyväinen?

Mitä jäit kaipaamaan?

Muuttaisitko opetussisältöjen järjestystä tai aikatauluja? Miten ja miksi?

LIITE 3: TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ OPISKELIJALLE

TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ

Hyvä Opistovuosi opiskelija ja huoltajasi,

9.3.2022

Opiskelen työni ohessa taidepedagogiikkaa Savonia ammattikorkeakoulussa suorittaen tanssinopettajan YAMK-tutkintoa. Opintoihini kuuluva opinnäytetyö käsittelee oppivelvollisille suunnatun **Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelman kehittämistä**. Olen opinnäytetyössäni suunnitellut Etelä-Pohjanmaan Opistolle opetussuunnitelman tanssin suuntautumisopintoihin, ja nyt **tutkin sen toteutumista käytännössä**. Tutkimukseni kannalta on tärkeää haastatella mahdollisimman montaa opiskelijaa ja saada näin palautetta käytännön kokemuksista. Sinun opiskelukokemuksen pohjalta pystyn kehittämään opetussuunnitelmaa entistä paremmaksi.

Tutkimus toteutetaan havainnointi- ja haastattelututkimuksena. **Kaikki analysointi käsitellään nimettömänä, eikä vastauksista voida tunnistaa yksilöä.** Haastattelun aiheena ovat opetussisällöt ja niiden toimivuus. Opinnäytetyössäni saatan käyttää suoria lainauksia haastatteluista, mutta kuitenkin aina niin, ettei vastaaja ole tunnistettavissa. Tutkimuksessa ei kerätä kenestäkään henkilötietoja ja haastattelut tuhoetaan heti työn valmistumisen jälkeen. Haastatteluun osallistuminen tai osallistumatta jättäminen ei vaikuta millään tavoin käynnissä oleviin opintoihin. **Osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää milloin tahansa.** Valmis työ julkaistaan opinnäytetöiden julkaisusivustolla osoitteessa theseus.fi. Tutkimusluvan myöntäminen tarkoittaa, että voin tutkijana kuvailla opinnäytetyössäni opetustoimintaa sekä haastatteluissa annettuja lausuntoja.

Etelä-Pohjanmaan Opistolta on annettu suostumus tutkimuksen tekemiselle ja oppilaitoksen yhteyshenkilönä toimii opetuspäällikkö Anne-Kaisa Alatalo p.050 4329666.

Pyydän, että osallistut tutkimukseen. Tutkimuslupa annetaan täyttämällä oheinen kaavake.

Hyvät opiskelijoiden huoltajat

15 vuotta täyttäneiltä tutkimukseen osallistumiseen riittää nuoren oma suostumus (Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019). Toivon, että olette yhteydessä kaikissa tutkimusta koskevista kysymyksissä. Annan mielelläni lisätietoa.

Ystävällisin terveisin,

Johanna Stenroos

Tanssinopettaja, AMK

Opistovuosi oppivelvollisille -koulutuksen vastaava opettaja

Etelä-Pohjanmaan Opisto

p.044 432 5619

johanna.stenroos@epopisto.fi

TUTKIMUSLUPA

Osallistun Johanna Stenroosin tutkimukseen, joka käsittelee Etelä-Pohjanmaan Opiston Opistovuosikoulutuksen opetussuunnitelman toteutumista käytännössä. Tutkimus on osa Savonia ammattikorkeakoulun taidepedagogiikan tutkinto-ohjelman (YAMK) opinnäytetyötä.

Tutkimus toteutetaan havainnointi- ja haastattelututkimuksena. Haastattelussa opiskelijat saavat kertoa omin sanoin kokemuksistaan opetussisällöistä ja niiden toimivuudesta käytännössä. Lisäksi opettaja tekee havainnointitutkimusta opetussisällöistä tuntien yhteydessä.

Vastaukset ovat luottamuksellisia ja niitä käytetään ainoastaan tutkimustarkoitukseen. Tutkittavien henkilötietoja esim. nimeä ei tuoda esiin, eikä tutkittava ole tunnistettavissa lopullisessa työssä. Osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää milloin tahansa.

---

opiskelijan nimi

osallistun tutkimukseen

en osallistu tutkimukseen

Aika ja paikka _____

Opiskelijan allekirjoitus _____

LIITE 4: TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ OPETTAJALLE

TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ

Hyvä Opistovuosi opettaja,

31.5.2022

Opiskelen työni ohessa taidepedagogiikkaa Savonia ammattikorkeakoulussa suorittaen tanssinopettajan YAMK-tutkintoa. Opintoihini kuuluva opinnäytetyö käsittelee oppivelvollisille suunnatun **Opistovuosi-koulutuksen opetussuunnitelman kehittämistä**. Olen opinnäytetyössäni suunnitellut Etelä-Pohjanmaan Opistolle opetussuunnitelman tanssin suuntautumisopintoihin, ja nyt **tutkin sen toteutumista käytännössä**. Tutkimukseeni olen haastatellut opiskelijoita ja nyt olisi hyvä saada tietoa käytännön kokemuksista myös kollegalta. Sinun kokemusten pohjalta pystyn kehittämään opetussuunnitelmaa entistä paremmaksi.

Tutkimus toteutetaan haastattelututkimuksena. Haastattelun aiheena ovat opetussisällöt ja niiden toimivuus. **Osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää milloin tahansa**. Valmis työ julkaistaan opinnäytetöiden julkaisusivustolla osoitteessa theseus.fi. Tutkimusluvan myöntäminen tarkoittaa, että voin tutkijana kuvailla opinnäytetyössäni opetustoimintaa sekä haastatteluissa annettuja lausuntoja.

Etelä-Pohjanmaan Opistolta on annettu suostumus tutkimuksen tekemiselle ja oppilaitoksen yhteyshenkilönä toimii opetuspäällikkö Anne-Kaisa Alatalo p.050 4329666.

Pyydän, että osallistut tutkimukseen. Annan mielelläni lisätietoa kaikissa tutkimusta koskevissa kysymyksissä. Tutkimuslupa annetaan täyttämällä oheinen kaavake.

Ystävällisin terveisin,

Johanna Stenroos

Tanssinopettaja, AMK

Opistovuosi oppivelvollisille -koulutuksen vastaava opettaja

Etelä-Pohjanmaan Opisto

p.044 432 5619

johanna.stenroos@epopisto.fi

TUTKIMUSLUPA

Osallistun Johanna Stenroosin tutkimukseen, joka käsittelee Etelä-Pohjanmaan Opiston Opistovuosikoulutuksen opetussuunnitelman toteutumista käytännössä. Tutkimus on osa Savonia ammattikorkeakoulun taidepedagogiikan tutkinto-ohjelman (YAMK) opinnäytetyötä.

Tutkimus toteutetaan haastattelututkimuksena. Haastattelussa kollega saa kertoa omin sanoin kokemuksistaan opetussisällöistä ja niiden toimivuudesta käytännössä.

Vastaukset ovat luottamuksellisia ja niitä käytetään ainoastaan tutkimustarkoitukseen. Osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää milloin tahansa.

osallistun tutkimukseen ja tutkimuksessa saa käyttää nimeäni

osallistun tutkimukseen anonymisti

Aika ja paikka

Haastateltavan allekirjoitus ja nimenselvennys